

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257
9 771451 425001

BROJ
501

Subotica, 2. studenoga 2012. Cijena 50 dinara

SVEČANO OTVORENA
GODINA VJERE

PREPREKU U ČAST

OPASNA REVIZIJA
POVIJESNIH ČINJENICA

OBNOVA RIJEKE KRIVAJE

INTERVJU
NEVEN UŠUMOVIĆ

NE ŽELIMO
STVARATI U GETU

SUBOTICAGAS

Јавно комунално предузеће “Суботицагас” - Суботица

Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat - Szabadka

Javno komunalno poduzeće “Suboticaplin” - Subotica

24000 Subotica, Jovana Mikića 58

tel: 024/641-200, fax: 024/641-220

Dežurna služba: 024/641-211

RBV

RAZVOJNA BANKA VOJVODINE

Ponuda za desetku!

OROČENI DEVIZNI DEPOZIT S ISPLATOM

5+5=5,50%

Vrsta depozita	OROČENI DEVIZNI DEPOZIT SA ISPLATOM DEPOZITA I PRIPADAJUĆE KAMATE PO ISTEKU ROKA OROČENJA			
Valuta	EUR			
Iznos depozita	5.000,00			
Visina stope Poreza na prihod od kapitala	15,00%			
Rok 10 mjeseci	Visina godišnje NKS	EKS	iznos poreza	Ukupan iznos depozita za isplatu
	5,50%	4,67%	34,18	5.193,66
Promjenljivost kamatne stope	fiksna			

infotelefon
021 488 4433
www.rbv.rs

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

TIPPNET
INTERNET

SUBOTICA
KARADJORDJEV PUT 2
024.555.765

WWW.TIPPNET.RS

JÖVÖ
VODA POWER
ENERGIA
WATER
BUDUĆNOST
VÍZ FUTURE
ENERGIA

JKP Vodovod i Kanalizacija
Subotica

Preko granice

Prvi dunavski biznis forum, inspiriran Dunavskom strategijom, održan je u okviru međunarodnog sajma investicija »Investexpo«. Cilj strategije je u regiji koju povezuje rijeka Dunav povezati ljude, ideje, tržište... Ukratko, cilj je poboljšati kvalitetu života ljudi. Tri regije – AP Vojvodina, Vukovarsko-srijemska županija i Županija Bács-Kiskun – spremne su i sposobne iskoristiti ovu strategiju i realiziranjem različitih projekata kroz programe i fondove EU poboljšati život ljudi u njima.

Razvojne agencije regija će se uskoro sastati, definirati program aktivnosti i nakon toga zajednički definirati plan aktivnosti u pripremi zajedničkih ili bilateralnih projekata, kao i operativne programe koji će se moći koristiti u europskim fondovima, odnosno prije svega u Dunavskoj strategiji i prekograničnoj suradnji.

Predsjednik Skupštine AP Vojvodine István Pásztor smatra neophodnim da se dugogodišnji prijateljski i partnerski odnosi ovih triju susjednih regija nadopune novim zajedničkim inicijativama prekogranične suradnje, odnosno da se fokusiraju i razrade sve mogućnosti koje nudi Izjava o namjerama, potpisana 2009. godine. Predsjednik Županijske skupštine Bač-Kiskuna Gábor Banjai naglasio je kako združenim nastupom tri regije povećavaju svoju vidljivost i jačaju svoje pozicije i šanse za participaciju u većim europskim projektima. Također je i župan Vukovarsko-srijemske županije Božo Galić istaknuo kako je ova županija s okruzima u Vojvodini koji se graniče s njom realizirala niz projekata prekogranične suradnje gdje se povlače sredstva iz EU. Župan smatra kako ova suradnja može biti još i jača, osobito na polju proizvodnje hrane, obnovljivih izvora energije, ruralnog razvoja, gospodarstva, turizma i drugih područja. Božo Galić ističe i važnost suradnje s Hrvatima u Vojvodini i ostvarivanja prava hrvatske nacionalne manjine, kao i srpske nacionalne manjine u Vukovarsko-srijemskoj županiji.

O značaju gospodarskog jačanja hrvatske zajednice u Srbiji govorila je često i generalna konzulica Ljerka Alajbeg, ističući kako im je bilo iznimno značajno uvjeriti pripadnike hrvatske zajednice da se trebaju uključiti u najranijoj fazi u projekte prekogranične suradnje. Na tome su puno radili, kazala je u jednom intervjuu za HR, i uspostavljali kontakte kako s nadležnim institucijama u Republici Hrvatskoj, tako i s dvjema ključnim županijama koje se graniče s Republikom Srbijom – Vukovarsko-srijemskom i Osječko-baranjskom županijom. Od hrvatskih županija uz granicu bila je obećana pomoć u različitim oblicima i u više navrata. I što je bilo s tim? O tome u nekom od sljedećih brojeva.

J. D.

2. studenoga 2012.

SADRŽAJ

AKTUALNO

**POMOĆNIK REPUBLIČKOG
PUČKOG PRAVOBRANITELJA U
POSJETU HNV-U.....7**

TEMA

Ono što ste oduvijek htjeli znati a niste se usudili pitati:

GDJE LI JE NAŠ NOVAC?.....14-15

INTERVJU

Neven Ušumović, književnik

ISTARSKI UMJETNI RAJEVI...12-13

SUBOTICA

Predstavljen zbornik radova
»Antifašizam jučer i danas«

**OPASNA REVIZIJA POVIJESNIH
ČINJENICA.....18-19**

DOPISNICI

Obilježena obljetnica smrti Stanislava
Prepreka

**GLAZBENI GENIJ PETROVARA-
DINSKE CRKVE.....24-25**

KULTURA

U Subotici održani »Dani Balinta
Vujkova«

**PODSJEĆANJE NA MANJE POZNA-
TE KNJIŽEVNE OPUSE.....32-34**

SPORT

Ana Zolotić, kapetanica boćarske
ekipe Mornari

MORAMO JOŠ MNOGO UČITI...49

Nastupanje pretposljednog mjeseca u godini alarm je za vozače. Početkom zimske sezone potrebno je ne samo provjeriti stanje vozila pred zimu, već i stanje legislative. Vozači su već navikli ritualno posjetiti svog mehaničara koji će prekontrolirati akumulator, rashladnu tekućinu, sustave grijanja, zamijeniti tečnost za pranje vjetrobranskog stakla... Nakon tog lakšeg dijela slijedi ono teže pitanje – gume. Vozači će opet morati tragati za informacijama o tome koji je propis ove godine na snazi. Pravilnici i tumačenja kao da se svake godine mijenjaju. Čas su nužne dvije, čas četiri zimske gume, te se neke odredbe odgađaju, ili možda ne, a već se donose i nove. Naravno, radi sigurnosti vožnje najbolje je promijeniti ih sve četiri. No, financijske mogućnosti možda to ne dopuštaju svakome. A takvi zapravo ne žele ni biti kažnjeni, tako da se znatan broj vozača raspituje kako izbjeći ulaganje, a ne kršiti zakon. Nadležna tijela ove su godine našla originalno solomonsko rješenje. Tumačenje zakona je da se na snježnom kolovozu prometuje isključivo sa sve 4 zimske gume. Ljetne gume s lancima ne zadovoljavaju, dva pogonska točka ne zadovoljavaju, svi kotači motraju biti opremljeni zimskim gumama. Ali, primijetili ste zasigurno, ako snijega i leda nema – tih dana može se voziti i s ljetnim gumama. Dakle, Ministarstvo unutarnjih poslova učinilo je ono što je idealno za vozače, ali i za sigurnost, mada odluka sadrži malo nelogičnosti. Oni koji žele voziti tijekom suhog dijela zime moći će to učiniti bez dodatnih ulaganja, a oni koji iziđu na cestu u najgorim uvjetima morat će ispunjavati sve sigurnosne uvjete. Naravno, vozači će se malo buniti jer u slučaju odlaska van mjesta stanovanja uvijek postoji rizik od promjene vremenskih uvjeta. Hoće li oni prije polaska kontrolirati vremensku prognozu? Hoće li na vijestima prigodom vijesti o vremenskim prilikama spikeri upozoravati meteopate i vozače s ljetnim gumama na dolazak padalina? Ako netko ode na posao tijekom suhog vremena, možda se neće moći vratiti doma ako se atmosfera pogorša? Ova zabavna pitanja zaokupit će vozače, smijati ćemo se svemu tome, osim onih koji naravno ne budu željeli kršiti pravila i dovesti sebe i druge u opasnost. Sada se doista može reći kako je MUP ispunio tajnu želju tvrdica. A možda nam to otkriva još nešto. Kriza je velika, natjerala je čak i državna tijela da uvažavaju realnost i ne donose zakone koji su neprovedivi. Ogroman broj ljudi mora prometovati da bi se preživjelo, a nemaju sredstava za kupnju guma. Ako takve vozače kazne – neće biti samo bune, već se problem i dalje neće riješiti, a građanima će biti teže. U tom slučaju vozači bi morali u zatvor ili uskraćivati svojim obiteljima grijanje i hranu. Kamo sreće da i druga ministarstva nađu slično zrno realnosti i prestanu donositi neprovedive zakone.

Nikola Perušić

Krađa u crkvi

U selu Čonoplja pokraj Sombora pokradena je rimokatolička crkva Svih svetih. Krađa se dogodila u noći između nedjelje i ponedjeljka. Župnik crkve *Endre Horvat* kaže kako su počinitelji ušli kroz vrata na sakristiji tako što su odvalili lim na vratima. »Odnosen je jedan kalež čija je vrijednost između 3.000 i 4.000 eura. U ormaru u sakristiji bila su dva kaleža, ali je odnesen onaj koji je bio vredniji. Hram nije obeščašćen, ali je dirnuto u sveto mjesto. Ova krađa u crkvi u Čonoplji dogodila se samo tri tjedna nakon slične krađe u rimokatoličkoj crkvi u Telečkoj, gdje su ukradena tri vrijedna kaleža. To nas navodi na pomisao da je u pitanju ista skupina«, kaže župnik Horvat.

U Policijskoj upravi u Somboru potvrdili su kako su prijavljene dvije krađe u crkvama u Čonoplji i Telečkoj. Krađa u Telečkoj prijavljena je 10. listopada, a u Čonoplji 29. listopada. Kriminalistička policija radi na rasvjetljavanju ovih kaznenih dijela koja su kvalificirana kao kazneno djelo imovinskog karaktera.

Z. V.

USVOJEN REBALANS PRORAČUNA AP VOJVODINE

Šest milijardi manje

Pokrajinski zastupnici usvojili su pokrajinsku skupštinsku odluku o rebalansu proračuna AP Vojvodine, koji je i ovaj put obilježen činjenicom da nije dostignuta razina financijskih jamstava koju Vojvodini jamči Ustav Republike Srbije. Na šestoj sjednici Skupštine APV održanoj u četvrtak, 25. listopada, predsjednik Vlade APV dr. *Bojan Pajić* istaknuo je kako je rebalansom omogućena ušteda više od 2 milijarde dinara, koje će biti uložene u izgradnju infrastrukture, otvaranje novih radnih mjesta, u investicije u poljoprivredu i u IPA programe. Također je ukazao i na nedostatak komunikacije republičke vlasti s pokrajinskom prilikom izrade važnih dokumenata u svezi s proračunom. »Krajnje je problematično to što ne samo da više nemamo aroganciju koju smo imali kod prethodne Vlade, nego sada imamo ignoranciju kroz potpuno ignoriranje činjenice da AP Vojvodina postoji i da je potrebno razgovarati i kroz činjenicu da proračun sadrži 6 milijardi manje od onoga što je ustavno jamstvo koje imaju građani Vojvodine u Ustavu«, istaknuo je dr. Pajić.

Pokrajinski tajnik za financije *Zoran Radoman* istaknuo je kako je rebalansom utvrđen efektivni obujam proračuna za 2012. godinu na razini od 67,6 milijardi dinara. On je za 6,14 milijardi dinara manji u odnosu na aktualni proračun AP Vojvodine, prvenstveno zbog smanjenja kapitalnih transfera iz republičkog proračuna. Na sjednici je usvojen i prijedlog da Skupština AP Vojvodine bude predlagatelj Zakona o dopuni Zakona o proračunskom sustavu, na inicijativu zastupničke skupine Saveza vojvođanskih Mađara, a obrazložio ju je predsjednik Skupštine AP Vojvodine *István Pásztor*. Skupština je donijela i odluku o pokretanju i načinu provedbe

postupka emitiranja dugoročnih vrijednosnih papira radi jačanja financijskog potencijala Razvojne banke Vojvodine.

Mila Horvat

SJEDNICA GRADSKO SKUPŠTINE

Financiranje nacionalnih vijeća iz lokalnog proračuna

Po prvi puta od donošenja Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, Grad Subotica će izvodvojiti novac za financiranje djelatnosti vijeća. Odluka je donesena na sjednici Skupštine Grada u utorak, 30. listopada. Prema Odluci o raspoređivanju proračunskih sredstava Grada Subotice nacionalnim vijećima nacionalnih manjina u članku 3. preciziraju se kriteriji prema kojima će se financirati rad vijeća koja predstavljaju nacionalne manjine, koje u stanovništvu Subotice dostižu najmanje 10 posto od ukupnog stanovništva prema posljednjem popisu stanovništva ili nacionalnih manjina čiji je jezik u službenoj uporabi na području Grada. U predloženom tekstu odluke se navodi da će na osnovi tih kriterija biti zaključen ugovor i regulirana dinamika uplate sredstava na račun vijeća, a kako je rečeno sredstva će dobiti Hrvatsko, Mađarsko i Bunjevačko nacionalno vijeće, za što je rebalansom proračuna predviđeno oko 4 milijuna dinara.

Na Skupštini su, kao dopunske točke dnevnog reda, izglasane i odluke o izmjenama i dopunama odluka o organizaciji nekoliko subotičkih ustanova: Zoološki vrt Palić, Međuopćinski zavod za zaštitu spomenika kulture, Moderna galerija »Likovni susret«, Art kino »Aleksandar Lifka«, Gradska knjižnica, Historijski arhiv, Gradski muzej, Dječje kazalište, Kazalište »Dezső Kostolányi« i Zavičajna galerija »Dr. Vinko Perčić«. Naime, riječ je o imenovanju članova upravnih odbora u gradskim ustanovama te usklađivanja Zakona o kulturi i Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina prema kojemu nacionalna vijeća imaju pravo delegirati člana u upravljačka tijela ustanove ukoliko smatraju da je određena ustanova od značaja za spomenutu manjinu. O ovome se već više puta raspravljalo, s jedne strane jer će upravljačka tijela nekih ustanova biti »popunjena« predstavnicima manjina, odnosno gradska Skupština neće imati svog predstavnika. A s druge strane, kako se to moglo čuti i na ovoj sjednici Skupštine, doduše vrlo obazrivo i biranim riječima, predstavnici SPS-a i DSS-a smatraju da će davanje »previše prava« manjinama oduzeti prava većinskom narodu. Stoga je DSS najavio preispitivanje Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, odnosno podnošenje takvog zahtjeva Ustavnom sudu.

S. M.

Pomoćnik republičkog pučkog pravobranitelja u posjetu HNV-u

Uprotekle tri godine pučki je pravobranitelj ustanovio metodologiju praćenja ostvarivanja manjinskih prava u lokalnim zajednicama, čiji dio je aktivna suradnja s dono-

siteljima odluka, ali i kontrola rada lokalnih tijela vlasti u slučajevima kada u svom radu primjenjuje republičke propise. U skladu s tim ciljem pučki je pravobranitelj posjetio većinu od 68 jedinica lokalne samouprave s nacionalno mješovitim sastavom stanovništva i obavio razgovore s nadležnim lokalnim tijelima, nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, nevladinim organizacijama i drugima. Tijekom dvodnevnog posjeta Subotici 30. i 31. listopada, zamjenik zaštitnika građana prof. dr. Goran Bašić sastao se i s predsjednikom Hrvatskog nacionalnog vijeća dr.sc. Slavenom Bačićem i razgovarao o mogućnostima i značaju suradnje u području zaštite i ostvarivanja prava hrvatske nacionalne manjine u svim područjima kulturne autonomije.

Goran Bašić i Slaven Bačić

Drugog dana posjeta zamjenik zaštitnika građana sastao se s gradonačelnikom Subotice Modestom Dulićem i predsjednicima općina Senta, Kanjiža i Novi Kneževac, kao i s predstavnicima Vijeća za međunacionalne odnose. Stručna služba je u oba dana primala pritužbe građana u Arhus centru na Otvorenom sveučilištu.

U prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, prošloga je petka, 26. listopada, svečano obilježen izlazak 500-tog broja ovog tjednika.

Vesna Prčić, Jasminka Dulić i Ivan Karan

»GODINA HRVATSKIH VELIKANA U VOJVODINI« PREDSTAVLJENA NA SAJMU KNJIGA U BEOGRADU

Ne želimo stvarati u getu

*Kultura može biti dobar način za »brendiranje« hrvatske zajednice u Srbiji, ocijenio je veleposlanik Željko Kuprešak * Ovim nastupom pokazujemo da želimo biti integralni dio kulturnoga prostora države u kojoj živimo, kazao je ravnatelj ZKVH-a Tomislav Žigmanov*

Na ovogodišnjem 57. međunarodnom sajmu knjiga u Beogradu, u višednevnom obilju programa vezanih za književnost, svoje su mjesto našli i »proizvodi« iz ovdašnje hrvatske zajed-

VIDLJIVI I DOSTUPNIJI

Ravnatelj ZKVH-a Tomislav Žigmanov izrazio je zadovoljstvo što se i hrvatska manjinska zajednica predstavlja na najznačajnijoj knjiškoj mani-

dostupnije za moguće zainteresirane.

»BRENDIRANJE« PUTEM KULTURE

Veleposlanik Republike Hrvatske u Republici Srbiji mr. sc. Željko Kuprešak u svom je izlaganju istaknuo kako opstojnost Hrvata u

Srbiji, njihova kulturnog identiteta i tradicije, u ovom globaliziranom svijetu ovisi o dvjema državama, prvenstveno o državi Srbiji.

»Republika Srbija mora, i sigurno i hoće, pomoći u stvaranju onih infrastrukturnih temelja da bi jedna manjinska zajednica mogla funkcionirati uopće. Tu mislimo na obra-

Katarina Čeliković, Željko Kuprešak i Tomislav Žigmanov

nice. U subotu, 27. listopada, u dvorani »Borislav Pekić« predstavljen je projekt »Godina hrvatskih velikana u Vojvodini«, s naglaskom na u okviru njega objavljene knjige. Riječ je o četiri naslova: »Vječnosti doba« Ante Evetovića Miroljuba, »Duše zemlje« Ante Jakšića, »Šta u oca to u dice« Balinta Vujkova i »Prognanik iz svijeta svjetlosti : život i djelo Stanislava Prepreka«. Prva tri rezultat su sunakladničkog pothvata Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i NIU »Hrvatska riječ« iz Subotice, dok je posljednje spomenuta knjiga objavljena u nakladi navedenog Zavoda.

festaciji u Republici Srbiji. »Ovaj nastup svjedoči naše nastojanje da želimo biti integralni dio kulturnoga prostora države u kojoj živimo, čiji smo građani, gdje plaćamo uredno poreze i gdje ostvarujemo naša prava. Ovim činom pokazujemo kako želimo biti dio multikulturalne scene države u kojoj živimo, da hrvatska kultura sa svojim najizvrsnijim učincima jest dio onoga što se dešava u Srbiji. Ne želimo stvarati u getu, ne želimo se izolirati, već biti dionici kulturnih procesa«, kazao je Žigmanov dodavši kako je ovo jedan od modela da hrvatska zajednica u Vojvodini i njezino kulturno naslijeđe postane vidljivije i

NAKLADNICI I AUTORI IZ HRVATSKE

Po jedanaesti puta, na Beogradskom sajmu knjiga organizirano je nastupila Zajednica nakladnika i knjižara pri Hrvatskoj gospodarskoj komori, ove godine sa svojih 14 članica. Svoja izdanja predstavili su: Kršćanska sadašnjost, Kruzak - Hrvatski Leskovac, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Medicinska naklada Zagreb, DAF-OBRT za izdavanje knjiga Zagreb, Jesenski i Turk, Naklada Uliks Rijeka, Nova Stvarnost Zagreb, Lektira Rijeka, Leocommerce Rijeka, Shura Matulji, Cipetić Viškovo, Extrade Kastav te tvrtka Dušević & Kršovnik iz Rijeke. Osim njih, iz Hrvatske samostalno su nastupili još i Srpsko kulturno društvo »Prosvjeta«, a neke kuće – kao što su »Školska knjiga« (Nova školska knjiga) »Profil« ili »VBZ« – putem svojih beogradskih podružnica.

Nije izostalo ni gostovanje pisaca iz Hrvatske, te je sajamska publika imala prilike susresti se s autorima kao što su Miljenko Jergović, Ante Tomić i Zoran Ferić.

zovne institucije, institucije kulture, na financiranje svih onih aktivnosti svojstvenih manjinskim zajednicama. Siguran sam da će u tom smislu Republika Srbija prepoznati važnost pojačavanja identiteta i života hrvatske manjinske zajednice ovdje u Srbiji», kazao je Kuprešak.

Drugi, ništa manje važan oslonac za Hrvate u Srbiji, jest Republika Hrvatska, naveo je Kuprešak.

»Hrvatska država i politika moraju, a to i rade, pomagati hrvatsku zajednicu ovdje putem financijske, političke, organizacijske, obrazovne, pa i moralne potpore«, dodao je on.

Veleposlanik Kuprešak je naglasio kako kultura može biti dobar način za »brendiranje« hrvatske zajednice u Srbiji, u čemu ovdašnji Hrvati trebaju preuzeti najbolje modele iz hrvatskih i srbijanskih praksi.

»Srbija, uz potporu Hrvatske, treba pomoći da se konačno sačini popis hrvatskih kulturnih dobara u Vojvodini i Srbiji, jer je to temelj iz kojeg mogu proistći neki projekti koje hrvatska zajednica može sama za sebe nositi. A bez infrastrukturnog dijela, u kojem mora sudjelovati i Republika Hrvatska, stvari neće funkcionirati. U hrvatskoj zajednici ima puno potencijala koje bismo morali znati prepoznati i iskoristiti. U 'breniranju' hrvatske kulture preko nematerijalne baštine mogu pomoći slamarke ili 'Dužijanica', to su stvari koje treba pokrenuti kod UNESCO-a«, rekao je hrvatski veleposlanik u Beogradu Željko Kuprešak podsjetivši i na zajedničku definiciju kulture i kulturnih vrijednosti što ih promovira Europska Unija kao jednako pravo svih građana Europe.

ŠTAND POKRAJINSKOG TAJNIŠTVA ZA KULTURU

Na Beogradskom sajmu knjiga publika je tradicionalno mogla posjetiti i štand Pokrajinskog tajništva za kulturu i javno informiranje i Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice, na kojem su, među ostalim, bila izložena i recentna izdanja hrvatskih nakladnika i autora iz Vojvodine. »Štand okuplja sve one koji se bave objavljivanjem knjiga, časopisa i drugih publikacija na jezicima nacionalnih manjina, ali i ustanove poput zavoda ili muzeja s područja pokrajine kojima nije primarna nakladnička djelatnost, ali čija aktivnosti i istraživanja dovode do knjige. Pravili smo i puno promocija najznačajnijih knjiga, a posjećenost je uvijek bila na zavidnoj razini«, kaže Ileana Ursu, koordinatorica štanda.

PONOSNI NA POVIJEST

O najvažnijim značajkama projekta »Godine hrvatskih velikana u Vojvodini« govorila je menadžerica kulturnih aktivnosti ZKVH-a Katarina Čeliković, koja je istaknula kako se ovim projektom nastoji izgraditi kultura sjećanja.

»U želji da se dostojno odužimo svojim predšasnicima, nezaobilaznima kada je

nasljedovati i na koje mogu biti ponosni. To činimo brojnim programima u kulturi, od književnih večeri, predavanja, tribina, izložaba, koji se održavaju u različitim gradovima, kao i promocijom u medijima na hrvatskom jeziku«, rekla je Katarina Čeliković.

Ona je podsjetila kako su tijekom ove godine obilježene stote obljetnice rođenja kiparice Ane Bešlić, književnika Ante Jakšića, knji-

obilježeno i deset godina od smrti dominikanca i filozofa Tome Vereša.

O knjigama objavljenim u okviru projekta »Godine hrvatskih velikana u Vojvodini« govorio je Tomislav Žigmanov, navevši kako su njihovom tiskanjem, među ostalim, načinjeni početni koraci za valorizaciju nedovoljno poznatih opusa ovih autora što je ujedno i preduvjet za njihovu lakšu integraciju u matičnu hrvatsku književnost. Stihove Ante Evetovića Mirosljuba kazivao je Mato Groznica, dok je jednu pripovijetku iz knjige »Šta u oca to u dice« Balinta Vujkova pročitao Bernadica Ivanković.

Predstavljanju projekta »Godina hrvatskih velikana u Vojvodini«, među ostalim, nazočili su predstavnici Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu, Generalnog konzulata RH u Subotici, Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice, savjetnik hrvatskog predsjednika Ive Josipovića prof. dr. sc. Siniša Tatalović, te republički zastupnik i predsjednik DSHV-a Petar Kuntić.

D. B. P.

u pitanju izgradnja kulturne povijesti Hrvata u Vojvodini, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata usustavljuje rad na obilježavanju obljetnica događaja i velikana s ciljem svjedočenja da smo zajednica ponosna na vlastitu povijest i velikane koji su ju obilježili. Mladim generacijama tako nudimo uzore koje mogu

ževnika i bibliografa Ivana Kujundžića, književnika i sakupljača narodne književnosti Balinta Vujkova i fra Stjepana Beata Bukinca, te 150 godina od rođenja pjesnika Ante Evetovića Mirosljuba. Također, obilježena je i 30. obljetnica smrti skladatelja i književnika Stanislava Prepreka, a u prosincu će biti

ONO ŠTO STE ODUVIJEK HTJELI ZNATI A NISTE SE USUDILI PITATI:

Gdje li je naš novac?

*Što se krije iza knjigovodstvene isplate plaća **

*Što nam govori struktura poreza **

*Dali smo hipoteku na svoju djecu **

Imamo najveći porez, kako dalje?

Kroz povijest su se mijenjali razni sustavi računanja vremena, različiti kalendari. Osim današnjeg gregorijanskog kalendara svjesni smo uporabe julijanskog, a odnedavno i majanskog, preko mita o promjeni eona. Na svoje različite načine vrijeme mjere Židovi, muslimani, Kinezi i mnogi drugi narodi.

SPECIJALAN KALENDAR

Ipak, postoji jedan sasvim poseban kalendar koji je svim ljudima zajednički, kojem se prilagođavaju. To je kalendar isplate plaće. Za nas, nasljednike socijalizma izgubljene u bespuću tranzicije, normalno je očekivati isplatu zarade po kalendarskom mjesecu. U ovisnosti od jačine tvrtke varijabilna je ne samo količina dobivene plaće, već i datum isplate. Najjače tvrtke koje nemaju problema sa solventnošću plaćaju prvoga dana idućeg mjeseca svoje obveze prema radnicima iz pret hodnog mjeseca. Čak postoje i tvrtke u Srbiji koje plaću primjerice za listopad plate posljednjeg dana listopada, u popodnevnim satima. Ipak, češće je da se na isplatu čeka po desetak dana, dva tjedna, sredina idućeg mjeseca. To su i dalje sretni slučajevi jer, na žalost, mnogi čekaju na plaće i po mjesec dana, a poznato nam je da kod loše stojećih

tvrtki plaća može kasniti i po pola godine. Pitanje sudske naplate dugovanja po pitanju neplaćenih plaća ovaj put bi preskočili.

ISPLATA

U nekim kapitalističkim zemljama, pak, postoje drugačija pravila plaćanja. Tamo se pravi razlika između položaja u radnoj hijerarhiji, pa se menadžerima zarada određuje na godišnjoj razini. Menadžeri mogu imati ugovor o nagrađivanju po ostvarenim rezultatima, a s obzirom na sezonu i izvansezonu, ugovori su često godišnji. S druge strane, obični radnici na zapadu bivaju isplaćivani tjedno. Poslodavci koriste radnu snagu za obavljanje raznih nekreativnih i fizičkih poslova (tvornice, gradilišta, restorani...). Trajnost posla i motivacija radnika nisu uvijek visoki, pa se isplate vrše tjedno. A zanimljivo je i da tim poslodavcima zapravo odgovara takva isplata, jer je manji psihički pritisak na radnika. Ako netko ne pazi pa potroši cijelu plaću tijekom prvog vikenda kroz otplatu dugova, šoping i veselice, dolazi u tešku situaciju. Stoga kroz tjednu isplatu on ne dobiva toliko mnogo novca da bi napravio preveliku štetu sebi, a s druge strane ne mora se tjednima živcirati do sljedeće isplate i prenositi osobni stres na tvrtku. U nekim druš-

tvenim sustavima se smatra da ukoliko poslodavac ne isplati tjednu plaću, on nezakonito prisvaja kamate na novac tih radnika, jer ga u međuvremenu obrće.

KAMATA

Ukoliko uzmemo da je kamata po viđenju oko 2 posto na godišnjoj razini, ako netko ima plaću recimo 30.000 dinara, a isplata se vrši 15. dana u mjesecu, to bi značilo da taj radnik ostaje zaknut za oko 1.500 dinara kamate godišnje. To nije posebno skandalozno, no ukoliko poslodavac ima 30 radnika, znači da ovim sustavom isplate on godišnje ima jednog radnika besplatno, dakle uštedi za jednu plaću.

PLAĆA

Time dolazimo do termina plaće. Što je zapravo plaća? Jer, kada uposlenik konačno dočeka »spasovdan«, tj. isplatu svojeg dohotka, uslijed silnog očekivanja, nagomilanih dugova, proračuna što i kojim redoslijedom isplatiti od računa, kredita i zaostataka – on niti ne stigne razmišljati što se u stvari desilo. Možda je nezadovoljan jer plaća ne prati inflaciju, možda ga nervira jer njegov poslodavac privatni poduzetnik kuka na visoke troškove, a plaća od 30.000 dinara za punu koncentraciju i postizanje teških normi za radnika baš i nije preveliki novac. Štoviše, mnogi jedva zarade po 20.000 dinara zaista izgarajući na radnim mjestima i uništavajući svoje zdravlje.

BRUTO I NETO

Ta razlika u poimanju plaće od strane radnika i poslodavca se krije u razlici između bruto i neto iznosa.

U autorskom tekstu analitičara *Saše Radulovića* on to

oslikava primjerom po kojem da bi radnik ponio kući 10.000 dinara prvo državi na ime poreza i doprinosa poslodavac mora uplatiti dodatnih 7.300 dinara. Dakle, dva radnika s plaćom od 30.000 dinara poslodavca staju oko 100.000 dinara, znači da na ta dva radnika poduzetnik izdržava još jednog vladinog službenika, dakako s plaćom većom od radničke.

Kako sve ovo ne bi bilo preočito, porezi su podijeljeni, formalno se vodi jedan dio na teret poslodavca, a drugi na uposlenog. Tako primjerice za mirovinsko osiguranje 11 posto pada na teret poslodavca i još 11 posto na teret uposlenika, te daljnjih dva puta 6,15 posto za zdravstveno osiguranje, plus 0,75 za slučaj gubitka zaposlenja, dok je porez na dohodak 14 posto. Približna struktura primanja pokazuje da od oko 1,7 milijuna uposlenih u Srbiji njih oko 10.000 prima plaću preko 5 puta veću od prosječne, te time dobivaju porezne povlastice, umjesto 42,4 posto njima država uzima 24 posto dohotka. Potpuno je drugačija stvar primjerice u Kanadi, gdje se manje plaće procentualno manje oporezuju, a veće više. U Kanadi bi većina naših radnika čija je plaća dakle manja od statističkog prosjeka (a to je dvije trećine uposlenih) umjesto naših 42,4 posto bila oporezovana s 20 posto. Međutim, u Kanadi bi onaj tko ima plaću veću od prosječne a manju od duple prosječne plaćao 30 posto poreza, i tako nadalje, dok bi onih 10.000 ljudi koji kod nas plaćaju 24 posto poreza jer imaju 5 puta veću plaću od prosječne u Kanadi plaćali 46 posto poreza!

Prije nekoliko dana novi je francuski predsjednik ispunio svoje predizborno obećanje, onima koji prihoduju preko milijun eura povećano

je porezno opterećenje na 75 posto!

ŠAMPIONI

Prema podacima Infografike objavljenim u novinama Telegraf, Srbija je svjetski šampion po visini poreza na plaće (69,8 posto), a slijede Hrvatska (53 posto) i Mađarska (48 posto). U Njemačkoj, Francuskoj i Turskoj to je 35 posto, Meksiku, Japanu, Kini, SAD-u ispod 30 posto.

No, treba dodati da su kod nas manji porezi na tvrtke. Prema ovom poreznom modelu, u Srbiji bi bilo idealno da građani imaju što više malih tvrtki koje će isplaćivati minimalce, a srednji sloj bi trebao graditi svoju budućnost na komparativnim poreznim povoljnostima u obliku poreza na dobit.

PUT NOVCA

Pogledajmo onda gdje putuje novac na našem primjeru plaće od 30.000 dinara i zanemarimo financiranje države putem poreza na dohodak i poreza na dodatu vrijednost. Uzmimo prvo doprinos za zdravstvo, koji iznosi 12,3 posto, dakle 3.690 dinara mjesečno, ukupno 44.208 godišnje. Tim sredstvima podmiću se potrebe zdravstvenog sustava, nabava lijekova, kupnja i održavanje medicinske opreme, plaće liječnika i sestara, grijanje domova zdravlja itd. Netko bi se mogao zamisliti i upitati nad primjerima iz naše svakodnevice da ljudi ne odu liječniku godinama, nekada i po deset godina ne koriste usluge zdravstvenog sustava. Nekada ga jednostavno izbjegnu, odu privatno ili sami kupe lijekove u ljekarni – dakle upitaju se, kada već sve to skupa plaćaju, a Ustav obećava zdravstvenu pomoć svima, zašto su potrebne zdravstvene knjižice, markice, odabir

liječnika itd kao preduvjeti za odlazak kod liječnika. Zašto se taj novac troši na nebitne stvari, a uplate se svakako vrše od strane tvrtki. Zaista se možemo upitati kada djeca već ne privređuju i ne mogu uplaćivati doprinose, a po najsnažnijem državnom aktu imaju pravo na zdravstvenu zaštitu, zašto ih jednostavno ne primaju bez knjižica, zašto maltretiraju roditelje s prijavama, odjavama, birokracijom, participacijom. Ali, između vladanja instrumentima pravne regulative i uspostavljanja informatičkog zatvora – sa zdravim razumom nema mnogo zajedničkih točaka. To je jednostavno tako. Prije sto godina osobne iskaznice nisu bile obvezne, a sada se bez hologramskih šifriranih informacijskih sustava ne može dobiti ni usluga koju je pojedinac unaprijed platio.

Kada se jednom decentralizira zdravstveni sustav, i ako građani budu dobili prigodu da iz sredstava koja odvajaju za zdravstvo sami biraju liječnika, uključujući i privatne klinike, bit će zanimljivo što će oni ponuditi za taj novac. Kada zdravstveni sustav ne bi bio monopolistički uređen, kada bi Fond za zdravstvo koristio i plaćao i usluge privatnih klinika, mnoge maske i mistifikacije bi pale, efikasnost bi se mogla jako podići.

MIROVINSKO OSIGURANJE

Vratimo se još malo našem primjeru plaće od 30.000 dinara. Takva osoba puni mirovinski fond s 22 posto, što je 6.600 dinara. Radnik će raditi oko 40 godina i uplaćivati taj iznos, ako zanemarimo invalidske slučajeve i prekinde u radu, a čeka ga nakon toga mirovina od oko 24.000 dinara. Da ne bude zabune, ta mirovina se ne isplaćuje samo iz mirovinskog fonda, već država iz proračuna uplaćuje

oko 12,5 posto bruto društvenog proizvoda godišnje. To znači da tek polovica mirovine dolazi iz mirovinskog fonda, što dalje znači da bi bez intervencije države (Vlade Srbije, vladajuće koalicije i PUPS-a) prosječna realna mirovina bila upola manja, dakle 12.000 dinara.

U konačnici to znači da je slikovito matematički gledano za tog radnika bez njegove slobodne volje plaćeno tijekom 40 godina 3.168.000 dinara (cca 28.800 eura), a on će od tog fonda realno dobiti do kraja života po 110 eura. Ispada da je isfinancirao gotovo 22 godine mirovine. U ovom primjeru zanemari li smo kamate, fluktuacije i ostale nelinearne elemente.

Da je ta osoba, primjerice, počela raditi s 25 godina i potpisala dva ugovora na 20 godina za privatnu mirovinu na isti iznos od 6.600 dinara, danom odlaska u mirovinu dobila bi oko 33.600 eura plus dobit. Dakle, ispada da državni sustav mirovina uzima proviziju od 15 posto u odnosu na devizne mirovine.

Štoviše, ono što se radnicima skida s bruto iznosa i uplaćuje u mirovinski fond ne garantira da će oni i primiti taj novac, jer se on isplaćuje sadašnjim umirovljenicima preko sustava međugeneracijske solidarnosti. Nažalost, radniku koji je 20 godina uplaćivao staž nitko ne može garantirati da se sustav neće promijeniti i da jednom možda neće doći na vlast neka druga politička struja koja će promijeniti pravila igre. To je zapravo i nužno, jer stari socijalistički model neće još dugo funkcionirati. Tjerati ljude da uplaćuju državi, koja će se zaduživati da bi sadašnjim umirovljenicima olakšala stare dane na teret njihovih unuka je malo neumjesno. Jer, sada se to dešava, država se zadužuje i zatim preko 10 posto BDP daje umirovljenicima, a svi zatvaraju oči pred

time da smo iduću generaciju već praktički osudili na dužničko ropstvo.

ZAKLJUČAK

Kroz ovu malu analizu kreiranja novca lako je uočiti da oni koji danas rade i privređuju, na svojim ledima nose i svoju, i staru i mladu generaciju. To neće moći ići u nedogled. Država u jednom trenutku neće moći uvesti nove poreze, jer već imamo neke od najvećih poreza na planetu. Morat će se naći načina da se odvoji štednja od međugeneracijske solidarnosti, kao što je to urađeno drugdje u svijetu, a u Hrvatskoj prije desetak godina.

Kada se to desi, morat će se onima koji to ne pamte iz 1992. godine, pojasniti gdje je nestao kapital koji se kumulirao decenijama prije toga. Morat će se donijeti odluka – je li u redu da se financiranjem međugeneracijske solidarnosti djeca umirovljenika ostavljaju bez realne mirovine, a unuci samim rođenjem u ovom sustavu postaju dužnici bez iskrene šanse za otkupom naslijeđenog duga? Ima li izlaza iz tog začaranog kruga?

Ukoliko bi se brzo podigao natalitet, taj dug bi se podijelio na više ljudi i možda bi društvo preživjelo. Međutim, statistički model pokazuje da nemamo više ni matematičku šansu opet stati na noge, ni u Srbiji, ni Hrvatskoj, ni Mađarskoj, skoro nigdje u zapadnoj, srednjoj i istočnoj Europi, jer je prirodni priraštaj katastrofalan. Jedino što ostaje je, da kao i svojevremeno druge zemlje zapada, dopustimo naseljavanje velikog broja radno sposobnih ljudi, dakle umjetno promijeniti nacionalnu strukturu nekim narodima koji imaju visoku stopu rađanja kako bi ti ljudi isfinancirali našu budućnost kroz ovaj nesuvisli porezni sustav.

Nikola Perušić

NEVEN UŠUMOVIĆ, KNJIŽEVNIK

Istarski umjetni rajevi

*Život na relaciji Kopar – Umag * Priče koje
komunikacijski povezuju nekadašnji eks Yu prostor *
Okrenutost svakidašnjici* Literarno povezivanje
Istre i Vojvodine*

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Rođen je u Zagrebu, odrastao u Subotici, potom se vratio u glavni grad Hrvatske na studij filozofije, komparativne književnosti i hungarologije, a danas živi u Kopru i radi u Umagu. Iz njegova pera književni svijet su obogatila djela: zbirke priča »7 mladih« i »Makovo zrno« i najnovija »Rajske ptice«, te roman kratkog daha »Ekskurzija«.

HR: Ove godine, početkom veljače, izašla je tvoja nova zbirka priča »Rajske ptice«. Kao i prije tri godine, kada je izašla zbirka »Makovo zrno«, nakladnik je zagrebačka Profil knjiga, a urednik *Roman Simić Bodrožić*. Po čemu se ova zbirka razlikuje od prethodne?

Da, komparacija je neizbježna, iako sam ja nakon »Makovog zrna« samo nastavio pisati kratke priče. S »Rajskim pticama« pokušao sam ugrabiti nešto od svoje svakidašnjice, života na relaciji Umag (gdje radim kao knjižničar) – Kopar (gdje živim s obitelji). »Makovo zrno« je nasuprot tome izrazito intertekstualna zbirka, u kojoj sam pokušao motive priča *Géze Csátha*, subotičkog pisca s početka XX. stoljeća, ugraditi u subotičke priče s kraja tog stoljeća. Autobiografičnost u obje zbirke prisutna je u male-

nim »dozama«: »Makovim zrnom« progovorio sam ponešto i o mojem odrastanju u Subotici, o specifičnoj tinejdžerskoj senzibilnosti kojoj je Csáth i danas izazovan sa svojim mračnim tonovima, dok su »Rajske ptice« autobiografične ponajviše u doživljaju tog pograničnog istarskog prostora, istina, s naglim vojvodanskim obratom na kraju!

HR: Gledajući tvoju bibliografiju, očigledna je velika stanka između kratkog romana »Ekskurzija«, kojeg si objavio 2001. godine, i zbirke priča »Makovo zrno«, koja je izašla tek 2009. godine. Ovoga puta nismo morali toliko dugo čekati tvoju novu knjigu?

Nakon »Makovog zrna« osjetio sam kako mi se tek sada otvara književni prostor, kako na novi način mogu ući u formu kratke priče. Pri tome mi je puno značila podrška književnih prijatelja s tzv. postjugoslavenskog književnog polja – inspirativna mi je bila ta potreba za novim oblicima komunikacije na ex-YU području. Neke od priča iz »Rajskih ptica« objavljene su tako (u prvobitnim verzijama) u Beogradu (Kulturni centar Beograd; Beton), Sarajevu (Sarajevske sveske) i Zagrebu (Quorum).

HR: »Rajske ptice« su, kao i sve tvoje dosadašnje zbirke, u priličnoj mjeri

foto: Igor Marinović

konceptualno zaokružene, nisu tek »rasuti teret« iz tvoje književne ladice. Od osam priča, šest ih se događa na slovenskoj obali, a neprestano se tematizira starenje i, još više, granica u različitim svojim oblicima: od državnih granica, preko kulturalnih, do onih intimnijih: međugeneracijskih i egzistencijalnih, onih koje razdvajaju, ili u tvom slučaju spajaju, san i javu, život i smrt. Jesi li ovaj koncept imao odmah na početku ili je ova zbirka, ustvari, izbor priča iz veće građe – izbor po srodnosti?

Nažalost, nije bilo velikog izbora! Odmah nakon »Makovog zrna« krenuo sam s pisanjem priča koje povezuju neki od provodnih motiva koje si nabrojio. Pri tome mi je puno pomogao i kolega *Krešimir Pintarić* koji je odlučio uvrstiti moje prve dvije knjige, zbirku priča »7 mladih« i roman »Ekskurzija«, u izbor naslova koje je objavio na svom portalu www.elektroniceknjige.com. Moj uvjet bio je da preradim oba izdanja, što mi je omogućilo povezivanje sa svojim zapretnim, ako ne i potisnutim nadahnućima, strahovima i

idiosinkrazijama iz tog razdoblja. Drugim riječima, pokušao sam s iskustvom pisanja koje sada imam oživjeti neke svoje kreativne izvore, ali isto tako i produbiti već napravljene »rezove«.

HR: Jasno je iz tvoga dosadašnjeg opusa da ti ne pišeš za šire književno tržište. Čini mi se, međutim, da se ova tvoja knjiga najlakše čita: priče imaju napetu radnju, prožete su erotikom...

...i svršavaju humorom! No, dobro, ne baš sve. Zaista, zbirka bolje od prethodnih komunicira s publikom, posebno mi je draga naklonost čitatelja koji se inače ne bave književnim zavrslamama. Pisao sam je s više užitka. Vjerojatno je u mojim prethodnim knjigama bilo više grča, traumatske potrebe za pisanjem, kratko rečeno: više očaja. Drugi razlog je ta okrenutost svakidašnjici i intimi; priče bi se ugrubo mogle podijeliti na one u kojima pretežu zapleti koji razotkrivaju emotivne odnose junaka i one u kojima je naglašena intertekstualnost, poigravanje sa žanrovima (SF-om, hororom, povijesnom prozom) i pripovjednim vremenom. Prve su u većini, dok u drugu skupinu spadaju »Svemirska nevjestica 1,2,3«, »Bačka riža« i eventualno »Upokojenci slabo spijo« – ta je priča ustvari centralna, ona povezuje poetičke krajnosti ove zbirke. I zanimljivo je da su se i čitatelji tako podijelili – s tim da odmah moram reći da su ljubitelji intertekstualnih igara u velikoj manjini!

HR: Zaigranosti je svakako puno u ovoj tvojoj knjizi: često se poigravaš s čitatelevim očekivanjima, puno je mamaca, krivih putokaza, pobrkanih višejezičnih lončića... Pa i sam naslov

»Rajske ptice« sa svojom transcendentnošću, eteričnošću, »liričnošću« zavarava čitatelja: već od prve priče čekaju ga ustvari vrlo »prizemne«, ružne stvari, koje se većinom događaju starcima među koparskim nebo-derima.

Pa dobro, nije baš sve tako ružno! Ali, u svakom slučaju radi se o estetici groteske i groteskna je i erotika u ovim pričama. S tim da ja groteski pristupam naglašavajući ono životvorno, karnevalsko; star(i)ce u mojim pričama pokreće erotska žudnja u kojoj se tale i obožavanje mladosti, volja za životom i rajske vizije. Knjigu sam ponajviše zbog toga nazvao »Rajske ptice«, zbog te treperavosti glavnih junaka, unutarnjeg lepeta koji ih lišava težine i pokreće.

HR: Posljednje dvije priče unose, kao što si već spomenuo, iznenadni vojvođanski obrat. Priča »Slavujev jezik« nježna je, melankolična subotička priča, dok je »Bačka riža« poput nekakvog postapokaliptičnog karnevala, koji se odigrava na relaciji Vrbas – Srbobran, uz zagađene kanale. Kako to da si se na kraju ipak odlučio za ovaj novi »povratak u zavičaj«?

Povratak u zavičaj je, kao i u mojim prethodnim knjigama, u funkciji razgradnje idilične zavičajne književnosti, takve književnosti koja čisti od povijesnih »supstrata« i petrificira pojedine elemente krajolika i društvenog života, tvoreći nekakav nepomućeni idealni svijet, »čistu sobu« u kojoj nitko ne živi i koja služi samo za pokazivanje. U ovim pričama je prolaznost, povijesnost izrazito naglašena, dapače u »Bačkoj riži« mi je osobito stalo do povijesti

bačkog krajolika, u želji da potaknem čitateljevu refleksiju o tome koliko su i tzv. prirodni elementi »proizvedeni« – rezultat sustavnih gospodarskih promjena, ali ujedno i posljedica napuštanja postignutog i prepuštanja uređenog krajolika stihiji, dakle doslovno: posljedica zapuštenosti.

S druge strane, istarske kulturalne dominante nastavljaju se i u ovim vojvođanskim pričama, pričama koje između ostalog govore i o turističkom brendiranju destinacije, s talijanskim jezičnim frazama i junacima. Naravno da je to u funkciji unošenja stranog pogleda na vojvođanski prostor, radi postizanja efekta začudnosti. Moj omiljeni postupak pri tome je očudavanje vojvođanskih stereotipa korištenjem više-manje provjerenih historijskih činjenica.

HR: Ostavimo se nakratko književnih tema: živiš već deset godina u Istri, sudjeluješ kao knjižničar i pisac vrlo aktivno u društvenom životu Istre. Koliko je različita današnja istarska svakidašnjica od vojvođanske?

Zajedničko je naravno što internet i nove telekomunikacijske veze omogućuju – mlađim naraštajima pogotovo – minimalni kontakt sa spomenutim svakidašnjicama! Istru, pak, već desetljećima otvara turizam: prema posljednjim podacima samo Umag tijekom sezone bilježi i do 100.000 dolazaka turista mjesečno! Istranima to daje poduzetnost, pokretljivost, neusiljenu toleranciju prema strancima. Zbog toga su i nacionalna trvenja slabijeg intenziteta, manjinska prava i kulturne aktivnosti koje ih prate su samorazumljive,

regionalno i lokalno, a ne nacionalno poistovjećivanje i udruživanje, puno je jednostavnije nego u Vojvodini, gdje, kako mi se čini, svakoj novoj vlasti moraš objašnjavati sve ispočetka.

HR: Jedan si od organizatora međunarodnog književno-znanstvenog festivala Forum Tomizza, a sudjeluješ od nedavno i u radu Kuće za pisce u Pazinu. Zahvaljujući tvom poznavanju aktera na književnoj sceni Vojvodine, između Istre i Vojvodine u posljednjem desetljeću uspostavljena je prilično intenzivna književna suradnja?

Ja sam se, ustvari, našao u jednoj već započetoj politici kulturne suradnje, koju su razvili Jakovčičev IDS i Čankova Liga. Neposredno uglavnom nisam bio uključen u programe te suradnje, ali pozitivna posljedica svega toga je da u Istri odavno nije potrebno objašnjavati zašto netko iz Vojvodine sudjeluje na određenoj manifestaciji. Veseli me da sam bio suorganizator istarskih gostovanja takvih intelektualaca kao što su: *László Végel*, *Radoslav Petković*, *Tomislav Žigmanov*, *Vladimir Arsenić*, *Srđan V. Tešin*, *Srđan Srdić*...

HR: Upućen si u svježa hrvatska književna zbivanja – koje bi aktualne pisce preporučio našim čitateljima?

Evo ih po policama! Poezija: *Olja Savičević Ivančević*, *Ivana Simić Bodrožić* i *Maja Klarić*; kratke priče: *Roman Simić Bodrožić*, *Tanja Mravak*, *Marko Pogačar*; romani: *Zoran Ferić*, *Luka Bekavac*, *Daša Drndić*; publicistika: *Maša Kolanović*, *Katarina Peović Vuković*, *Zoran Kravar*!

Nesuglasice oko primjene zakona

Probleme koji se javljaju u primjeni Zakona treba rješavati dogovorom, ali istodobno i pokrenuti inicijativu za ocjenu njegove ustavnosti, zaključeno je na okruglom stolu

»**P**raktična primjena Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina iz aspekta upravljanja odgojno-obrazovnim institucijama« bila je tema okruglog stola koji je u ponedjeljak održan u subotičkoj Gradskoj kući. U radu okruglog stola sudjelovali su predstavnici gradske uprave, nacionalnih vijeća nacionalnih manjina te nekoliko političkih stranaka (DSS, SPS).

Cilj skupa bio je analizirati primjenu te iz nje proistekle probleme i nesuglasice glede spornih odredaba zakona koje se odnose na imenovanje uprave škola.

»Nacionalna vijeća proglašavaju ustanove od posebnog nacionalnog značaja, pri čemu nema preciznih kriterija na temeljem kojih proglašavaju da su obrazovne ustanove od posebnog značaja. Također, i broj je Zakonom definiran, to je jedna četvrtina od ukupnog broja ustanova, ali se ne kaže je li to na teritoriju grada, pokrajine ili republike, pa su neka nacionalna vijeća to iskoristila i proglasila sve škole na teritoriju grada za ustanove od posebnog značaja«, rekla je dr. *Eteta Jerinkić*, članica Gradskog vijeća zadužena za

obrazovanje koja je organizirala ovaj okrugli stol.

(NE)MILOST STRANAČKOG UTJECAJA

Bivša pomoćnica gradonačelnika Subotice za kulturno-prosvjetnu djelatnost *Ljubica Kiselički* iznijela je niz problema pri imenovanju članova školskih odbora i ravnatelja škola, koji su posljedica primjene ovog zakona. »Budući da nacionalna vijeća daju prethodnu suglasnost za izbor ravnatelja škole, eliminiran biva svatko tko nije član stranke koja je nositelj većine djelatnosti u nacionalnom vijeću ili u milosti nekoga u nacionalnom vijeću, te tu možemo ubuduće imati eventualnu diskriminaciju osoba koje konkuriraju za ravnatelje škola«, rekla je ona. Jedan od diskutiranih, predstavnik bunjevačke nacionalne zajednice *Mirko Bajić* istaknuo je kako je uzrok ovih problema snažan politički utjecaj u nacionalnim vijećima nacionalnih manjina. »Nacionalna vijeća

su napravljena kao političke ispostave političkih stranaka, ali ne ni nacionalnih stranaka nego i stranaka drugog tipa. Poanta je u tome da se taj zakon izmijeni u smislu da pravo sudjelovanja na izborima za nacionalna vijeća imaju svi oni koji su se izjasnili kao pripadnici manjine ukoliko se sami ne žele isključiti iz tog procesa. Tako je i bilo u prvobitnoj verziji ovog zakona, a onda je amandmanom na prijedlog tadašnje vladajuće Demokratske stranke promijenjeno da političke stranke mogu praviti biračke popise«, kazao je *Mirko Bajić*.

DO PRIMJENE JOŠ NIJE DOŠLO

Predstavnici Mađarskog nacionalnog vijeća (MNV) smatraju kako do primjene Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina u području obrazovanja još nije niti došlo, budući da su ravnatelji škola i članovi školskih odbora posljednji puta birani 2009. godine, te napominju kako su otvoreni za suradnju u rješavanju problema koji se javljaju kod primjene ovog zakona. »Mi želimo suradnju i dogovor, ali nismo došli iz početka raspravljati o tomu je li ovaj zakon dobar ili nije, točno se zna gdje je mjesto na kojem se zakoni donose i mijenjaju. Nadamo se

da ćemo nakon ovoga skupa imati prilike i mogućnosti razgovarati o suštinskim stvarima glede suradnje s lokalnom samoupravom, kako bi obrazovanje na mađarskom jeziku u gradu imalo svoju odgovarajuću ulogu. Mi nismo protivnici niti jedne zajednice, želimo surađivati, ali i poštovati našu ulogu koju imamo u obrazovanju«, izjavila je za HR predsjednica Odbora za obrazovanje MNV-a *Livia Jo Horti* dodavši kako se obrazovanje na mađarskom jeziku odvija u 27 općina na teri-

»ZAKLJUČCI«

»U raspravi su se iskristalizirala dva prijedloga koji su kasnije prihvaćeni kao zaključci. Prvi je da se ovi problemi rješavaju dogovorom, a drugi da se pokrene inicijativa pred Ustavnim sudom za ocjenu ustavnosti ovog zakona«, izjavila je dr. *Etela Jerinkić*.

toriju Vojvodine, ali da jedine nesuglasice oko primjene ovog zakona u području obrazovanja postoje s lokalnom samoupravom u Subotici.

Uvodničar, umirovljeni sudac *Geza Babijanović* istaknuo je kako je potrebno usuglasiti Zakon o osnovama sustava obrazovanja i odgoja sa Zakonom o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, dok je odvjetnik *Dušan Kliska* zagovarao ideju kako nedoumice koje proistječu iz neusklađenosti dvaju zakona treba rješavati pred Ustavnim sudom.

D. B. P.

BEZ PREDSTAVNIKA HNV-A

Iako su u radu okruglog stola sudjelovali predstavnici mađarske, bunjevačke, srpske, njemačke i romske zajednice, bilo je vidljivo odsustvo predstavnika hrvatske zajednice, odnosno Hrvatskog nacionalnog vijeća, koje je također dobilo poziv za sudjelovanje.

KNJIŽEVNOST I KULTURA SJEĆANJA

Završena je najvažnija manifestacija izdavača i knjižara u Republici Srbiji – ovogodišnji Sajam knjiga u Beogradu. Iako su cijene pojedinačnih ulaznica od 250 dinara bile visoke, a mnogi posjetitelji su morali platiti i put do Beograda, prema podacima Organizacijskog odbora Sajma knjiga posjeta je bila približna prošlogodišnjoj. Akreditirani novinari su dodijelili priznanje za najboljeg izdavača »Službenom glasniku«, na drugom mjestu je »Geopoetika«, a na trećem »Laguna«.

Na ovoj manifestaciji posvećenoj pisanoj riječi održan je rekordan broj programa, organizirano je čak 785 kulturnih događaja, među kojima i predstavljanje knjiga hrvatskih književnika iz Vojvodine – *Ante Evetovića Miroljuba* »Vječnosti doba«, *Ante Jakšića* »Duše zemlje«, *Balinta Vujkova* »Šta u oca to u dice«, kao i knjiga »Prognanik iz svijeta svjetlosti: život i djelo Stanislava Prepreka«, koju je priredio *Ivan Balenović*.

U GUTENBERGOVOJ GALAKSIJI

Na ulasku u sajamski prostor, ispred izložbenih hala, posjetitelji su dočekivali veliki sajamski poster i bilboardi koji reklamiraju književne bestselere. Na njima su se mogla vidjeti lica nobelovaca, ali i lica »novih« spisateljica koja su nam poznata s TV ekrana iz raznih zabavno-komercijalnih programa, a tijekom sajma svoje knjige su potpisivale i visokotiražne spisateljice takozvane treš-literature, poput *Suzane Mančić*, što su sve obilježja komercijalnije priredbe. Činjenica je

da Sajam knjiga nije priređen samo za književnu elitu, nego za posjetitelje raznih književnih ukusa, no, činjenica je i da ovogodišnji Sajam knjiga zrcali, kao kulturni prostor, silovito ubrzanu neutralizaciju opozicija u aktualnom vremenu koje karakterizira i zamjena opozicija različitostima, kada se sve pretvara u istorodno polje razlika, bez vrijednosnih polova.

Svoju knjigu je potpisivao i *Veselin Šljivančanin*, koji je u dnevniku opisao dane koje je proveo u pritvoru Haškog suda, a nisu izostali ni takozvani »patriotski štandovi«, za novac se prostor mogao zakupiti, i tako su na tim štandovima predstavljeni razni opskurni naslovi, primjerice, »Srbi, narod i rasa«. Dokle seže ta opskurnost, govori i slučaj da je na jednoj od promocija na takvom štandu »postavljen« stolac za direktoricu Fonda za humanitarno pravo *Natašu Kandić* uz naslonjenu metlu.

Osim nezaobilaznog reklamstva i glamura »duha komecijale«, na sajmu su predstavljeni i mnogobrojni vrijedni pothvati srpskih, regionalnih i svjetskih izdavača. Tako je na štandu Biblioteke grada Beograda predstavljen zbornik radova o proznom opusu *Svetlane Velmar Janković* »Bezdane svetlosti«, koji sadrži radove deset kritičarki mlade generacije koje je odabrao pisac, kritičar, urednik i profesor *Mihajlo Pantić*. U pitanju su novi pogledi u tumačenju djela ove spisateljice u čijim romanima nailazimo i na mogućnost iščitavanja našeg vremena iz minulih doba. Od brojnih kvalitetnih izdanja, treba spomenuti i da su u dvorani »Borislav Pekić« predstavljena Sabrana djela *Stanislava Vinavera*, pisca,

pjesnika, novinara, prevoditelja i inovatora na polju jezika, koji je dugo bio nepravедno zapostavljen. Ova Sabrana djela je priredio povjesničar književnosti dr. *Gojko Tešić*, a objavio »Službeni glasnik«. U istoj dvorani, među ostalim promocijama, predstavljene su i knjige hrvatskih književnika iz Vojvodine.

MOŽEMO I BEZ FREUDA

Takva prezentacija i podsjećanje na vrijednosti književne baštine Hrvata u Vojvodini povod je i za promišljanje o umijeću naslijeđivanja, o kulturi sjećanja, te o djelovanju kroz generacije kao залог za budućnost u očuvanju nacionalnog identiteta ovdašnjih Hrvata. Predstavljanje tih djela, koja su nezaobilazni dokumentarij svojega vremena i kao književnost, i kao povijesna građa, i kao kulturna dobra, bilo je događanje žive komunikacije prošlog i sadašnjeg vremena. Zbog čega je to iznimno važno?

Kulturna memorija je nezaobilazna u formiranju kolektivnog identiteta, prošlost je osnova na kojoj učvršćujemo svoju tradiciju, ali i formiramo sadašnji identitet iz čega

se opet rađa vizija budućnosti. Dijalog između prošlosti i sadašnjosti nikada ne završava. Tako su i ove knjige, koje su promovirane na Sajmu knjiga u Beogradu, kao dio nakladničkih pothvata, prinos da se kolektivno sjećanje ovdašnjih Hrvata ne prepusti zaboravu.

U suprotnom, slijedila bi nam ista sudbina, kao ona književne junakinje Lise Erdman, predočena u romanu *D. M. Thomasa* »Bijeli hotel«. U pitanju je roman koji ruši pretpostavku o čovjeku kao koherentnom subjektu, tako da glavna junakinja u nemogućnosti utemeljenja subjektivnosti i identiteta postaje pacijentkinja Sigmunda Freuda.

Ako se ne želimo naći u polju kulture iz kojega su izuzete hijerarhije i opozicije, skale vrijednosti i polovi, a gdje su izjednačeni centri i rubovi na relativističkoj osnovi, i ako se ne želimo obraćati nekom »novom« Freudu, predstoji nam, među ostalim, kontinuirano sabiranje građe regionalne književnosti Hrvata u Vojvodini, što će otvoriti put za rad na vrednovanju tih djela.

Zvonko Sarić

XIII. stoljeće – rađanje Europe

Piše: dr. Zsombor Szabó

Trinaesto stoljeće mnogi autori smatraju prekretnicom u razvoju Europe, i ovo stoljeće označavaju kao kraj klasičnog feudalizma i početak rađanja moderne Europe. U ovom stoljeću plemstvo prvi put pokušava ograničiti kraljevsku vlast preko institucije parlamenta (sabora). U Engleskoj

se 1215. godine objavljuje Magna charta libertatum koja će predstavljati osnovu parlamentarizma u Engleskoj Kraljevini (za vrijeme vladavine kralja *Ivana Bezemljaša*). Relativno brzo, sedam godina kasnije, 1222. godine i u Ugarskoj se pojavljuje sličan dokument, tzv. Zlatna bulla, koju je izdao hrvatsko-ugarski kralj *Andrija II. (II. András)*. Ovim je dokumentom prije svega sitno vojno plemstvo sebi osiguravalo određena prava, najvažnije je bilo pravo na otpor (*Jus resistendi*) po kojem u slučaju kršenja prava od strane kralja, plemstvo ima pravo na oružani otpor. Sljedeće, 1223. godine kralj je povukao Zlatnu bulu, ali je bio primoran ponovno je 1231. godine izdati u izmijenjenoj formi. Započeti procesi su bili ireverzibilni, čiji je rezultat bio decentralizacija kraljevine.

ODVAJANJE CRKVE OD DRŽAVE

U ovom se stoljeću formalno završava borba oko prevlasti svjetovne i duhovne vlasti, između Pape i Njemačko-Rimskog Carstva, tzv. borba za investituru, i to je početak odvajanja crkve od države. *Grgur IX.* je »radikalnim

potezom uklonio svećenstvo, osobito biskupe iz sfere nasljedne konsolidacije... oni nisu mogli imati legitimne nasljednike... iako je nasljedni princip sve više počeo postajati sastavni dio mnogih svjetovnih struktura... Napetost između duhovnog univerzalizma Crkve i svjetovnog partikularizma feudalizma, koja je postala vidljiva kako u vjerskim tako i u svjetovnim organizacijskim oblicima, bila je izvor jakog pritiska protiv smještanja zapadnog društva u udobni tradicionalizam«, smatra *Parsons*¹ (*Parsons, 1992/56*), zapravo ovim je činom uveden određeni dinamizam u društvu u cjelini.

Krajem stoljeća u Europi se formiraju i prve »državne« unije – 1291. tri švicarska pre-kantona, Uri, Schwiz i Unterwalden, ujedinjuju se u »Eidgenossenschaft«, kao i gradovi na sjeveru Europe koji formiraju uniju tzv. Hansa gradova koji će već u XIV. stoljeću kontrolirati trgovinu sjeverno od Alpa. To su prvi primjeri da se i bez kralja određenim teritorijima može upravljati uspješno na »demokratski« način.

DECENTRALIZACIJA – RASPAD IŠTVANOVA UREĐENJA KRALJEVINE

Stupanjem na prijestol *Andraša II. (II. András)* u korijenima se mijenja Ištvanovo uređenje kraljevine. Na pritisak velikodostojnika (barona) dolazi do korjenite promjene u odnosima kralja i plemstva. Natjerali su kralja na uvođenje nove institutivne – novih institucija. Novina se sastojala u tome da je kralj počeo dijeliti teritorije u isključivom kraljevom vlasništvu, *terra castriensis* i *terra udvornicus*, na taj način da je te teritorije dao u »trajno vlasništvo« koje su potomci mogli nasljeđivati. To je bilo suprotno ranijoj praksi kada je kralj privremeno prenio vlasništvo nad županskim posjedima *terra castriensis*,

koje je pripadalo županijskoj utvrdi kojom je upravljao uvijek smjenljivi župan. Zbog ovih »darova« došao je u sukob sa sinom, tada princom *Belom*. Kada je on okrunjen kao kralj *Bela IV.* pokušao je većinu očevih donacija osporiti. To mu nije baš uspijevalo, a poslije tatarske najezde kada mu je

Zlatna bula Bele IV.

bio potreban novac za obnovu zemlje i sam je darovao *terra castriensis* (uz odgovarajuću novčanu nadoknadu).

Administracija toga doba bila je centralizirana, samo je kraljevski ured mogao izdati vjerodostojne dokumente, ponajviše darovnice, opise posjeda itd. Početkom stoljeća osnivaju se mjesta nazvana *locus credibilis*, doslovce »vjerodostojna mesta«, koja su imala pravo prijepisa originalnih dokumenata, ali i izdavanje novih. Ova su se mjesta nalazila uz postojeće kaptole i združene kaptole. Na prostoru današnje Vojvodine to je pravo dobio kaptol u Baču 1229. godine, zatim Titel 1237. godine. Nakon tatarske najezde to pravo dobiva i Hajsentlerinc (1262. g.), Banoštor-Ku (1265. g.), a Sirmium - Sv. Irinej krajem stoljeća, 1295. godine.² Ovo je pravo dodatno pojačalo centralitet spomenutih mjesta. Ova je institucija, istina u promijenjenom obliku, opstala do današnjih dana u obliku javnog bilježnika, odnosno u instituciji ovjerenog potpisa pri sudovima.

¹ Talkot Parsons: Moderna društva. Gradina, Niš, 1992.

² Navedeni datumi se odnose na prva poznata dokumenta izdatim u mjestima *locus credibilis*

Čista soba

*Što god da su ostavili u ovoj sobi, sve je moralo bit
ko »pod konac«, čisto i lipo namišćeno*

Čistoj sobi s gornjaka u čeljackom salašu pri- liči to ime. Na nju se zdravo pazilo i u nju išlo ritko i kad je važno, izuven, jel su obično doli na zemlji krp- are. Ako ima krušnu peć ona pokaziva da je to kadgod bila

a u novinje vrime i više ura- mljeni obiteljski slika.

Soba je stvorena za držanje skupi i vridni stvari, suvišnog perja (dunje, uzgljance i sl.), svečani ruva i odila, rube- nine donete prćije i oprave koju će divojka ponet u prćiji.

Opravljena divojka u čistoj sobi

čeljacka soba. Svitlo dobija najprija iz jedne, a u novi- jem salašu iz dvi pendžere, kadgod spolja sa rešetkama, a iznutra okna zavirandžena.

SOBA ZA SKUPE I VRID- NE STVARI

Nuz uzdužne zidove su drvenice (kreveti) čelom oslo- njene na zabatni zid.

Na začelju drvenica nuz sridnji zid poređana su dva šifunera ili dolaf i kadgod kovčeg sa snajinom prćijom. U pročelju ispod slimena uzdužno je astal sa stoco- vima. Na zabatnom zidu sa strane pendžera vise prilike s biblijskim prizorom, a na zidu do vrata je propeće, svetnjača i nad njom očenaše. Na zidu kod drvenica je vinčana slika,

Na namišćenim krevitima su dunje i više uzgljanaca toliko visoko poslagani, da je čaršap krevet pokrio jedva do drve- nica. Paštrili su se da čaršap bude što lipči, šareniji, boga- tiji kojekakim šarama, nasli- kanim cvicom i mintama. Obično ispod čaršapa viri oko 20-30 centi kraja šlingovanog lipog bilog i zdravo uštirka- nog čaršapa. Namišćen krevet i sobu kiti na vrvu sridinom sidnuta kliderska beba, rašire- ni ruka, visoka do četrdesetak centi, tolika koliko je za nju doteklo novaca, a pravili si ih od sridine dvadeseti godina.

»POD KONAC«

Što god da su ostavili u ovoj sobi, sve je moralo bit ko »pod konac«, čisto i lipo

namišćeno. Slavlje sa gosti- ma (proštenje, imendan i sl.) i veliki sveci, otpravljalo se sa tušta ića i pića (obiljem ila), a to nije moglo proć brez više feli sitnog tista i otezane pogače s nadvom. Rizance i krpice za čorbu, tisto i poga- ču spremili su dva-tri dana prija slavlja i poslagano na tace, pokriveno salvetama ostavili na astal ili na šifu- nere odozgor. Žene su pazile da dica i mlađi muškarci ne

uđu koštat tisto i pobrkat red u taci.

U čistoj sobi su se žene svečano opravljale. U njoj su spavali samo viđeni gosti. Kad je kogod umro u obitelji, okajan je u toj sobi i otaleg saranjen. Odar je uvijek nami- šćen ispod slimena.

Zidovi sobe najprija su bili umazani krečom, a posli zemljavom bojom i nanetim šarama. Plafon je uvijek uma- zan samo krečom.

SA ROGLJA

»Pundravac u turu«

Salašari su znali nemirno dite ukorit: »Šta se toliko vrp- o- ljiš, valjda imaš pundravca u turu (zadnjici).« Zašto?

Pundravaca, tj. pundraca ima više feli. To su štrkljevi (vrsta insekata), spada je sa movama u porodicu *Tachinida*. Larve p. žive na tuđ račun pod kožom, u želdacu, crivima ili u nosnim i čeonim sinusima sisara, papkara i kopitara. Dok živi u svom domaćinu, živina je bolesna, nemirna i ne mož se otarasit nametnika.

Nama je najpoznatiji konjski štrkalj. Živi i u našem kraju, veći je 3-4 puta od obične muve. Svoja lipljiva jaja snese na dlaku konja, koja on lizanjem unese u tilo. Larve p. žive na sluzokoži želdaca i criva, a kad dospiju na kraj debelog criva, onda ga svrbi pod repom. Konj se češe na tom mistu, a ako ne mož, onda je nemiran. Pundraci posli s burbuškom (konjski izmet) dospiju napolje i ko lutke pro- vedu vrime u zemlji, di se vrimenom priobrazu u odraslog insekta.

Marvenski p. izgleda kao bumbar, a i njegova jaja marva unese u tilo kao i konj. Larve se izlegu i ostanu ispod kože na leđima. Te crve narod zove ugrci. Oni stvore gadne gnojne otoke iz koji vrimenom popadaju na zemlju di se ućauare i priobrazu u štrklja.

Ovčiji štrkalj, pa u jelena, srne i njevi srodnika, kao para- zit živi u sluzokoži nosne duplje, ždrila i sinusa, izaziva tešku bolu kod te živine.

Štrkalj i obad su nalik jedan drugom, zato ih narod miša i zove obad, jel su obadi kod nas češći. Najčešći je konjski obad, zdravo dobar letač i kad sleti na konja i ubode ga, lati se sisanja krvi, a i misto oko ugriza ostane krvavo. Na bolan ubod konj poskoči, mož trgnit i drugog konja, možda poskoče ustranu i mogu izvrnit kola ili zagalopirat. Kadgod je dobar kočijaš znao kandžijom ošinit konja i na njemu ubit ili barem odvijat obada.

U SUBOTICI PREDSTAVLJEN ZBORNIK RADOVA »ANTIFAŠIZAM JUČER I DANAS«

Opasna revizija povijesnih činjenica

U Srbiji je od '90-ih na ovamo vraćena jedna mitska nacionalistička matrica, koja je anakrona, jedna statična matrica gdje se pozivanjem na prošlost pravdaju određene politike i određene političke težnje, istaknuo je dr. Milan Micić

Otkuda danas fašizam u Srbiji i potreba antifašističkog otpora, gdje su korijeni fašizma između dvaju svjetskih ratova, kakav je karakter antifašističkog otpora te drugih pokreta koji se javljaju 1941-1945. godine, a od kojih se danas neki također nazivaju antifašističkim pokretima, teme su knjige »Antifašizam jučer i danas«, nedavno predstavljenog zbornika radova više autora koji se bave temom antifašizma i fašizma u našoj blizjoj prošlosti, ali i u suvremenosti.

Dva su izvora pojave fašizma danas u Srbiji, ocijenio je jedan od autora knjige *prof. dr. Ranko Končar*, od kojih je jedan vezan za posljednji rat na jugoslavenskim prostorima i razbijanje države Jugoslavije, a drugi za reviziju povijesnih činjenica i povijesti, osobito Drugog svjetskog rata. Ističući kako je za njega ključno pitanje je li ratna opcija devedesetih godina izbor koji se javio tog povijesnog trenutka, ili ta opcija ima svoju dužu povijest, Končar je rekao kako pripada grupi povjesničara koji smatraju da je u Srbiji koncept pogleda na naciju i nacionalnu državu dio njene prošlosti od kada je stekla neovisnost na Berlinskom kongresu 1878. godine. »Postoji jedna prožetost nacionalne ideologije idejom nacionalizma koji se stalno odvijao u naporima da se osvoji određeni teritorij, da

se određeni teritorij proglasi svojim nacionalnim teritorijem. Povjesničari koji se dublje bave ovim pitanjem kažu kako je takav koncept nacionalne ideologije stalno udaljavao Srbiju od demokratizacije na način kako su to učinile druge europske države. Udaljavao je od toga da se posveti unutarnjim promjenama, a da ne bude stalno opsjednuta tzv. vanjskim idejama koje su uvijek išle prema nekakvoj ideji velike Srbije«, kaže *prof. dr. Ranko Končar*.

NOVI NACIONALNI IDENTITET

Aktualne revizije povijesne prošlosti, te rehabilitacije osoba i pokreta za koje postoje neosporne činjenice da su surađivali s okupatorom, ishodište su fašistoidnih ideja. »*Draža Mihailović* sam kaže da je surađivao s okupatorom, on to ne krije. Danas se suočavamo s pogledima jednog malog broja povjesničara, ali moram reći i države, koja ne vjeruje *Dražinim* riječima nego ga pokušava rehabilitirati i učiniti drugim antifašističkim pokretom na prostorima Jugoslavije«, kazao Končar ističući kako niti jedan nacionalistički pokret nije mogao postati antifašistički, te da niti u jednoj republici bivše Jugoslavije, osim u Srbiji, ne postoje tvrdnje da su postojali i drugi antifašistički pokreti. »Kada je nestalo Jugoslavije,

koju ni sami nisu voljeli oni političari koji su je razbijali, sada treba stvoriti novi antifašistički ili nacionalni identitet Srbije. To više ne mogu biti komunisti jer su oni taj pokret razvijali na ideji Jugoslavije. Četnički pokret je to razvijao na ideji velike Srbije, etnički čiste Srbije. To je sad taj novi identitet koji mi trebamo prihvatiti kao nacionalni identitet Srba danas, poslije kraha Jugoslavije, spojen s antifašističkim karakterom.« Končar ističe kako u tom smislu revizija povijesti ne postavlja ključna pitanja zašto smo prihvatili rat, zašto su četnici na ideji nacionalizma pokušali sebe afirmirati kao pokret, zašto su mnogi drugi pokreti u Srbiji surađivali s okupatorom. Uspoređujući s njemačkom historiografijom koja je postavljala pitanje zašto je Njemačka prihvatila fašizam a ne ideje parlamentarizma, liberalizma, itd., Končar je istaknuo kako je tada prihvaćen i kritički sud da je to bila zabluda njemačkog naroda skoro u cjelini, koji je vođen jednom ekstremnom političkom grupacijom kakvi su bili nacisti. »Mi nikad nismo to priznali, osim časnih izuzetaka«, istaknuo je Končar.

NAMETNUTA IDEOLOGIJA POVIJESTI

»Mislim da je danas riječ o jednoj vrlo nametnutoj ideologizaciji povijesti, nema više onog sustava koji je srušen

krahom Jugoslavije, na djelu je nova ideologija i protiv toga se politički ne može ništa. Ali ono protiv čega se može to je da ideologija, bez obzira koja bila, ne sudi o toj prošlosti i fašizmu sa stajališta svojih kriterija, nego mora suditi sa stajališta povijesnih činjenica, a one govore o tome da se mi sada suočavamo s fašizmom, fašistoidnim idejama, koje su podržane i od države, koje zahvaćaju jedan dio povjesničara, političke stranke. Prije podne se (premijer države, prim a.) ide pokloniti žrtvama u Jajincima, a poslije podne se klanja knezu Pavlu, potpisniku Trojnog pakta. E, to je ta stvarnost koju i ova knjiga i dio ljudi koji objavljuju radove u njoj, ne žele prihvatiti, žele povijesno osporiti i dati joj onaj smisao kakav to povijesno zaslužuje«, rekao je *dr. Ranko Končar*.

SELEKTIVNO POVIJESNO PAMĆENJE

Podsjećajući kako je u Drugom svjetskom ratu 56 milijuna ljudi izgubilo život, te nepobitno uvrđeno da je fašizam zlo koje je izazvalo najveću kataklizmu u povijesti čovječanstva, zlo koje je uništavalo demokraciju, koje je narode, rase i čitave zajednice stavilo van zakona i na taj način stvorilo legitimitet za njihovo uništavanje, koautor *dr. Milan Micić* postavio je pitanja gdje se naše povijesno pamćenje izgubi-

lo, zašto generacije odgajane kroz naš obrazovni sustav u devedesetim godinama i kasnije to ne razumiju, »kako je bačena magla na povijest da se u toj magli ne razaznaje što je dobro a što zlo, da se ne razaznaje tko su dželatili a tko žrtve, pa nam se sad čini da su svi dželatili i da su svi žrtve, što nikako nije moguće.«

Dr. Micić, koji je i pomoćnik pokrajinskog tajnika za kulturu i informiranje, istaknuo je kako kolektivno i povijesno mišljenje organiziraju država i vladajuća elita, te da su u posljednjih stotinu godina na ovim prostorima povijesno pamćenje i poimanje organizirale tri različite države: Kraljevina Jugoslavija, Socijalistička Jugoslavija i države nastale u '90-im godinama u procesu dezintegracije Jugoslavije. »U svim slučajevima dolazilo je do toga da se povijesne činjenice selektivno biraju, tumače i slažu. U Srbiji je od '90-ih na ovamo vraćena jedna mitska nacionalistička matrica, koja je anakrona, jedna statična matrica gdje se pozivanjem na prošlost pravdaju određene politike i određene političke težnje. Ta matrica je preživjela, ona je negdje bila zaleđena i zaustavljena od '45 do 1990. da bi se ponovno pojavila koristeći prije svega društvenoj i političkoj eliti koja je sukladna njihovim ciljevima u ratovima '90-ih godina. Što učiniti da se obnovi pamćenje, da se povrate stare vrijednosti? Svakako da tu glavnu ulogu ima država, međutim mi smo svjedoci da država u toj vrsti politike pokazuje veliku nesređenost, veliku dezorganiziranost, duboku proturječnost koja zbunjuje, dezorganizira mišljenje i koja

čini da mi danas apsolutno ne razumijevamo svoju prošlost, tako ni svoju sadašnjost«, istaknuo je dr. Milan Micić.

PREKRAJANJE POVIJESNIH DOGAĐAJA I ULOGA

Urednik izdanja i predsjednik GO Saveza antifašista Srbije u Novom Sadu *Stanko Šušnjar* istaknuo je kako revizija i prekrajanje

prikriveno ispoljava se nacionalistička ideologija i radikalni desničarski historijski revizionizam čije su glavne odlike nacionalizam, šovinizam, militantni antikomunizam, antisemitizam, mitomanija i antidemokracija. Stoga antifašizam, kao progresivna ideja i moralni stav, nema samo svoje povijesno utemeljenje nego je smislen i aktualan i u današnje vrijeme ne zbog toga što se suprotstavlja

i rezolucije Skupštine UN o kažnjavanju ratnih zločinaca, te da su slična suđenja kolaboracionistima organizirana u Francuskoj, Nizozemskoj, Norveškoj i drugim državama pri čemu suđenje Mihailoviću nije bilo ni po čemu drugačije. »Ali treba naglasiti kako u tim zemljama koje slove za stabilne demokratske sustave nikome i nikada, bar što se tiče službenih državnih tijela, ne pada na pamet rehabilitirati kolaboracioniste niti povijest i povijesne događaje prekrajati u sudskim postupcima«, rekao je Šušnjar te podvukao kako su pobjedu nad fašizmom na ovim prostorima izvojevali jugoslavenski partizani NOV pod komandom maršala Tita, koji su se »u svijetu proslavljenom antifašističkom borbom, jednim autohtonim i samostalnim pokretom otpora, jedinstvenim takve vrste u okupiranoj kontinentalnoj Europi, ali i autentičnom socijalnom revolucijom, nametnuli kao stvaratelji nove Jugoslavije«.

On je svoje izlaganje završio citatom iz knjige da »ukoliko se ponovno ne shvaća opasnost od relativizacije fašizma i koketiranja s nacionalizmom i šovinizmom, koji su u biti njegovog nastajanja i razvoja, onda su i realne mogućnosti da se ova zemlja ponovno suoči sa svim barbarstvima koje je on donio narodima jugoslavenskih prostora tijekom Drugog svjetskog rata. Posebno je opasno kada historiografija svojim 'novim shvaćanjima' relativizira karakter svih onih pokreta koji su na različite načine participirali u tom barbarstvu«.

S. Mamužić

povijesnih događaja i uloga, te rehabilitacija suradnika okupatora, nije samo pokušaj oduzimanja antifašističke uloge partizanskim borcima, već se time nanose dalekosežne negativne posljedice po društveno biće i društvenu svijest naše zemlje i naših naroda. On je rekao kako neposredno predstoji sudska rehabilitacija Dragoljuba Draže Mihailovića, te da se o pokretu čiji je bio vođa uveliko sprema prikazivanje televizijske serije na javnom servisu građana Srbije.

»Zbivanja, ne samo u našoj zemlji već i okruženju, i znatno šire, svjedoče da fašizam nije jednom za svagda poražen. Otvoreno ili

već i prije svega zbog toga što podiže političku svijest i što raskrinkava fašizam u svim oblicima njegovog ispoljavanja«, istaknuo je Šušnjar.

Govoreći o postupku za rehabilitaciju Draže Mihailovića, Šušnjar je istaknuo kako je riječ o tzv. vanparničnom postupku što znači da u njemu sudjeluje samo podnositelj zahtjeva, te ne postoji mogućnost da se u postupak uključe dokazi i činjenice koje osporavaju rehabilitaciju. On je naveo da se, primjerice, nigdje ne navodi da je suđenje Draži bilo narodna obveza Jugoslavije proistekla iz sporazuma o osnivanju Međunarodnog vojnog suda

VESNA PRČIĆ, RAVNATELJICA JKP »POGREBNO« IZ SUBOTICE

Uređena groblja za blagdane

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Plan za tekuću 2012. godinu je obuhvatio sve stvarne potrebe

Stigao je još jedan dan Svi Svetih, blagdan kada većina naših sugrađana obilazi vječne kuće svojih pokojnika. Što je sve učinjeno za proteklih godinu dana na polju uređenja subotičkih grobalja, upitali smo ravnateljicu JKP »Pogrebno« Vesnu Prčić.

»Intenziviranjem košenja trave i sakupljanje smeća, ali i završetkom planiranih investicija u smislu adaptacije objekata na Senčanskom groblju, završetak projekta postavljanja javne rasvjete u okviru Kerskog groblja, te izgradnje staza i ograda u više grobalja, među kojima su najznačajnije bile dogradnja nadstrešnice na objektu mrtvačnice na Ludoškom groblju i klimatizacija objekata mrtvačnica u svojini poduzeća, pripremljena su groblja da dočekaju veliki broj posjetitelja u danima kada se tradicionalno posjećuju tihi domovi predaka, poznanika i prijatelja. Vjerske praznike poduzeće je dočekalo spremno, sa završenim radovima na poslovima uređenja svih 10 grobalja kojima izravno upravlja, a koja se prostiru na preko 55 hektara, dvema pokrenutim akcijama koje su

naišle na odobravanje kod građana. Koncem rujna pokrenuta je sada već tradicionalna akcija obavještanja građana kojima uplaćena naknada istječe do konca tekuće godine, isključivo s ciljem podsjećanja a nikako ne opominjanja. Poslato je ukupno 1846 ovakvih obavještenja, od kojih se 27 posto odazvalo ovakvom pozivu i prije nego što je Grad Subotica kao osnivač odobrio korekciju cijena na razinu 3,5 posto, a u skladu s programom poslovanja. Sredinom listopada pokrenuta je i druga akcija, s obzirom da je uočena povećana potražnja građana i korisnika za drvenim nadgrobim obilježjima upravo za vjerske blagdane tijekom koje je moguća obnova istih samo po cijeni koštanja nadgrobno obilježja, dok su sve usluge poduzeća besplatne. Akcija je potaknula mnoge na obnovu, a trajat će do 5. studenoga«, pojasnila je ravnateljica JKP »Pogrebno« Vesna Prčić

RADOVI, PLANOVI

Godišnjim planom JKP »Pogrebno« je uradilo i mnogo građevinskih i drugih radova na uređenju kako subotičkih, tako i grobalja u gradskoj okolini.

»Ove je godine poduzeće završilo građevinske radove na izgradnji ukupno 78 grobnica prije vjerskih praznika, ali i tijekom mjeseca studenoga planiraju se značajniji radovi

na uređenju prije svega podizanjem ograde na Senčanskom groblju, cijelom dužinom prema Reciklažnom centru, ali i ozelenjivanje groblja, spram financijskih mogućnosti, a imajući u vidu da su se sadnice kojom je kompletno uređena parcela na Senčanskom groblju, ali i 100 tuja na groblju Bački Vinogradi, potpuno osušile. Također, mnoge ranije posadene sadnice nisu odoljele ovoj sušnoj godini. Sa zadovoljstvom konstatiram kako je plan uređenja grobalja kojima JKP »Pogrebno« upravlja u 2012. godini obuhvatio sve stvarne potrebe kojima je poduzeće u većem dijelu u stanju odgovoriti nakon proširenja djelatnosti na prodaju pogrebne opreme kao i pružanje usluga prijevoza i ceremonijala sprovoda. Istovremeno, izuzetno je bitna pogonska spremnost osnovnih sredstava, mehanizacije, ali i opskrbljenost radnim strojevima i alatom, koji se obnavljaju periodično, te je tako upravo u tijeku nabava još jednog specijalnog pogrebnog vozila, koje će biti jedinstveno u Subotici. Konačno, plan poduzeća je da obavljanjem pogrebne djelatnosti kao komunalne djelatnosti od općeg interesa, postane ravnopravan partner osnivaču u investicijama koje su neophodne gradu, a to su, pored svih navedenih, i izgradnja kolumbarija i rozarija, imajući u vidu sve prednosti kremiranja posmrtnih ostataka, kao i

razinu koja je dostignuta po tom pitanju u svim zemljama okruženja.«

INTERNETSKA PREZENTACIJA

»Poduzeće je i pokretanjem iznimno posjećenog internetskog portala pogrebne djelatnosti www.pogrebno.rs pokušalo, u vrijeme kada raste elektronička pismenost, približiti građanima ali i svim zainteresiranim osobama koje u najvećem broju žive u inozemstvu, ovu inače neaktraktivnu djelatnost, ali i pružiti mogućnost da osnovne podatke za bilo koju grobnicu mogu i ovim putem provjeriti. Uskoro očekujemo evidentiranje 500.000 posjetitelja, što ukazuje na pravilnu procjenu potrebe za pokretanjem naših web stranica. Intenzivirana je i medijska vidljivost poduzeća, te je osigurana, osim ranijeg prisustva na radiju, i mogućnost da se putem televizije pregledaju aktualne informacije u pogledu dnevnih sprovoda i to putem K23 i City televizije. Kako poslovna godina koju je obilježio nastavak pogoršanja uvjeta rada izmiče, u Javnom komunalnom poduzeću »Pogrebno« počinju se praviti analize poslovanja, naročito uspješnosti u ispunjenju planiranog, ali i u financijskom dijelu«, zaključila je na koncu razgovora ravnateljica JKP »Pogrebno« Vesna Prčić.

PONOVNO POKRENUTA SUBOTIČKA AGORA

Ugašena svjetla na političkoj sceni

Otvoreno sveučilište u Subotici ponovno je poslije duže stanke pokrenulo tribinu Agora, s ambicijom da se čuje glas građana i intelektualaca o problemima s kojima se gotovo dva desetljeća suočavaju (i) građani Subotice, a tiču se procesa demokratizacije i europeizacije našeg društva i lokalne mikrosredine.

Ideja je, kako je istaknuo voditelj tribine sociolog *Ljubomir Dorđević*, dobiti informacije o tome kako sami građani vide »gdje se mi danas, prije svega građani Subotice, nalazimo u odnosu na najrazvijeniji dio Europske Unije, ne u gospodarskom nego u ljudskom, civilizacijskom smislu«.

Na prvoj raspravi u okviru Agore, koja se realizira uz potporu Fundacije »Friedrich Ebert Stiftung«, bilo je riječi o političkoj sceni u Subotici, o tome kako su partije na lokalnoj razini organizirane, ali i na koji način pridonose, i pridonose li europskom uređivanju društva.

Kako je navela sociologinja *Jasminka Dulić*, a na osnovi svog doktorskog rada i u okviru njega urađenog istraživanja, lokalna politička scena je stvarana u koordinatama koje postoje na onoj državnoj razini, a glavne osi oko kojih su se stranke formirale u odnosu na postojeće strukturne podjele u društvu, su one prozapadne i antizapadne orijentacije. Tu se mogu nazreti neki osnovni pravci – uglavnom su oni obrazovaniji i bolje situirani slojevi građana prihvatili proeuropske ideje, u smislu demokratskog i liberalnog, dok su ideje antieuropejstva, prije svega oličene u nacionalnoj i socijalnoj državi, prihvatljivije

za siromašnije slojeve građanstva. Istraživanje je išlo i za tim da utvrdi da li među etničkim zajednicama koje žive u Subotici postoji razlika u prihvaćanju tih europskih i antieuropejskih programa, a rezultati su pokazali da su hrvatska i mađarska zajednica u većem stupnju, mada ne i apsolutnom, prije okre-

partijski pluralizam je ostavio katastrofalne posljedice na naš život.

»Rezultat je da imamo demokraciju, a nemamo posao i osiguranu egzistenciju. Svakako da su partije neminovnost, jer ne postoji drugi način organiziranja jednog društva, ali politički pluralizam treba osigura-

je u stvari postala način da se najlakše dođe do osobnog profita. Partijski život je feudaliziran - moji ljudi su na svim bitnim mjestima u društvu, i tako se kontroliraju svi procesi - dok su stranke, a zatim i vlast, organizirani po hijerarhijskom modelu«, naglasio je Kovačević.

Ta vrsta centralizacije, kako je rekao, problem je koji ovdje postoji i ne rješava se već dva desetljeća. U svemu tome, rekao je Kovačević, glas javnosti gotovo i ne postoji, premda se niti jedna objektivna i uspješna vlast ne može zamisliti bez civilne sfere.

»Civilno društvo i građani su danas potpuno pasivni, a vlast radi na tome da to tako i ostane, umjesto da stvori uvjete za građanski aktivizam koji bi bio njen najbolji korektiv. Rezultat ovakvog stanja je da stranačke kadrove, to jest stranačko članstvo najčešće čine ljudi s periferije društva, sa sumnjivim stvaralačkim potencijalima i moralnim integritetom, s nikakvim znanjima i imaginacijom, niti osjećajem odgovornosti. Zbog svega toga, jedan od prvih i najvažnijih zadataka treba biti redefiniranje stranačkog sustava, ali, ne vjerujem da će stranački lideri to uraditi«, istaknuo je Kovačević.

V. Laloš

Subotom na Otvorenom sveučilištu – Agora

nute demokratskim i liberalnim idejama, dok se srpska i bunjevačka, također ne u apsolutnom značenju, radije priklanjaju nacionalnom i radikalnom bloku. Također, socijalni status igra ulogu i pri prihvaćanju ideja komunističkog modela društva. »Takav, izuzetno bogat za ovako malu državu, partijski pluralizam, koji karakterizira i državnu i lokalnu političku svakodnevicu, na žalost nije donio očekivane prednosti«, navodi sociolog *Boško Kovačević*.

Prema njegovim riječima,

ti individualno i socijalno dostojanstvo građana, kao i mogućnost da sami biramo one koji će društvo voditi«, istaknuo je Kovačević.

Međutim, mi još nismo izašli iz tradicionalističke matrice, napomenuo je Kovačević, i dodao da su naše stranke pretvorene u ratne štabove, »one se bore jedna protiv drugih, a ne za zajedničke interese«. »U tim stranačkim timovima nema niti vizionarstva, niti operativne sposobnosti za rješavanje problema koji nas pritiskaju. Politika

REVITALIZACIJA DIJELA VODNOG TOKA KOD STAROG ŽEDNIKA »VRATILA« RIJEKU POGLEDIMA, IZ

Obnova rijeke Krivaje

*Od lipnja do rujna DTD Vodoprivredno društveno poduzeće »Sjeverna Bačka« očistilo je Krivaju u dužini od tri kilometra, a izgradilo je i paralelni kanal, stvarajući uvjete za navodnjavanje zemljišta u okruženju * Zajedno s čišćenjem korita i obale vodnog toka, očišćen je i uređen priobalni pojas kojim se sada može proći i uživati u pogledu na vodu dugo skrivanu raslinjem * Želja Žedničana i uposlenih u »Sjevernoj Bačkoj« je da se vremenom ovdje stvori »staza zdravlja« s rekreacijskim sadržajima*

Minulog ljeta rijeka Krivaja konačno je izronila iz trske i šipražja i pokazala svoju ljepotu. Možda se poznatiji ovog ravničarskog vodnog toka neće složiti s izrazom »rijeka«, ispravljajući ga u »rječica«, međutim, nakon višemjesečnih radova na čišćenju korita, uklanjanju trske, skidanju taloga, produbljivanju vodnog toka, pa potom i uređenju okruženja i prilaza, pred pogledima se ukazala zbilja velika, čista i lijepa vodena površina, gdje se sada može prići i uživati u šetnji i pogledu u cijeloj dužini od 3106 metara na kojoj su završeni radovi. Za one koji predio poznaju po lokalnim toponimima, to je dužina na području Starog Žednika, od »salaša Stipana Sudara« (gdje se spajaju Krivaja i Pavlovački kanal) do »Jurićevog mosta« na granici s bačkotopolskom općinom.

Promjena je obradovala poklonike boravka u prirodi i uz vodu, te su toplih dana rujna i listopada počela izletnička okupljanja na obali, pogotovu za vikende. Donedavno se ovuda nije moglo niti prošetati.

PROJEKT REVITALIZACIJE

Radovi na Krivaji od lipnja do rujna odvijali su se po projektu Vodoprivrednog poduzeća »Sjeverna Bačka« pod nazivom »Pojačano održavanje (sanacija) sustava za odvodnjavanje Krivaja, lokacija Žednik, u cilju osiguravanja dvonamjenske funkcije navodnjavanja (procijenjena površina koja bi se navodnjavala je 2500 ha)«. Poduzeće je pripremio elaborat i projekt 2010. godine i na temelju toga konkuriralo za financijska sredstva. Projekt je prihvatilo Ministarstvo za poljoprivredu ove godine i

odobrilo sredstva (vrijednost oko 20 milijuna dinara, novac za sada djelomično isplaćen).

»Sjeverna Bačka« pripremila je projekt sa sljedećim ciljem: »Polazna ideja je bila cijeli taj potez kanala u dužini od 3106 metara rekonstruirati, produbiti i napraviti dodatna

cijeli taj put koji ide uz rt je sada jedno divno mjesto gdje se vremenom mogu uvesti različiti rekreacijski sadržaji«, kaže dipl. ing. građ. *Slavko Vrndžić*, direktor poduzeća.

Mnogi zaljubljenici u vode i prirodne ljepote upravo predjele uz Krivaju smatraju najljepšim u našoj regiji. Širokom udolinom protječe rijeka, a po obodu su rtovi.

VODA ZA ZALIJEVANJE

U revitaliziranom dijelu Krivaje korito je produbljeno i prošireno time što je izvučeno oko 65.000 kubika materijala iskorištenog za uređenje obale i priobalja.

»To je bilo potrebno kako bismo stvorili dodatnu vodu za zapreminu. Cilj je osigurati uvjete da se poljoprivreda tamo zailjeva. Ovakva potreba je bila jasna i osamdesetih godina prošlog stoljeća i nije slučajno da je tada

Slavko Vrndžić

zapremina, te da se u toj dolini napravi i paralelni kanal koji bi, praktički, štitio tu vodu od iscrpljivanja koje se događa kada se Zobnatica aktivira za zalijevanje. Pravljenjem paralelnog kanala nastao je jedan otok dug oko 800 metara, a

IZLETNICIMA I PLANOVIMA ZA NAVODNJAVANJE

tamo postavljen prvi zaljevni sustav. Bio je tamo postavljen zbog uvjeta za to, značajan je slijev, vode uvijek, to je rub zobnatičke akumulacije«, navodi Vrnđić. »Dakle, cilj radova je stvaranje uvjeta za navodnjavanje, a pogodnosti koje su time stvorene i za sportsko-rekreacijsku zonu uz rijeku su sekundarne u projektu, ali dodatna dobrobit za cijelo područje.«

Projekt je realiziran gotovo u potpunosti, od lipnja do 6.

rujna. Tehnički direktor dipl. ing. građ. *Aleksandar Kiš* objašnjava kako je u obnovljenom dijelu Krivaje voda dubine oko metar i pol, a da radova nije bilo ovog ljeta protok bi bio sasvim mali zbog duge suše. Nakon jesenskih i zimskih oborina razina vode će se podizati do dva i pol metra.

Zamisao je da se revitalizacija vodnog toka nastavi uzvodno Pavlovačkim kanalom i područjem Starog

Žednika, od »salaša Stipana Sudara« prema putu Stari Žednik-Đurđin, pa dalje uzvodno do nekadašnje pačirske pruge, u sklopu priprema

za povezivanje kanala Orom – Čik s Krivajom i stvaranje uvjeta za navodnjavanje velikih površina zemlje.

Katarina Korponaić

POVODOM GODIŠNJICE SMRTI RADOMIRA KONSTANTINOVIĆA

»Filozofija palanke« do danas nepročitana

Našeg čovjeka možete protjerati iz palanke u daleki svijet, ali na žalost teško je palanku protjerati iz našeg čovjeka

Djelo Konstantinovićevo je složeno i bogato, desetak romana modernog proznog prosedeja koji spajaju životne teme osvijetljene jednom filozofskom refleksijom, te su romani doživljeni kao žanrovska novina u srpskoj književnosti, rekao je sociolog *Mirko Đorđević* u povodu obilježavanja godišnice smrti pisca, esejista, filozofa, prevoditelja Radomira Konstantinovića, rođenog Subotičanina. On je istaknuo kako je Konstantinovićevo djelo slojevito i predstavlja dragulj srpske kulture, značajnu brazdu povučenu do naših dana, onu brazdu koja je počela s *Dositejem*, preko *Vuka*, *Svetozara Markovića*, *Skerlića*.

»Međutim, ono što Konstantinovića čini to je njegova knjiga 'Filozofija palanke', neobična knjiga koja je kao i pisac imala čudnu sudbinu. Ostala je, koliko god to zvučalo čudno, do danas nepročitana. Mnogo čitana, mnogo tumačena, ali u biti nepročitana, jer je on tom knjigom napisao ne samo književni esej, osvrt na bitne teme u novijoj srpskoj književnosti, nego je uspostavio fenomenologiju palanke koja u vječitoj svojoj agoniji traje i sputava kritičko mišljenje kojemu se on opire. Našeg čovjeka možete protjerati iz palanke u daleki svijet, ali na žalost teško je palanku protjerati iz našeg čovjeka. To je središnja tema ove maestralne studije koju malo koja književnost ima osim Mađara, Francuza i nešto Rusa, drugi nemaju ovakvu fenomenologiju, ovakvog fenomena«, kazao je Đorđević. »Veliki mađarski pisac *Imre Kertész*, koji živi u emigraciji negdje u Berlinu, dao je ovih dana jedan veliki intervju, što on rijetko čini. Središnja ideja u tom intervjuu je ova: Mađarskoj prijeti, i balkanskim narodima osobito, duh palanke

iz koje se rađaju čudovišta nacizma, fašizma, koja se po pravilu završavaju ratom i nesporazumom malih naroda koji nemaju kulturni obrazac koji Konstantinović oličava«, kazao je *Mirko Đorđević* u svom hommageu velikom književniku.

DANI RADOMIRA KONSTANTINOVIĆA

Gradonačelnik Subotice *Modest Dulić* pokrenut će inicijativu da filozof i književnik Radomir Konstantinović (1928. – 2011.) posthumno dobije priznanje Počasni građanin, te da se na proljeće organizira manifestacija koja će nositi njegovo ime i u okviru koje će se dodjeljivati nagrada za esejistiku. Gradske vlasti su 2005. godine odbacile inicijativu da Konstantinović bude proglašen počasnim građaninom Subotice. »Prije nekoliko godina je postojala inicijativa da se Radomiru Konstantinoviću uruči priznanje počasnog građanina Subotice, međutim Gradsko povjerenstvo nije prepoznalo značaj njegovog književnog rada«, rekao je Dulić na konferenciji za novinare koja je organizirana povodom godišnjice Konstantinovićeve smrti.

»Doista se može govoriti o jednom piscu mislitelju koji je međaš u kulturi, i stoga bi trebalo naglasiti da se, ako Skupština rodnog mu grada bude usvojila ovu inicijativu, time obilježava ime velikog sugrađanina koji je ovdje rođen, velikog pisca kojim se grad treba ponositi, čije djelo, kao i on sam, traje i spada u one pisce koji, kako godine promiču, sve više raste«, kazao je sociolog *Mirko Đorđević*.

S. M.

SVETKOVINA SVETOG DIMITRIJA U SRIJEMSKOJ MITROVICI

Svečano otvorena Godina vjere

Slaveći svetkovinu Svetog Dimitrija, đakona i mučenika, zaštitnika Srijemske biskupije, župe i katedrale te drevnog grada Sirmiuma – Srijemske Mitrovice, koncelebriranim misnim slavljem, koje je 26. listopada predslavio dijecezanski biskup Đuro Gašparović, svečano je otvorena Godina vjere u Srijemskoj biskupiji. U koncelebraciji su sudjelovali biskupi Đakovačko-osječke crkvene pokrajine: mons. Marin Srakić, đakovačko-osječki nadbiskup, metropolit i predsjednik HBK, mons. Antun Škvorčević, požeški biskup, mons. Stanislav Hočevan, beogradski nadbiskup i metropolit, mons. Đura Džudžar, apostolski egzarch za vjernike bizantskog obreda u Srbiji i Crnoj Gori, mons. Enco Rodinis, generalni tajnik Hrvatske biskupske konferencije, i zamjenik mons. Fabijan Svalina, mons. Ivan Čurić, rektor Bogoslovnog sjemeništa u Đakovu, i vicerektor Ivan Andrić, mons. Josip Mioč, rektor sjemeništa u Subotici, svećenici i redovnici Srijemske i Subotičke biskupije, Đakovačko-osječke nadbiskupije i Apostolskog egzarchata.

Na početku slavlja sve prisutne je pozdravio mons. Eduard Španović, generalni vikar, župnik, dekan i začasni kanonik.

U homiliji biskup Gašparović se osvrnuo na povijesni trenutak te je istaknuo: »Slavimo svetog Dimitrija, svjedoka vjere koji je bio duša svega apostolskog djelovanja u gradu Sirmiumu. Ništa ga nije moglo spriječiti da kao Kristov junak i svjedok vjere ne prolje krv za njega. Prihvatao je Krista kao Boga, živio s njim kao Bogom, umirao za njega kao Boga. Bio je onaj koji je naše zemljake iz pradžnih vremena

punio milošću svete vjere i jakošću u podnošenju svega zla, samo da ne iznevjere svoj krsni zavjet. Svjedočio je za Krista i bio njegov veliki vjernik sve do mučeništva, koji nam kao takav ostaje za uzor i poticaj za našu vjeru. Mi upravo danas otvaramo Godinu vjere za našu Srijemsku biskupiju. Našim obiteljima Godina vjere donosi djelotvornu ljubav, vjernost, slogu, blagoslov u djeci i odgoj u

vjeri, zajedništvo u molitvi i nedjeljnom slavljenju mise. Godina vjere je i za one koji su još daleko, one što sjede u tami nevjere, poganima i nevjernicima. Isus i njih želi privući k sebi. Godina vjere je za velikane svijeta, učitelje mudrosti, vođe i vladare naroda, slavljenike časti i bogatstva, da im Isus dadne nestvorenu mudrost, vječne poglede, pravu veličinu duha, božansko plemstvo milosti, bogatu baštinu vječnoga života. Godina vjere im je nadahnuće, opomena, savršen program rada i života.«

Na koncu srijemski biskup je poručio: »Sada otvaramo Godinu vjere u našoj Srijemskoj biskupiji, u našim župnim zajednicama. Isus želi zajedništvo s nama. Želi napredak, rast u vjeri kroz upoznavanje vjere. Traži našu suradnju i to svagdanju.«

Slavlje je bilo popraćeno pjevanjem katedralno-župnoga zbora »Cecilija«, predvođenog voditeljicom sestrom Cecilijom Tomkić, kao i aktivnim sudjelovanjem mladih čitača koji se revno pripravlja za svako pojedino slavlje.

Tomislav Mađarević

OBLJEŽENA OBLJETNICA SMRTI

Glazbe

Na akademiji u svetištu Gospe

Svečanost obilježavanja 30. obljetnice smrti petrovaradinskog skladatelja i orguljaša Stanislava Prepreka priređena je u nedjelju, 28. listopada, u svetištu Gospe Snježne na Tekijama. Program svečanosti započeo je okupljanjem poštovatelja Prepekova stvaralaštva kraj njegova groba na Novomajurskom groblju u Petrovaradinu. Nakon toga uslijedilo je euharistijsko slavlje u crkvi Gospe Snježne na Tekijama, kojim je bio označen završetak ovogodišnjeg bogoslužja i hodočašća na Tekije. Nakon sv. mise održana je svečana akademija Prepreku u čast pod nazivom »Glazbeni genij petrovaradinske crkve«.

Prije akademije slavljen je svečana misa koju je predvodio nekadašnji župnik u Petrovaradinu Stjepan Sokolović, sada župnik u Oprisavcima, uz koncelebraciju župnika župe svetog Roka u Petrovaradinu Marka Loša, župnika u Surčinu Marka Kjačića i upravitelja svetišta Stjepana Barišića. Ovim euharistijskim slavljem vjernici su zahvalili Majci Božjoj – Gospi Tekijskoj za sve milosti u protekloj godini bogoslužja i hodočašća na Tekijama.

2. studenoga 2012.

TI STANISLAVA PREPREKA

eni genij petrovaradinske crkve

Gospe Snježne na Tekijama posebna pažnja se posvetila Prepekovim ostvarenjima na polju crkvene glazbe

Svečanu akademiju u povodu obilježavanja 30. obljetnice smrti petrovaradinskog skladatelja i orguljaša Stanislava Prepreka organiziralo je Ravnateljstvo svetišta na Tekijama u Petrovaradinu. Inače, Stanislav Preprek (16. travnja 1900. – 13. veljače 1982.) bio je hrvatski zborovoda, orguljaš, skladatelj, melograf, književnik, pisao je novele, pjesme i publicistička djela, a prevodio je arapske, kineske i njemačke pjesnike (s njemačkog je preveo asirsko-babilonski ep »Gilgameš«). Objavio je simfonije, djela za gudačke kvartete, klavirske sonate, skladbe za orgulje, solo-pjesme, klavirske minijature. Skladao je minijature prema svojim impresioniističkim uzorima. Upoznavanjem rada Nove bečke škole, u skladbama mu se javlja ekspresionizam. Po njemu se danas zove hrvatsko umjetničko kulturno prosvjetno društvo u Novom Sadu, osnovano 2005. godine. Uglazbio je stihove himnu hrvatskom banu *Josipu Jelačiću* koje je napisao *Duro Arnold*.

Akademija je protekla uz sudjelovanje pjevača, svirača, orguljaša, zborova, koji su se predstavili skladbama i pjesmama koje je skladao *Stanislav Preprek*: »Od istoka sunčanoga«, »Zdravo Zvijezdo mora«, »O Kriste«, »Zdravo Djevice«, »O, Sunce spasa Isuse«... Nazočnima je prikazan i predstavljen bogati program Prepekovih skladbi uz sudjelovanje: mješovitog zbora Hrvatskog kulturnog prosvetnog društva »Jelačić« iz Petrovaradina, VIS-a »Tekije« iz Petrovaradina, orguljašice *Marije Družijanić* koja je diplomirala orgulje na Fakultetu muzičke umjetnosti u Beogradu, operne pjevačice *Zorice Belić*, i audio snimaka izvedbi Prepekovih pjesama.

Na polju crkvene glazbe na kraju akademije podijeljene su zahvalnice za dosadašnji rad: prof. *Duri Rajkoviću*, pijanistu, orguljašu, zborovodi, i *Anici Nevolić*, orguljašici, zborovodi, koji su jedni od učenika Stanislava Prepreka.

Premda se u povodu obilježavanja ove obljetnice o Stanislavu Prepreku može govoriti kao o veoma svestranoj ličnosti, na akademiji u svetištu posebna pozornost posvećena je njegovim glazbenim ostvarenjima na polju crkvene glazbe. U tome nastojanju je te večeri i odgovarao naziv akademije »Glazbeni genij petrovaradinske crkve«.

Tomislav Mađarević

Na grobu Stanislava Prepreka

Operna pjevačica Zorica Belić, VIS »Tekije«, orguljašica Marija Družijanić

Zbor HKPD »Jelačić«

DANI JULIJA NJIKOŠA U OSIJEKU

Za sve generacije sa snovima o tamburi

Julije Njikoš najzaslužniji je za očuvanje tambure i bogate baštine, rekla je Vera Erl

Kada su svjetla pozornice osječkog Hrvatskog narodnog kazališta ozarila lica dvadesetak tamburaša STD »Pajo Kolarić«, *Vlasta Ramljak*, umjetnica koja od početka 80-ih vodi program Festivala tamburaške glazbe i sama ovjenčana plaketom Zlatna tamburica, najavila je 2. dane Julija Njikoša, čovjeka koji je čitav život posvetio tamburi i bogatoj slavonskoj baštini, otimajući ju od zaborava, najavila i njegovu životnu družicu *Veru Svobodu*, s kojom je s ljubavlju pjevao o Slavoniji i Osijeku, i Šokačku granu, koja vrijedno zanavlja to zapretano narodno blago darujući ga mladim naraštajima.

Vera Svoboda je najprije uz

U ZAGREBU ODRŽANA PREDSTAVA U IZVOĐENJU DRAMSKE SEKCIJE HRVATSKE MLADEŽI BAČKE I SRIJEMA

»Ivica i Marica« u Novom Zagrebu

Nakon što je početkom svibnja ove godine u Velikoj dvorani Hrvatske matice iseljenika u Zagrebu održana svečana premijera dramske predstave »Ivica i Marica« Hrvatske mladeži Bačke i Srijema, prošle je nedjelje ova predstava po prvi put izvedena za široku javnost, koja nema izravne veze s našim hrvatskim iseljeništvom i hrvatskim autohtonim manjinama.

Predstava je izvedena u Društvenom domu novozagrebačkog naselja Zaprude, a prema ideji dr. *Luke Štilinovića* osmislili su je i izveli članovi dramske sekcije Hrvatske mladeži Bačke i Srijema: *Sonja*

Glumci predstave *Ivica i Marica* i Tamburaški sastav »Traženi«

Periškić, Andreja Balaž, Sanela Stantić, Josip Čović, Marijana Tikvicki, Maja Stantić, Luka Tadijan i Mirela Stantić, dok je predstavu režirala redateljica *Frana Marija Vranković*.

Ne treba niti spominjati kako su članovi dramske sekcije Hrvatske mladeži Bačke i Srijema čisti amateri, te da je oduševljena publika ovacijama ispratila ovu mladu glumačku družinu i natjerala

ih nekoliko puta na povratak na pozornicu. U predstavi su nastupili i članovi tamburaškog sastava »Traženi«, podrijetlom iz Vojvodine, u sastavu: *Tomislav Brejar, Hrvoje Kolarić, Josip Tikvicki, Dino Marinić i Toni Herceg*.

Nakon predstave Hrvatsku mladež Bačke i Srijema publici je predstavila njena predsjednica *Maja Buza*, te u ime Mladeži zahvalila Zajednici protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, Društvu vojvođanskih i podunavskih Hrvata i Udruzi za potporu bačkim Hrvatima koji su im pružili svu potrebnu pomoć i uvjete za normalan rad.

Zlatko Žužić

tamburaše »Paje Kolarića«, društvo u kojemu je Njikoš bio i predsjednikom, otpjevala njegovu »Romansu«, a mladi su glazbenici tu večer započeli njegovim »Nokturnom«. I tako još četiri seta izvorne narodne, one koju je vrijedno bilježio i zdušno sakupljao, pa ljubavne, one koju je Njikoš baš za nju skladao, i starogradske, glazbe koja je oduvijek oduševljavala naraštaje na svim meridijanima. I ozbiljne, uz klavirsku pratnju Julija Njikoša mlađeg, Đulinog nećaka, koji je došao iz Zagreba poduprijeti Veru i ovu manifestaciju u slavu *Julija Njikoša*. U međuvremenu, nastupile su glasovite osječke »Druge«, bez kojih je u Osijeku teško zamisliti važnija događanja, te »Šokačka grana« sa svim svojim sekcijama, Muška pjevačka skupina »Šokci«, Ženska pjevačka skupina »Šokice«, folklor Grane i dramska grupa, a nastup je osmislila voditeljica Dječje skupine *Jelena Dragić*, birajući među uknjiženim biserima baštinske kulture pokojnoga Njikoša, one ponajbolje.

Toplim riječima o Njikošu je govorila *Vera Erl*, predsjednica »Šokačke grane«: »Julije Njikoš najzaslužniji je za očuvanje tambure i bogate baštine, jer je obilazeći s tamburicom pod rukom stara šokačka ognjišta diljem Slavonije, Baranje i Srijema, koncem 60-ih i tijekom 70-ih oživio sjećanja na izmaku, bilježeći sve pojedinosti. Bilježio je olovkom i mikrofonom stare pisme, kola, divane, spremajući sve to u arhivu Radio Osijeka, gdje je bio urednikom. Puno je toga ostalo iza Đule, dio se čuva u Knjižnici u Drenovcima, dio je obitelj poklonila Muzeju Slavonije, koji je otvorio Đulinu sobu i sve to učinio dostupnim svima koje to zanima. Većinu čarobnih nota istkanih rukom Đule,

našem je svijetu izvedbom dočarala njegova družica Vera Svoboda, pa mu je i večeras odala počast pjesmom i na svoj način zahvalila svim poštovateljima njegova djela. Đula je bio skupljač starina sa smislom za novo i suvremeno, u dosluhu s izvornim koje je spašavao od zaborava, ali i dosluhu sa sadašnjošću i inovacijama, tako da su njegovo djelo prihvatile sve generacije sa snovima o tamburi.« Na kraju, Vera se zapitala, ali pitala i sve nazočne, nije li red da uskoro u Aleji velikana na Preradovićevom šetalištu Njikoš dobije svoju bistu. Odgovor je bio gromoglasni pljesak.

Vesna Njikoš Pečkaj se zahvalila organizatorima

»Ovo je prekrasna večer, večer za pamćenje i uvjeren sam da je puno toga otrgnuto od zaborava, sve ono što je kroz cijeli život stvarao, sve što je posredstvom radijskih valova podario puku, sve ono što je ukoričio, a ova prekrasna publika i ovaj gromoglasni pljesak govore mi kako Osijek nije i neće zaboraviti mojega Đulu«, rekla je Vera Svoboda.

Kćerka Vesna zahvalila je »Šokačkoj grani«, pokroviteljima i gospodarstvenicima-sponzorima, svim sudionicima prekrasnog programa i HNK-u, čiji bogati interijer daje događaju novu dimenziju. Zahvalila je i »Glasu Slavonije«, medijskom pokrovitelju i Radio Osijeku koji

je upriličio izravni prijenos događaja.

Čestitkama su se pridružili župan *Vladimir Šišljagić* i gradonačelnik *Krešimir Bubalo*.

VOJVOĐANI NA MANIFESTACIJI

Da će se odjek ove lijepe manifestacije širiti ovim prostorima uvjerali su me gosti iz Bačke, Šokci i Bunjevci. *Mata Matarić*, predsjednik HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora, dopredsjednik HNV-a i zastupnik u vojvođanskom parlamentu, pun je hvale za dvije Vere. Erlovu, koja je ponovno okupila sve predstavnike hrvatskih udru-

ga u Osijeku, i Svobodu, koja je ušla s puno snage i energije profesionalno odradila ovaj prekrasni koncert. *Željko Pakledinac*, tajnik HNV-a, oduševljen je veličinom Julija Njikoša i kao čovjeka i kao umjetnika, ali i njegove Vere, životne suputnice i suradnice, koja još uvijek žari srca poklonika tamburaške glazbe. Bit će ovo i te kakav poticaj svim udrugama s hrvatskim predznakom s druge strane Dunava da čuvaju i njeguju tu bogatu šokačku tradiciju i običaje. I *Zvonimir Pelajić*, predstavnik »Matoša« iz Plavne, a večeras i predstavnik Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, kazao je kako sobom nosi predivne dojmove s jednog programa dove-

denog do perfekcije. Dodao je kako Plavna dogodne želi u svoj program obilježavanja Dana A. G. Matoša i dr. Josipa Andrića uvrstiti i glazbenu baštinu Julija Njikoša, jer Njikoš je sudjelovao na njihovoj prvoj manifestaciji i pamte ga po predivnom izlaganju. *Zvonko Tadijan*, predsjednik KPZH »Šokadija« iz Sonte, zahvalan je »Šokačkoj grani« koja je uspostavila i gaji prijateljstvo sa Šokcima u Podunavlju i zahvaljujući projektima Grane osobno je upoznao Julija Njikoša. Iz Berega je došla predsjednica HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević« *Tamara Lerić* i ne krije zadovoljstvo uspješnom večeri. Pohvalila je Granu koja opetovano vodi računa o prijateljima, a program govori kako Šokci, ma gdje bili, vole i cijene svoju bogatu baštinu i spremni su sve učiniti da ju čuvaju, njeguju i promiču. *Stanka Čoban*, predsjednica Udruge građana »Tragovi Šokaca« iz Bača, zahvaljuje Šokačkoj grani na pozivu, a Grana kao grana, neprestano grana i okuplja sve što do Šokadije i šokaštva drži. Tako je i prekrasni program manifestacije Dani Julija Njikoša izazov za sve šokačke udruge, pa će i dojmovi s večerašnjeg susreta odjeknuti bačkom ravnicom. I za kraj, *Pavle Pejčić*, predsjednik HKPD »Dukat« iz Vajske i glavni urednik radijske emisije »Zvuci bačke ravnice« na Radio Baču, više je nego zadovoljan. Još dok su potpisivali povelju sa Šokačkom granom znao je da će im to koristiti, a sada je uvjeren da su ovom suradnjom dobili doista puno, jer večerašnji je događaj za pamćenje. Njikoš je šokačkoj baštini podario mnogo, i oni često koriste ponešto od toga u svojim emisijama.

Slavko Žebić

»URBANI ŠOKCI« NA DANIMA MATICE HRVATSKE U VINKOVcima

Knjiga Stipana Bešlina i »Svatovske pisme«

U okviru manifestacije Dani Matice Hrvatske u Vukovarsko-srijemskoj županiji u Etnološkom odjelu Gradskog muzeja u Vinkovcima, 25. listopada, predstavljena je zbirka pjesama »Tajanstvenosti trag« Stipana Bešlina i glazbeni CD »Svatovske pisme Šokaca u Bačkoj« čiji je nakladnik Udruga građana »Urbani Šokci« iz Sombora. Dane Matice Hrvatske u Vukovarsko-rijemskoj županiji, koji su trajali od 16. do 30. listopada, organizirali su Hrvatska matica iseljenika – Podružnica Vukovar, Ogranak Matice hrvatske u Vinkovcima i Gradski muzej Vinkovci. U predstavljanju zbirke pjesama i glazbenog CD-a sudjelovali su mr. sc. *Ljubica Gligorević*, doc. Dr. sc. *Dražen Švagelj*, predsjednik Ogranka Matice hrvatske u Vinkovcima, dr. sc. *Tomislav Talanga* potpredsjednik Ogranka Matice hrvatske u Vinkovcima, *Silvio Jergović*, voditelj vukovarske podružnice Hrvatske matice iseljenika, dr. sc. *Sanja Vulić*

Sanja Vulić, Silvio Jergović i Marija Šeremešić

priredivačica i urednica knjige »Tajanstvenosti trag« i *Marija Šeremešić*, predsjednica udruge »Urbani Šokci«.

O suradnji »Urbanih Šokaca« sa Ogrankom Matice hrvatske u Vinkovcima Marija Šeremešić kaže: »S obzirom da je knjiga Stipana Bešlina bila reklamirana u Hrvatskoj matici iseljenika i Hrvatskoj matici njihov prijedlog bio je da se u okviru Dana Matice hrvatske knjiga predstavi široj publici. Etnološka postavka u vinkovačkom muzeju bila pravo okruženje i za prezentaciju našeg glazbenog CD-a sa svatovskim

pismama Šokaca u Bačkoj, pa smo u Vinkovcima predstavili i taj CD. Sudjelovali su pjevačka skupina Udruge 'Tragovi Šokaca' iz Bača, koji su svatovske pjesme izveli uživo. Na taj način prezentirali su CD koji je baština jednog dijela običaja hrvatskog naroda s lijeve strane Dunava«, kaže Šeremešićeva. Gosti iz Sombora bili su prijatno iznenađeni interesovanjem za knjigu pjesama Stipana Bešlina. »O životopisu Stipana Bešlina sam govorila ja, a o kvaliteti njegove poezije dr. Sanja Vulić«, kaže predsjednica Udruge »Urbani

Šokci«. Knjiga pjesama »Tajanstvenosti trag« Stipana Bešlina prije Vinkovaca predstavljena je u Zagrebu, dok je za CD sa svatovskim pismama ovo bilo prvo predstavljanje u Hrvatskoj. Program Udruge »Urbani Šokci« izazvao je i veliku pozornost medija.

Gostovanje u Vinkovcima bila je prigoda da se obiđe grad, muzej, gradska knjižnica. »U knjižnici smo razgledali dječji odjel, igraonicu, odjel starih knjiga gdje je velika zbirka knjiga iz XVIII. stoljeća. Bila je to prigoda da porazgovaramo o tome koliko je literatura na hrvatskom jeziku dostupna čitateljima u Somboru, Baču i drugim mjestima. Konstatirali smo da bi i takva suradnja trebala biti uspostavljena, jer mi ovdje nemamo knjižnicu odakle bi crpili informacije o novijim izdanjima u Hrvatskoj. I za Bač i za Sombor taj posjet knjižnici imao je veliki značaj«, kaže Šeremešićeva.

Z. Vasiljević

GOSTOVANJE DRAMSKE SEKCIJE HKUD-A »VLADIMIR NAZOR«

»Zum, treš, bum« u Beregu

Dramska sekcija Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor« gostovala je u subotu, 27. listopada, u Beregu. Glumci »Nazora« izveli su svoju novu kazališnu predstavu »Zum, treš, bum«, koju je po tekstu *Marka Lončara* režirala *Lea Jevtić*. Somborska je premijera bila 20. listopada

da, a samo tjedan dana kasnije novo kazališno ostvarenje »Vladimira Nazora« imala je prigodu vidjeti publika u Beregu. »Odaziv publike nije bio onakav kakav smo očekivali, ali smo mi predstavu odigrali kao da je pred nama bila puna dvorana. Poslije premijere ovo je bilo drugo izvođenje naše nove kazališne predstave

i dobro nam je došlo da se još bolje uigramo«, kaže pročelnik dramske sekcije HKUD-a »Vladimir Nazor« *Zvonimir Lukač*. *Tamara Lerić*, predsjednica Hrvatskog kulturno prosvjetnog društva »Silvije Strahimir Kranjčević«, kaže kako je gostovanje »Nazorovaca« prva kazališna predstava koja je poslije dužeg

vremena izvedena u Beregu. »Kazališnih predstava odavno nije bilo u Beregu, ali nažalost odaziv posjetitelja bio je mali. To je i inače problem u Beregu, jer su mještani slabo zainteresirani za događanja. I one koji su planirali doći na kazališnu predstavu odvratilo je loše vrijeme i pljusak«, kaže Lerić.

Dramska sekcija HKUD-a »Vladimir Nazor« poslije Berega najavljuje gostovanja i u drugim mjestima u okolici Sombora.

Z. V.

SASTANAK PREDSTAVNIKA REGIJA IZ SRBIJE, HRVATSKE I MAĐARSKE

Nove zajedničke inicijative

Na Novosadskom sajmu, u okviru 7. međunarodnog sajma investicija »Investexpo«, 23. listopada otvoren je Prvi dunavski biznis forum, inspiriran Dunavskom strategijom. Ovu strategiju sačinilo je Europsko povjerenstvo s ciljem da se u široj regiji koju povezuje rijeka Dunav, povežu ljudi, ideje i tržište i osigura prosperitet. Drugog dana foruma u okviru panela o ulozi gospodarskih komora u razvitku gospodarskog ambijenta u regiji govorilo se i o povezivanju lokalnih samouprava, kao i o afirmiranju lokalnih potencijala na području dunavske regije, a predstavile su se i regije iz Hrvatske i Mađarske. Zajedničkim projektima AP Vojvodine, Vukovarsko-srijemske županije i Županije Bács-Kiskun značajno se

uvećavaju mogućnosti za njihovo realiziranje kroz različite programe i fondove EU, a tri regije spremne su i sposobne tu priliku iskoristiti. Na sastanku predsjednika Skupštine AP Vojvodine *István Pásztor*, župana Vukovarsko-srijemske županije *Bože Galića* i predsjednika Županijske skupštine Bács – Kiskun *Gábor Bányai* zaključeno je kako je neophodno da se dugogodišnji prijateljski i partnerski odnosi ovih triju susjednih regija nadopune novim zajedničkim inicijativama prekogranične suradnje, odnosno da se fokusiraju i razrade sve mogućnosti koje nudi Izjava o namjerama, potpisana 2009. godine. Župan Božo Galić istaknuo je kako se skorašnjim pridruživanjem Republike Hrvatske Europskoj Uniji mogućnosti ove suradnje još više proširuju.

»Nakon promjene predsjednika Skupštine APV ovo je naš prvi posjet u povodu Dunavske strategije i onoga što dolazi u svezi s njom. Nakon ovog sastanka naše razvojne agencije će se sastati, definirati program aktivnosti kako bismo se opet početkom sjedeće godine sastali i definirali točan plan aktivnosti u pripremi zajedničkih ili bilateralnih projekata, kao i operativne programe koji će se moći koristiti u europskim fondovima, odnosno prije svega u Dunavskoj strategiji i prekograničnoj suradnji. Dosadašnja suradnja Vojvodine i Vukovarsko-srijemske županije, osim potpisivanja sporazuma je i prirodno vezana jer mi smo s okruzima u Vojvodini koji se graniče s našom županijom realizirali niz projekata prekogranične suradnje gdje povlačimo sredstva iz EU.

Ova suradnja može biti još jača, jer veće projekte moramo pripremati zajednički, posebice kada Hrvatska uđe sljedeće godine u EU. Prostor je isti ili sličan s obiju strana Dunava, i proizvodnja hrane, obnovljivi izvori energije, ruralni razvoj općenito, sve su to područja gdje se može surađivati i u trojnoj organizaciji skupa s Mađarskom ili u bilateralnim odnosima dosta toga napraviti.« On je konstatirao kako promjena vlasti u Srbiji nije utjecala na odnos Vukovarsko-srijemske županije i AP Vojvodine i da se suradnja nastavlja, ističući bitnost suradnje s Hrvatima u Vojvodini i bitnost ostvarivanja prava hrvatske nacionalne manjine, kao i zajednički život u Vukovarsko-srijemskoj županiji gdje ima dosta pripadnika srpske nacionalne manjine.

M. Horvat

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila,
- Najpovoljnije osiguranje imovine,
- Kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje robe u transportu i osiguranje nezgode
- Putna zdravstvena osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete

POSTANITE I VI ČLAN VELIKE PORODICE »CROATIA OSIGURANJA« D.D. IZ ZAGREBA

»Milenijum osiguranje« A.D.O. Beograd-Filijala Subotica
 24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon +381(24) 555-867 i 552-406
 e-mail: mios@tippnet.rs
 www.milenijum-osiguranje.rs
 Radno vrijeme: od 8 do 16 sati

SA NAMA IMATE PLUS!

O DELOVI
PEL
TELEPRODAJA
LINE
njička 98, Beograd
2086-200 od 8-17h

ITO DELOVI
BMW
DISTRIBUCIJA I PRODAJA
JTO LINE
Sarajevska 44, Beograd
11/361-95-95; 361-88-28

MALI OGLASI
SMS-om ili TELEFONOM.
detalji na 6. strani.

BESPLATNI MALI OGLASI

Godina XVII, broj 44
30. oktobar 2012.
Izlazi svakog utorka

TELESAFE
Alarmi
KAMERE POŽAR
ALARMNI SISTEM
BESPLATNA UGRADNJA
149€
www.telesafe.rs
024.557.157
063.529.299

VOJVOĐANSKA
Svaštara
www.svastara.rs

SA NAMA STE U PLUSU!
na stranicama 7-19.

DAJEMO NOVČANE POZAJMICE
PRVA SUBOTIČKA
ZALAGAONICA
ZALOŽNAZ
U NOVOM SADU
Jevrejska 23.
Tel: 021/427-742

U SUBOTICI
Rudić ul. 3.
Tel: 024/523-808
pasaz CORNER

U SOMBORU
Cilaonik
pasaz

NAŠIH 10 GOD

PROIZVODI
OD POČINKOVANOG I
PLASTIFICIRANOG LIMA
Euro Steel
Metalopredelni centar Srepa Marićević 41
Tel: 024 556 542, 024 556 543

NOVO NOVO NOVO
AKCIJA U EURO GASU
Ugradnja Auto Gas uređaja sa rekondicioniranim
sistemom uštede gasa samo 399 €
Akcijska traje do isteka zaliha.
Euro Gas, Šenčarski put 93, tel: 024 679 545, info@euro-gas.com

PLUS
Informativne novine • 30. oktobar 2012. godine • br. 44 • www.svastara.rs

Uzimati novac - jedini je cilj

Parking i gde mu nije mesto

Da li je baš svako parče javne površine u centru pogodno da bude odmah pretvoreno u parking? U JP „Parking“ očigledno smatraju da na Trgu Komora i Jakaba izazvala je revolt stanara koji do svojih stanova više ne mogu da dođu osim ako ne plate 29,47 dinara po satu parkiranja. Milorad

Ostaje pitanje, da li je dovoljno da „Parking“ samo postavi tablu da naplaćuje parkiranje, a da pri tome nije uložio ništa u uređenje niti u organizaciju parking prostora. Tako dvorište na Trgu Komora i Jakaba ima samo jedan ulaz, mesta za parkiranje nisu iscrtna i u ovaj prostor nije uloženo ništa, a „Parking“ će sa njega ubirati prihod. Slična je situacija i u ulicama Petefi Sandora gde je uređen samo deo parking prostora, dok su u ulicama Age Mamužića i Harambašicevoj, u centru grada, Subotičani primorani da plaćaju parkiranje vozila na neuređenu zemlju između drveća. To znači da kada pada kiša parkiraju u blato, i još treba da plate za to. Ova pitanja nisu nova, ali nakon uvođenja parking zona, sigurno je da bi preduzeće moglo i da uloži bar minimum u uređenje ovih parkirališta.

Slijepčević, direktor „Parkinga“ tvrdi da je naplata u ovom dvorištu uvedena na zahtev stanara kako bi se smanjio pritisak onih motozvanih sugrađana koji su

Braća Josip i Robert Grabarević iz Subotice osvojili su četiri najveća priznanja na Međunarodnom festivalu inovacija, znanja i stvaralaštva „Tesla Fest“ u Novom Sadu. Grabarević su za ekološko vozilo na solarni pogon za prodaju sladoleda dobili Grand pri, zlatnu plaketu i diplomu organizatora za najbolju inovaciju, pehar i pozlaćenu diplomu za najboljeg izlagača Tehnološkog univerziteta „Yashkar Ova“ iz Rusije i statuu i diplomu za inovaciju u celini od Saveza inovatora i pronalazača Rusije.

Nakon nekoliko godina usavršavanja solarnog vozila za prodaju sladoleda koje pokreće hladni pet solarnih panela, Grabarevići su prvi izum predstavili krajem ove godine.

Privlačimo stručnjake i laike

K. Ivanović

100% nemački
Provereni nemački mo

Braća Grabarević iz Subotice
Grand pri na „Tesla

Poslastičarni solarni p

www.svastara.rs

VOJVOĐANSKA
Svaštara

Dvije godine rada HKPU »Zora«

VAJSKA – Koncertom pjesama i plesova HKPU »Zora« iz Vajske će u subotu, 3. studenoga, obilježiti 2. obljetnicu svoga djelovanja. U programu će sudjelovati: HKPD »Tomislav« iz Golubinaca, pjesnik *Josip Dumendžić Meštar* iz Bođana te domaća pjevačka skupina domaćina.

Koncert će biti održan u holu OŠ »Aleksa Šantić« u Vajskoj. Početak je u 19,30 sati.

Z. P.

»Susret Šokadije« ove godine u Bregu

BEREG – Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Brega bit će u iduću nedjelju, 11. studenoga, domaćin tradicionalnih »Susreta Šokadije«. Susreti se organiziraju u okviru manifestacije »Šokci i baština«, koja je zajednički projekt udruga podunavskih Šokaca. Ove godine bit će predstavljeni svatovski običaji, a naziv programa je »Alaj voljim iti u svatove«. Udruge će predsta-

viti svadbene običaje, svadbenu nošnju, svadbene pjesme i druge elemente vezane za svatove. Sudjeluju: Udruga građana »Urbani Šokci« iz Sombora, KPZH »Šokadija« iz Sonte, HKUPD »Matoš« iz Plavne, HKUPD »Mostonga« iz Bača, Udruga građana »Tragovi Šokaca« Bač, HKPU »Zora« Vajska, HKUPD »Dukat« Vajska, KUDH »Bodrog« iz Bačkog Monoštora, kao i domaćini HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević«. Gosti na »Susretima Šokadije« bit će i čelnici šokačke udruge iz Santova. Susret se održava u Domu kulture u Bregu, a početak je u 18 sati.

Z. V.

Organizirani odlazak na Interliber

TAVANKUT – Osnovna škola »Matija Gubec« iz Tavankuta organizira odlazak na zagrebački sajam knjiga »Interliber«. Na dvodnevni put polazi se iz Subotice u petak, 16. studenoga. Istoga dana u planu je posjet Inteliberu, ručak, a navečer odlazak u HNK na baletnu predstavu »Varijacije u fado molu«. Noćenje je u Domu Crvenog križa Zagreb na Sljemeni.

Sutradan, u subotu 17. studenoga, nakon šetnje Sljemenom, planiran je odlazak u Varaždin, razgledanje toga grada te

ručak u restoranu »Verglec«. Prilikom povratka za Suboticu bit će organiziran posjet tržnom centru City center EAST Zagreb.

Cijena aranžmana je 7000 dinara, a plaćanje je moguće u dva obroka. Više informacija na kontakt telefone: 024/4767010, 065/9767035 i 065/9767010.

Novi e-mail za slanje rukopisa!

SUBOTICA – Nakladničko vijeće NIU »Hrvatska riječ« poziva autore da svoje književne i radove s područja publicistike šalju na mail: naklada@hrvatskarijec.rs. Nova adresa otvorena je radi povećanja transparentnosti i formaliziranja prihvata pisanih rukopisa.

Uz ovaj način, dostava rukopisa moguća je poštom na adresu: NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II; 24000 Subotica, Srbija, ili osobno tajništvu ove ustanove.

Znanstveni kolokvij »Hrvatski govori u Vojvodini«

SUBOTICA – Znanstveni kolokvij »Hrvatski govori u Vojvodini« bit će održan u četvrtak, 8. studenoga, s početkom u 18 sati, u Velikoj vijećnici Gradske kuće. Uvodničar je prof. dr. sc. *Josip Lisac* s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zadru.

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata profesionalna je ustanova u području kulture kojoj je svrha rad na očuvanju, unaprjeđenju i razvoju kulture vojvođanskih Hrvata. Temeljna programska misija Zavoda, određena osnivačkim aktom, sadržana je i u radu na znanstvenim, stručnim, razvojnim i primijenjenim istraživanjima u područjima kulture, umjetnosti i znanosti vojvođanskih Hrvata. Jedna od važnih pretpostavaka za ostvarivanje na taj način definirane misije, napose iz rakursa istraživanja koja referiraju na prilike u povijesti i izazove u sadašnjosti Hrvata u Vojvodini, jesu i istraživanja koja se odnose na jezično naslijeđe i sadašnje stanje hrvatskih dijalekata.

Josip Lisac rođen je 1950. u Turnima kod Delnica. Na Filozofskom fakultetu u Zadru završio je studij kroatistike i filozofije. Doktorirao je na istom fakultetu 1986. disertacijom o goranskim kajkavskim govorima. Od 1978. radi na Filozofskom fakultetu u Zadru, odnosno na Sveučilištu u Zadru. Tu je od 2002. u trajnom zvanju redovitoga profesora. Predaje na više poslijediplomskih ili doktorskih studija lingvistike; voditelj je poslijediplomskog studija jezikoslovlja na Sveučilištu u Zadru. Na tom je sveučilištu bio prvi pročelnik Odjela za kroatistiku i slavistiku. Od 2004. član je suradnik HAZU. Osnovni mu je znanstveni interes dijalektologija i povijest hrvatskoga jezika. Radio je na više međunarodnih projekata iz lingvističke geografije. Objavio je oko tisuću bibliografskih jedinica, među njima i više knjiga. Suradivao je i surađuje u časopisima i zbornicima radova i u nas i u inozemstvu. Dobitnik je većeg broja nagrada, među njima i nagrade HAZU za doprinos od osobitog i trajnog značenja za Republiku Hrvatsku u području filoloških znanosti.

PREDAVANJE O FRA BEATU BUKINCU U SUBOTICI I BAČU

Utemeljitelj povijesnih istraživanja o bačkim Hrvatima

Bukinac je u svom djelu jasno ukazivao na činjenicu da se povijest bačkih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca ne može sagledavati izvan konteksta povijesti Hrvata u cjelini, što prije njega nije bilo prihvaćeno

U povodu obilježavanja 100. obljetnice rođenja fra Beata Bukinca, u Subotici i njegovom rodnom Baču prošloga su četvrtka i petka održana predavanja o životu i djelu ovog kulturnog velikana u vojvođanskih Hrvata.

U oba mjesta ovim povodom služene su svete mise, a predavanja je održao dr. sc. Robert Skenderović, viši znanstveni suradnik s Hrvatskog instituta za povijest u Zagrebu i jedini doktor povijesnih znanosti među bunjevačkim Hrvatima.

ZNAČAJNO DJELO

Djelo franjevca Beata Bukinca (Bač, 31. srpnja 1912. – Karlovac, ? 29. lipnja 1945.) »O ulozi franjevaca u seobama hrvatskog naroda u XVI. i XVII. stoljeću« predstavlja zacijelo važan izvor za istraživače mjesne povijesti šokačkih i bunjevačkih Hrvata. Ovaj je tekst ustvari Bukinčeva doktorska dizertacija koju je objavila »Pučka kasina 1878« u Subotici 2007. godine u prijevodu Bele Tonkovića, lic. Phil., lic. Theol.

Robert Skenderović je u svom predavanju naveo i imena zaslužnih franjevaca koji su radili na zaštiti bačkih Hrvata te na podizanju njihove nacionalne svijesti. Bukinčeva generacija intelektualaca bila je

Predavanje u subotičkom franjevačkom samostanu

zahvaćena Prvim, a potom i Drugim svjetskim ratom, što im je otežavalo razvoj povijesnog istraživanja. Pri tome je pojašnjavao sva tri poglavlja Bukinčeve knjige, ukazujući na povijesne istine i zablude koje su neki činili prije Bukinca. Želeći naglasiti ulogu franjevaca u seobama hrvatskog naroda u ove krajeve Bukinac u uvodu svoje knjige kaže: »Hrvatski narod, raspršen već u XVII. st., a možda već i u XV., na područjima južne Ugarske, nije imao druge vođe i pastire osim franjevaca. Oni su u XVII. st. bili skoro jedini

vođe naroda u seljenjima iz Bosne ili iz drugih područja pod turskom vlašću.«

ARHIVSKI IZVORI

Jedna od kvaliteta njegove dizertacije je i što je ukazao na brojne izvore na kojima je radio u vatikanskim arhivima. Radeći tamo na arhivskoj građi on je prvi koji je otkrio najdragocjeniji izvor kada je riječ o povijesti bačkih Hrvata u razdoblju XVI. i XVII. stoljeća. On je kritizirao ponekad i Antunovića, Pekića, Ivanića, Ivića, Popova, Stajića, a pogotovo Jovana Erdeljanovića,

koji je bio prosrpski orijentiran. Bukinac je u svom djelu ukazivao na mnoge vrijedne izvore i literaturu, a danas je stanje u povijesnoj znanosti mnogo unapredovalo u djelima Sekulića, Hoška i drugih povjesničara, koji svojim stručnim metodskim pristupom tragaju za povijesnom istinom.

Ono što je bitno, Bukinac je u svom djelu jasno ukazivao na činjenicu da se povijest bačkih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca ne može sagledavati izvan konteksta povijesti Hrvata u cjelini, što prije njega nije bilo prihvaćeno. U vrijeme kad je fra Bukinac pisao svoje djelo među hrvatskim povjesničarima o bačkim Hrvatima malo se pisalo, a pogotovo o navedenom razdoblju. Tek su ponešto o tome pisali mađarski ili, pak, približno isto srpski. Bukinac je prvi koji je koristio znatno više izvora i literature nego svi njegovi prethodnici.

Pjevačka skupina UG »Tragovi Šokaca«

2. studenoga 2012.

BIJEG IZ BOSNE

U XV. st. katolička je vjera trijumfiralna u cijeloj Europi, a u XVII. st. pred očima imamo Otomansko Carstvo u cjelini, koje je, budući da je imalo islamsku vjeru kao dominirajuću vjeroispovijest, bilo najljući neprijatelj kršćana, kojega se cijela Europa bojala. Otuda postaje jasno da mnogi kršćani bježe iz Bosne i sele se iz krajeva koje su Turci zauzeli. Na početku episkopata biskupa fra *Marijana Maravića* od 1645. do 1655. iz Bosne se u Mađarsku iselilo 2000 obitelji. U tom, drugom valu doseljavanja, polovicom XVII. stoljeća u Baču je bilo oko 3 tisuće katolika.

»Iz rečenoga je lako zaključiti kako je prvih desetljeća XVII. st. u Baču bilo dvije vrste stanovnika. Dijelom su to stanovnici koji su tamo

Rodna kuća u Baču

U Baču i okolnim mjestima mještani znaju kako još postoji kuća u kojoj je rođen ovaj hrvatski velikan, a mnogi imaju i sličice s njegove mlade mise koju je on služio u svom rodnom mjestu 9. kolovoza 1936. godine. Bukinac je, inače, doktorirao 10. studenog 1940. godine, a po povratku iz Rima namješten je u Karlovcu kao honorarni nastavnik iz vjeronauka na Muškoj realnoj gimnaziji, zatim na Ženskoj realnoj gimnaziji, te kao suplent Državne gimnazije (1941.). Sva nastojanja da se sazna za mjesto i vrijeme strijeljanja, kao i za mjesto pokopa, do danas su ostala bez uspjeha.

živjeli još iz vremena Turaka – koji su vjerojatno već ranije došli iz Bosne, bar većim dijelom, a dijelom oni koji su 1688. godine došli s franjevcima iz mjesta Gradovrha i njegove okoline«, kaže u svojoj knjizi Bukinac.

Kao zaključak predavanja može se istaknuti tvrdnja koju je Bukinac ustvrdio, da su na ovom prostoru bile tri župe, a

da je najstarija bila Bač s osam okolnih sela. Potom slijede župe na prostoru Sombora, Baje i Bajmoka, te Bunjevci, koju je činio teritorij oko Subotice i Segedina.

Posve je sigurno da bi Bukinac napisao još mnogo povijesnih radova, da nije njegov život završio nakon Drugog svjetskog rata i dolaska novih vlasti, kada je 1945.

u Karlovcu strijeljan, naveo je dr. Skenderović.

Suorganizator ovih predavanja koje je inicirao Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata, u Baču je bila tamošnja udruga »Tragovi Šokaca«, čija je pjevačka skupina nastupila prigodom večeri održane u dvorani bačkog Kulturnog centra.

Z. Pelajić

KNJIGA PJESAMA »OZNAČENA TIŠINA« MATIJE MOLCERA PREDSTAVLJENA U SUBOTICI

Instinktivno pjesništvo svestranog autora

Knjiga pjesama »Označena tišina« *Matije Molcera*, objavljena nedavno u nakladi NIU »Hrvatska riječ«, predstavljena je u prošli petak, 26. listopada, u Gerontološkom klubu »Centar II« u Subotici. Najnovija stihozbirka ovog svestranog umjetnika (pijanista, violinista, skladatelja, pjesnika, slikara) ali i prevoditelja, kritičara, publicista i pedagoga, predstavlja nam izbor iz pjesama zapisanih u posljednjih desetak godina.

Govoreći o knjizi, njezin urednik *Milovan Miković* ocijenio je kako je iz stihova vidljivo da je autor knjige opsjednut različitim područjima suvremene umjetnosti – riječima, zvukom i slikom, koji u potrazi za novim značenjima uklanja i žanrovske i medijske granice.

»Pjesništvo Matije Molcera relativizira i osporava, a gdje-kada posve odbacuje tradiciju, vrijednosne sustave i njihove hijerarhije. Pjesnik nije poklonik niti jednoga autoriteta, ne nalazeći im u sebi potreban prostor. Odustaje, također, i od uspostave sustava kojim bi se nadomjestili srušeni ili odbačeni. Pozorno osluškuje instinkte, jer mu se čini kako znaju biti iznad svake logi-

ke«, kazao je Miković.

O Molcerovom prevoditeljskom radu govorio je subotički književnik *Mirko Kopunović*, istaknuvši kako se u Matijinom opusu, uz 10 tiskanih knjiga prijevoda, nalaze i dosad neobjavljeni prijevodi pjesničkih opusa više hrvatskih autora iz Subotice.

Osvrćući se na svoje stvaralaštvo, ponajviše prevoditelj-

ski rad, Matija Molcer je ukazao na međusobna prožimanja različitih oblika umjetničkog izražavanja. »Povijesna uloga glazbe inspirirala je poeziju da bude ritmična, a ujedno i melodična. Zato trebamo otkriti poeziju i glazbu, što je cilj prevoditeljstva: ponovno stvaranje pjesme, ali u drugom jeziku i vlastitoj čistoći«, kazao je Molcer.

Ovom prigodom otvorena je i izložba serije slika *Matije Molcera* nazvana »Panonsko sjećanje«. U sklopu književne večeri nastupio je i Komorni sastav »Ritmo land« pod ravnanjem *Anikó Kiss*, dok je Molcerove stihove kazivala *Lenislava Vojnić Purčar*. Organizator predstavljanja bila je NIU »Hrvatska riječ«.

D. B. P.

Mirko Kopunović, Matija Molcer, Anikó Kiss i Milovan Miković

KNJIŠKA PRODUKCIJA VOJVOĐANSKIH HRVATA IZMEĐU DVAJU »DANA BALINTA VUJKOVA«

Vrlo dobra godina iza nas

Protekla je godina druga po broju objavljenih naslova u protekla dva desetljeća, a primjetan je i nešto veći broj knjiga s područja znanosti i dječje književnosti, kao i trend sunakladništva čiji je rezultat nekoliko značajnih knjiga

Knjiška produkcija vojvođanskih Hrvata, bilo da su knjige tiskane u Vojvodini ili pak u Republici Hrvatskoj, između posljednjih dvaju »Dana Balinta Vujkova« (listopad 2011. – listopad 2012.) bilježi ukupno 35 naslova. Navedeni podatak proteklu godinu čini vrlo dobrom buduću da ona po broju tiskanih knjiga dijeli drugo mjesto s 2007. godinom u kojoj je »svjetlost dana« ugledao isti broj knjiga, promatrano u razdoblju od dva protekla desetljeća od kada su Hrvati u Vojvodini počeli živjeti granicom odvojeni od države svojega matičnog naroda – Republike Hrvatske. Najplodnija dosad, podsjetimo, bila je prošla godina s rekordnih 46 naslova. Treba se podsjetiti i toga da je početnih godina, kada se književna scena vojvođanskih Hrvata, kao manjinska, počela ustrojavati, zahvaljujući među ostalim i samim Danima Balinta Vujkova, godišnje tiskano do desetak ili upola manje naslova.

U segmentu književnosti imamo ukupno 19 objavljenih naslova. Analizirano po književnim vrstama, kao i lani, ponovno nema niti jednog romana (izuzev talijanskog prijevoda »Wild Carda« *Dražena Prčića* originalno objavljenog prije nekoliko godina), a također nema niti jednog objavljenog dramskog teksta. U ovom segmentu prisutna je dominacija knji-

ga poezije (9 naslova), dok se može zapaziti i povećanje broja knjiga kratke proze (7 naslova), među kojima se svakako ističe zbirka priča »Rajske ptice« *Nevena Ušumovića*, hrvatskog književnika koji je odrastao u Vojvodini, preciznije u Subotici, a u čijim su djelima prisutne teme i motivi bačkog zavičaja.

Značajno je ipak da se, kao i lani, pojavilo nekoliko knjiga namijenjenih djeci (5 naslova), što bi se moglo iščitavati i kao svojevrsan doprinos obrazovanju na hrvatskom jeziku u Republici Srbiji.

Područje znanosti i publicistike, iako se ostvarenja u ovom segmentu značajno razlikuju po obujmu i kvaliteti obradbe zadane teme, donosi nam 15 naslova, među kojima treba posebno naglasiti pojavu prvog od četiri najavljena sveska »Biografskog leksikona Hrvata istočnog Srijema«, kapitalnog projekta dijela ovdašnjih zajednice koji se u određenom smislu nadovazuje na već poznati i strukovno prepoznati »Leksikon podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca«. Isto je tako uočljiv nešto veći broj naslova koji spadaju u područje književne znanosti s 3 naslova (od kojih dva za temu imaju književna djela i sakupljačku ostavštinu *Ilije Okrugića Srijemca*, a potpisuje ih književnica i jezikoslovka *Jasna Melvinger*), što svakako ide u prilog nastojanjima vojvođanskih

Hrvata da vlastite književne uratke iz prošlosti i sadašnjosti sagledavaju i vrjednuju iz stručno-znanstvenog aspekta.

S obzirom na mjesto objavljivanja, Subotica se i dalje javlja kao nakladničko središte s 16 naslova. Dobili smo i jednog novog nakladnika – hrvatsku udrugu KPZH »Šokadija« iz Sente koja je nakladnik »Šokačkih narodnih nošnji u Bačkoj« *Zvonka Tadijana*, ali je i primjetna slabija aktivnost jednog, ranijih godina mnogo aktivnijeg nakladnika, a to je

Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« iz Subotice, koji je objavio samo jednu knjigu – »Lira naiva 2012. : izabrane pjesme« i to u sunakladi s Hrvatskom čitaonicom. Zanimljivo je i kako je povećani broj knjiga (oko 20-ak posto) objavljen u Republici Hrvatskoj (6 naslova), a jedna nam knjiga stiže iz Austrije (»Gradišćanske povijest« *Balinta Vujkova*). No, glede same strukture nakladništva, vidljiva je veća prisutnost prakse sunakladništva (6 naslova), kako među samim ovdašnjim nakladnicima tako i one prekograničnog karaktera. S tim u vezi, valja istaknuti izdavačku aktivnost Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice, koji je od ukupno svojih 5, četiri knjige

Najbolja knjiga u 2011. godini

Na ovogodišnjim Danima Balinta Vujkova dodijeljena je po prvi put i nagrada »Emerik Pavić« koju je ustanovio Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata za najbolju knjigu u protekloj, ovoga puta 2011. godini. Nagrada je dodijeljena *Vojislavu Sekelju* za knjigu eseja »Kako se branilo dostojanstvo«, objavljenju u nakladi Hrvatskog akademskog društva iz Subotice. U obrazloženju povjerenstva za nagradu navodi se sljedeće: »Zbirka je to uvođenika, polemičkih tekstova i komentara objavljenih u subotičkim listovima 'Glas ravnice' i 'Žig' tijekom 90-ih godina XX. stoljeća, u vremenima kada se normalna i uobičajena svakodnevica raspadala pod naletom ondašnje nesretne politike. Ipak, autor se ovih eseja na nizu mjesta uspio ludički i s dozom inteligentnog humora obračunavati s tim nesretnim vremenom. Upravo ova zbirka, s vremenske distance, djeluje poput skupljenih fragmenata toga vremena, čiji ostaci su, nažalost, i danas živi. No, rijetko se danas susrećemo s ovakvim tipom kritičke misli, pa je Sekeljeva knjiga višestruko vrijedna, možda najvrjednija kao zbirka eseja kritičke kulture sjećanja«.

tiskao u ovakvom aranžmanu, a od toga tri naslova u sunakladništvu s NIU »Hrvatska riječ« što govori o planskoj suradnji jedine dvije profesionalne institucije Hrvata u Srbiji.

Naklada knjiga se kreće od 100 do 1000 primjeraka, u prosjeku oko 500 po naslovu.

Valja ukazati i kako se, posve razumljivo, projekt »Godine hrvatskih velikana« odrazio i na nakladništvo, rezultiravši dosad s pet knjiga od kojih se posebno ističe monografija (618 stranica) o životu i djelu petrovaradinskog književnika i skladatelja *Stanislava Prepreka* – »Prognanik iz svijeta svjetlosti«.

Novih autora, osim već spomenutog Zvonka Tadijana, nema, a posebice, kako je to konstatirano i na ranijim izda-

njima Dana Balinta Vujkova, nedostaje mladih autora. Doduše vidljiva su neka nova imena, zasad samo u ulozi priređivača, a to su mladi kroatisti *Marina Balažev* (»Duše zemlje« *Ante Jakšića*) i *Vladan Čutura* (»Vječnosti doba« *Ante Evetovića Miroljuba*), te knjižničarka *Bernadica Ivanković* (»Šta u oca to u dice« *Balinta Vujkova*).

Vidljivost književnih djela nastalih u produkciji vojvodanskih Hrvata i dalje je slaba izvan same zajednice, kako u srbijanskom tako i u kulturnom prostoru matične države (osim činjenice da se u Hrvatskoj tiskaju knjige ovdašnjih Hrvata koji tamo žive i stvaraju).

Periodika, koju čini 16 različitih publikacija (tjednika, mjesečnika, dvomjesečni-

ka, tromjesečnika, povremenika i godišnjaka) je stabilna i uz manje zastoje u pojedinim slučajevima izlazi redovito. Iako je odlikuje stabilnost, i dalje ostaje upitna količina njezine čitanosti i dostupnosti, premda tu treba dodati i to da pitanje broja prodanih primjeraka više govori o specifičnostima aktualne medijske klime – kao što su primjerice hiperprodukcija i senzacionalizam – i ne odražava nužno vrijednost ovih tiskovina. Ovu bih napomenu slobodno pridodao i onom dijelu analize koji se odnosi na književnost.

Imajući u vidu loše ekonomske prilike zemlje u kojoj živimo, te status kulture, pa tako i onog dijela vezanog za knjigu i književnost, moj osobni sud je kako je godina iza nas – sasvim pristojna. Nedvojbeno

nam je zadaća u budućnosti zajedničkim snagama raditi na povećanju kvalitete produkcije (primjera radi, »mali« bi nakladnici trebali više surađivati s većima u službi uspostavljanja standarda čime bi se eventualno amortizirale pojedine još uvijek prisutne manjkavosti – od tehničkih i likovnih do onih vezanih za katalogizaciju, budući da su tri od navedenih knjiga objavljene bez CIP-a) te osnaživanju mladih snaga u čemu bi važnu ulogu mogao odigrati naš jedini književni časopis »Klasje naših ravni«. Neznatnije, po mom mišljenju, ali ipak veoma važno je i pitanje financijske potpore domicilne, ali i matične države, koje hrvatskoj zajednici u Vojvodini, u svim pa tako i u sferi kulture, kronično manjka.

Davor Bašić Palković

HVARANI GOSTOVALI U BEOGRADU I RUMI

Bogata kulturna tradicija iz Starog Grada

Dvije hrvatske udruge – Zajednica Hrvata Beograda »Tin Ujević« i HKPD »Matija Gubec« iz Rume – ugostili su protekloga vikenda amaterske umjetnike iz Starog Grada na otoku Hvaru – Amatersko kazalište »Petar Hektorović« i klapu »Faroski kantaduri«. Obje ove skupine rade na promicanju bogate kulturne tradicije tog otočkog grada.

Gosti su prvo nastupili u Beogradu. Kantaduri su u petak pjevali na sve-toj misi u crkvi sv. Antuna Padovanskog na Vračaru, dok su u subotu glumci i pjevači s Hvara izveli cjelovečernji program u Ustanovi kulture »Vuk Karadžić«.

Tijekom boravka u Rumi oni su najprije sudjelovali

na jutarnjoj nedjeljnoj svetoj misi u župnoj crkvi Uzvišenja Svetog Križa gdje su tijekom

klape i kazališne družine s Hvara, da bi potom sve nazočne pozdravili i gra-

»Faroski kantaduri« u Rumi

mise crkvene napjeve pjevali upravo članovi klape sa Hvara. Istoga dana u večernjim satima nastupili su u Velikoj dvorani Kulturnog centra u Rumi.

Poznati glumac *Aljoša Vučković* je najavio nastup

donačelnica Starog Grada *Đurđica Plančić* i predsjednik HKPD-a »Matija Gubec« *Pavle Škrobot*.

Klapa »Faroski kantaduri« publici se predstavila spletom hvarskih pučkih pjesama i crkvenim napjevima, a

Amatersko kazalište »Petar Hektorović« izvelo je komediju »Ho Capi« *Lordana Zaninovića* koja je izvedena na starohvarskom dijalektu.

Nakon završetka nastupa gosti s Hvara su u holu Kulturnog centra za sve nazočne pripremili domjenak sa specijalitetima otoka Hvara: smokvama, bademima, medenjacima kao i poznatim hvaranskim vinima, rakijom, prošekom, likerima...

Druženje Hvarana s domaćinima iz Rume proteklo je u izuzetno ugodnom ozračju sa željom da ovo gostovanje bude samo početak duge i plodotvorne suradnje kulturno-umjetničkih društava, kao i gradova Rume i Starog Grada.

N. Jurca

ĐAKOVO, ALJMAŠ, OSIJEK, VUKOVAR I NIJEMCI

Vjernici iz Šida hodočastili u Hrvatsku

Povodom jubileja 80. godina od izgradnje župne crkve Presvetog Srca Isusovog u Šidu, vjernici župe Šid, njih oko 150, pod pastirskim vodstvom župnika vlč. Nikice

Bošnjakovića, 27. listopada hodočastili su u Đakovo, Aljmaš, Osijek, Vukovar i Nijemce. Prva odrednica bila je monumentalna neoromanička đakovačka katedrala, crkva u kojoj se svećenici zareduju i koja odiše dugom poviješću. Vjernike je pozdravio i poželio im dobrodošlicu mons. Marin Srakić nadbiskup, predsjednik HBK-a. Vjernici su se upoznali s povijesnim i umjetničkim vrijednostima katedrale. Hodočašće je potom nastavljeno prema Osijeku, četvrtom gradu po veličini u Republici Hrvatskoj, kulturnom, ekumenskom, obrazovnom i političkom središtu Slavonije. U njemu su vjernici posjetili Zajednicu »Mir«, gdje ih je pozdravila Marija Krivić i upoznala ih s radom zajednice. Treće mjesto hodočašća bio je Aljmaš. U znak dobrodošlice, hodočasnike su pozdravila zvona s tornja najpoznatijeg i najvećeg svetišta Đakovačko-osječke nadbiskupije. Vlč. Ante Markić, upravitelj svetišta već 39 godina, vjernicima je govorio o povijesti svetišta koja počinje 1704. godine, nakon što je Gospin kip doplutao do Aljmoša, kome su mještani pružili utočište. Svetište je pretrpjelo teško razaranje u Domovinskom ratu, crkva je srušena do temelja, a čudo nad

čudima je da je pod ruševinama Gospin kip ostao očuvan. Za vrijeme progonstva nošen je po župama Đakovačke biskupije, a 1. kolovoza 1998. godine, 7 godina nakon progonstva, vraćen je u Aljmaš. Godine 2003. završena je prva etapa obnove aljmaškog svetišta – zgrada crkve. Sveti Otac Ivan Pavao II. je 7. lipnja prigodom trećeg apostolskog pohoda u Republiku Hrvatsku okrunio kip Gospe Aljmaške. Središnji događaj u Aljmašu bila je sveta misa u kojoj je župnik pozvao sve vjernike da svoje probleme, cijeli svoj život, predaju Gospi od Utočišta u ruke.

Na povratku prema Šidu, Šidani su posjetili Memorijalno groblje žrtava Domovinskog rata u Vukovaru, gdje su se pomolili za sve poginule. Posljednja destinacija Šidana bilo je rodno selo župnika vlč. Bošnjakovića – Nijemci. Hodočasnici iz Šida tamo su posjetili župnu crkvu sv. Katarine na kojoj su poslije Domovinskog rata ostali samo zidovi, a danas sjaji svojom skladnošću na obali Bosute više nego prije. U crkvi je hodočasnike pozdravio i uputio im dobrodošlicu župnik u Nijemcima vlč. Miro Tomas i pozvao goste u Pastoralni centar, sagrađen povodom proslave 680 godina župe Nijemci.

S. Darabašić

IN MEMORIAM

Šestog se listopada navršava godina dana od smrti našeg dugogodišnjeg dopredsjednika **Duje Runje**.

Sвета misa će se služiti 10. studenoga u katedrali svete Terezije Avilske u Subotici u 18 sati.
Demokratski savez Hrvata u Vojvodini

Pomen Duji Runje

Godišnji pomen Duji Runje održat će se u utorak 6. studenoga u 10 sati na Bajskom groblju kada će se položiti vijenci i upaliti svijeće. Misa za pokojnika bit će služena u subotu 10. studenoga u katedrali sv. Tereze Avilske u Subotici s početkom u 18 sati.

PU »Naša radost« Subotica

RADIO MARIJA

Tel.: 021/4790-529; 024/692-255; 011/3349746

www.radiomarija.rs

radiomarija.srbija@gmail.com

NOVI SAD: 90,0 MHz; SUBOTICA: 90,7 MHz
SOMBOR: 95,7 MHz; LESKOVAC 107,4 MHz

PLANDIŠTE: 89,7 MHz;
VRDNIK 88,4 MHz; NIŠ 102,7 MHz

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Priprema: Lazar Merković

KRONOLOGIJA od 2. studenoga do 8. studenoga

2. STUDENOGA 1902.

Rođen je *Dragan Beraković*, slikar, likovni pedagog. Studirao je u Beču, Zagrebu, Berlinu i Beogradu. U Parizu izlaže od 1926. godine. Po povratku u zemlju profesor je crtanja u Višoj gimnaziji u Subotici (1929.-1933.). U Beogradu je među osnivačima »Salona nezavisnih«, a od 1945. je profesor Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu. Slikao je pejzaž, mrtvu prirodu, portrete i dr. Umro je 16. veljače 1972.

2. STUDENOGA 1918.

U Subotici je proglašeno izvanredno stanje. Po ulicama i dalje puškaraju nepoznati ljudi u uniformama, pljačkajući, paleći, otimajući ... Uz Nacionalnu gardu, tj. Građansku stražu, osniva se i Crvena garda radi zavođenja reda. Gradonačelnik Subotice dr. *Károly Biró* podnosi ostavku na svoju dužnost na kojoj je bio od 1902. godine.

2. STUDENOGA 2000.

U 87. godini preminuo je *Albe Rudinski*, doktor veterine, istaknuti javni djelatnik u mirovini, jedan među osnivačima međuratnog književnog časopisa »Bunjevačko kolo« (1933.-1936.).

3. STUDENOGA 1920.

Sukladno odlukama Zemaljskog kongresa učitelja u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca u subotičkim školama započela je usporedna uporaba latiničnog i ćirilicnog pisma u nastavi.

3. STUDENOGA 1950.

Praizvedeno je prvo kazališno djelo *Matije Poljakovića* »Č'a Bonina razgala« u režiji *Mirka Huske* i uz scenografiju *Gustava Matkovića*, koja je naišla na izvanredan prijam kod publike. Poljakovićev prvijenac je i stručna kritika ocijenila uspješnim, a na subotičkoj je sceni doživio preko sto izvođenja.

4. STUDENOGA 1933.

Izmjenama Statuta Subotice naziv općine ispisan je hrvatski i mađarski latiničnim pismom, a srpski ćirilicnim pismom. Za Dan grada određen je 1. rujna u znak sjećanja na 1779., kada je Subotica stekla naslov Slobodnog kraljevskog grada Maria Theresiopolis.

4. STUDENOGA 1998.

Temeljem međudržavnog sporazuma u Subotici su započeli Konzularni dani Republike Hrvatske.

5. STUDENOGA 1781.

Novousvojenim propisima Gradskog vijeća u Subotici je ograničeno višednevno (gdjekada i višetjedno!) rastrošno svadbovanje, kako bi se spriječilo ne samo razbacivanje novca i imanja, već i moralna degradacija, što nastupa kao posljedica bančenja. Prekršiteljima je zapriječeno novčanom globom od 5 do 20 forinti, ili javnim batinanjem.

5. STUDENOGA 1918.

Na skupu istaknutih predstavnika južnoslavenskog življa, održanom u odvjetničkoj kancelariji dr. *Vladislava Manojlovića*, odlučeno je da

se u Subotici 10. studenoga održi veliki narodni zbor na kojem bi se iskazala njihova stremljenja, te osnovali Narodni obor i Narodna garda.

5. STUDENOGA 1945.

I u Subotici je (po prvi put) na središnjem gradskom trgu obilježena obljetnica Oktobarske revolucije. Govorili su *Grgo Lulić*, zatim potpukovnik Crvene armije *Slucki*, general major *Ivan Rukavina* i *Geza Tikvicki*.

6. STUDENOGA 1911.

Rođena je *Mara Čović*, pedagoginja i spisateljica. Školovala se u Subotici i Zagrebu, a službovala u više mjesta, u Banja Luci i Subotici. Objavila je knjigu »Sjećanja, svjedočenja, zvuči kao priča, a bila je istina«. Preminula je 8. prosinca 1997.

6. STUDENOGA 1938.

Konstituiran je Odbor Hrvatske kulturne zajednice u koji su izabrani: dr. *Josip Andrić*, predsjednik, dr. *Ante Šokčić* i *Marko Čović*, dopredsjednici, *Marin Radičev*, tajnik, te članovi Upravnog odbora - *Đulka Šokčić*, *Adalbert Šimić*, *Stjepan Šokčić*, *Mirko Kesejić* i drugi.

7. STUDENOGA 1847.

Nakon provedenih izbora odlučeno je da zastupnici Subotice u Ugarskom parlamentu budu dr. *Vince Zomborčević*, glavni gradski liječnik, i *Stipan Kujundžić*, gradski natkapetan.

7. STUDENOGA 1944.

Tijekom povlačenja njemačkih postrojbi iz Bačke, od

Novog Sada do Baje, pobijeno je oko dvije tisuće Židova, a preostalih oko tisuću i pol pripadnika prinudnih postrojbi mađarske vojske oslobodila je Crvena armija. Među ubijenima i oslobođenima bilo je i mnogo Subotičana.

7. STUDENOGA 2003.

Savez vojvodanskih Mađara sakupio je više od 50 tisuća potpisa na peticiji kojom se od državnih vlasti Mađarske traži uvođenje dvojnog državljanstva za Mađare izvan granica Mađarske.

8. STUDENOGA 1788.

Prema jednom izvješću gradskog čelnictva iz blagajne Siročadskog stola Subotičani su gradskoj sirotinji podijelili pomoć i milodare u vrijednosti od 480 forinti i 17 krajcara na nekoliko mjesta u gradu.

8. STUDENOGA 1861.

General grof *Moric Palfi* imenovan je za vojnog i građanskog guvernera Ugarske i predsjednika Namjesništva. U Bačkoj županiji imenovan je časnički zbor, ograničena je sloboda tiska, a za političke je prijestupe određena nadležnost Vojnog suda. Guverner i komesar Subotice je *Augustin Pijuković*, a privremeni čelnik lokalne vlasti *Ivan Mukić*.

8. STUDENOGA 1920.

U Subotici je održana osnivačka skupština Filatelističkog društva »Bačka«, ali je odobrenje o radu datirano tek 9. travnja 1921. godine, s napomenom »da Kraljevska vlada u Beogradu zadržava sebi pravo nadzora nad društvenim radom navedenog društva.

Piše i uređuje: Branka Dulić

Limun super hrana

Jedno od voća koje se koristi u potpunosti. Njegova korica sadrži aromatična ulja koja će obogatiti zrak svojim citrusnim mirisom. Osvježavajući sok probudit će pak okusne pupoljke dodate li ga u slano ili slatko jelo.

Limun (*Citrus x limon*) je stablo iz roda *Citrus* (porodica *Rutaceae*). Hibridno voće davnog križanja. Drevni citron (*Citrus medica*) bio je manji i smežurane kore, a korišten je u Mezopotamiji prije oko 6000 godina. Smatra se da limun kao i naranča potječe iz Kine i Indije. Oko 700. godine je uvezen u Perziju, Irak i Egipat. Često je korišten kao ukrasna biljka. U Europu je prvi

limun uvezen u Genovu sredinom 15. stoljeća. U Ameriku stiže 1493. godine, s Kristoforom Kolumbom. Riječ limun nastala je od arapske riječi *Limun*.

Limun je suptropska zimzelena voćka, manje drvo, visoko od 3 do 6 metara. Plod mu je žute boje, unutrašnjost mu je bezbojna, ovalnog oblika. Kora može biti lagano hrapava ili glatka, a s unutarnje strane obložen je bijelom spužvastom ovojnicom koja se zove albedo i nije jestiva.

Limunovi listovi su tamnozeleni i rastu naizmjenice na stablu. Cvjetovi su bijeli i mirisni. Biljka se ponekad uzgaja kao ukras, ali općenito nasadi se uzgajajući radi dobivanja plodova.

U odgovarajućem podneblju limunovo drvo rodi dva puta godišnje. Proljetna cvatnja iz koje izrastaju najbolji plodovi traje najmanje dva mjeseca.

Kod nas u našim prilikama, limun razvija vegetacijski rast nekoliko puta tijekom godine. Zato se na stablima limuna često mogu naći istodobno i cvjetovi i plodovi u različitim stupnjima razvitka.

Kod kupnje limuna imperativ je provjeriti cijeli plod. Pri tom obratite pozornost da kora nije smežurana, bez tamnih mrlja te zelene i bijele plijesni. Boja zrelog limuna je svijetložute boje. Kora limuna je gotovo grbave teksture, a što je zreliji to je kora više glatka.

Ima više sorti limuna, no obično ih razlikujemo po debljini. S tanjom korom su sorte Eureka, Lisabon, Pink, Verna, Villafranca, Yen ben, Yuzu, a s debljom korom sorte Bush i Panderosa.

Limun možete držati tjedan dana na sobnoj temperaturi, na tamnom mjestu, ili 2 - 3 tjedna u hladnjaku. Ostatak ocijeđenog soka možete u posudi s poklopcem pohraniti u zamrzivaču na duži rok, no neće biti izvorne kvalitete.

PRIPREMA JELA S LIMUNOM

Prije upotrebe limunova soka ili korice poželjno je oprati cijele limune te tako ukloniti prljavštinu, bakterije i djelomično pesticide koje možete potpuno izbjeći korištenjem limuna iz organskog uzgoja.

FANTASTIČNI UMAK

Potrebni sastojci:

1 svežanj peršina / 300 g punomasnog jogurta / 1 žlica soka od limuna / 1 žličica senfa / prstohvat šećera / šaka vlasca sol, papar

Priprema:

Peršin sitno nasjeckajte. Izmiješajte jogurt, sok od limuna, senf, šećer, sol, papar i dodajte peršin i vlasca. Po želji dodajte još neko kosano zeleno povrće,

začine... Umak služite uz neke povrtna popečke, ili jednostavno uz ribu!

AROMATIČNO PILE

Potrebni sastojci:

1 pile oko 1,3 kg / 2 žličice začina, vegeta ili mješavina začina mediteran / 4 žličice ulja

Za premazivanje

1 žličica meda / 1 žličica limunova soka / 3 žlice ulja / ½ žličice naribanog svježeg đumbira / 70 g pinjola ili badema

Za umak

ocijeđeni sok od pečenja / 2 žličice gustina / 50 ml bijelog vina

Priprema:

Pile izvana istrljajte vegetom, a iznutra vegetom mediteran. Ovako pripremljeno pile stavite na pleh, prelijte toplim uljem i podlijte s malo tople vode. Pile pecite podlijevajući vodom u pećnici zagrijanoj na 180 stupnjeva oko sat i pol. Potkraj pečenja pile premažite mješavinom meda, limunova soka, ulja i đumbira. Pospite grubo narezanim pinjolima i još kratko pecite. Pečeno pile izvadite, a umak od pečenja procijedite u manju posudicu. U umak

umiješajte gustin koji ste prije toga razmutili u malo vode i vina i kratko zakipite. Pile narežite i služite uz kuhano povrće i umak.

HRVATSKE PALAČINKE

Potrebni sastojci:

Za tijesto

3 jaja / sol / 250 g brašna / 250 ml mlijeka / 250 ml mineralne vode / ulje za pečenje

Priprema:

Izmiješajte jaja i malo soli, pa postupno dodajte brašno i mlijeko te mineralnu vodu. Ispecite palačinke. Pečene palačinke nadijevajte samo na jednom kraju, bez premazivanja, pa ih savijte. Zatim složite u namašćenu vatrostalnu zdjelu, prelijte kiselim vrhnjem i zapécite u pećnici.

Priprema nadjeva:

Pjenasto izmiješajte žumanjke i šećer, dodajte limunovu koru, propasirani sir i snijeg od bjelanjaka. Sve izmiješajte u jednoličnu smjesu. Služite vruće, a za aromatičniji nadjev doadajte groždice i naribanu narančinu koru!

Od limuna ćete dobiti više soka ako ga zagrijete prije stiskanja ili uvaljate između dlanova obiju ruku minutu do dvije, prekrijete kipućom vodom ili držite u mikrovalnoj na najvećoj snazi 30 sekundi.

Limunova kora i sok koriste se kod priprave slanih i slatkih jela. Kriške limuna su popularni dodatak za tople i hladne napitke, a najpoznatiji hladni napitak sa sokom limuna uz dodatak šećera je – limunada.

Limunove kriške ili četvrtine manjih limuna, tradicionalna su pratnja u serviranju jela od ribe, pa tako kod pržene ribe svojom kiselosti apsorbiraju masnoću koja je ostala u ribi prilikom prženja. Marinirana riba u soku limuna poznat je specijalitet s Mediterana, a u Južnoj Americi se jedno od takvih jela zove Ceviche. Limunom možete marinirati bijelo meso prije termičke obrade, ili pak pokapati nakon što je zgotovljeno. Ujedno, limun pojačava okus većini drugih namirnica i može se koristiti kao zdrava zamjena za sol, pa ga možete koristiti u juhama, umacima, marinadama, a naročito za mariniranje riba koje čuvate u hladnjaku.

A nekoliko kapi soka u vreloj vodi pomaže vam da se poširana jaja lako zgrušaju, nekoliko kapi limuna će nekoliko žlica slatkog vrhnja pretvoriti u kiselo.

Limun daje prekrasan okus slatkim jelima, a koristi se kod pripreme želea, marmelada, mousseva, sladoleda, a svježem će siru dati posebnu aromu.

Eterična ulja u korici limuna imaju aromatičan okus koji poboljšava okus mnogim jelima, pa tako koru možete naribati, rezati tanke rezance ... Korica se koristi kao začim za umake i kreme od maslaca, mousseva, kekse, kolače i torte. Koru limuna možete kandirati, pa koristiti za ukrašavanje kolača, pudinga ili poslužiti uz kavu.

MOŽDA NISTE ZNALI A TREBALI BISTE ZNATI

Limun je sinonim za vitamin C. U sezonama gripe i prehlade svakako je dobro učestalije konzumirati limun kako bi pridonijeli jačanju otpornosti našeg organizma. Limun sadrži raznolike i jedinstvene fitonutrijente koji imaju značajna antioksidativna i antibiotska svojstva. Djeluje na snižavanje kolesterola, jer sadrži dijetalna vlakna.

Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) preporučuje konzumaciju citrusa za očuvanje zdravlja kardiovaskularnog sustava, te tako utječe na sprječavanje moždanog ili srčanog udara. Limun otopljen u vodi može vrlo učinkovito ublažiti mučninu, žgaravicu, nadutost, potaknuti rad jetre i crijeva. Pomiješan s toplom vodom i medom pospješuje gubitak tjelesne težine te pomaže kod liječenja infekcija grla i bolesti desni.

Doprinosi zdravlju i ljepoti kože, usporava starenje, doprinosi čišćenju kože i eliminiranju mitesera i akni. Učinkovito je u borbi protiv prhuti i ispadanja kose.

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
024/553-774, 024/567-495, 063/508-813, 0600/553-774, 0600/567-465

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

Alergotestiranje na 370 alergena, bez bola, bez krvi, pouzdano.

Poliklinika za vašu obitelj

od 1991. sa vama

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA HRVATE IZVAN REPUBLIKE HRVATSKE

Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, sukladno člancima 47., 48., 50. i 52. Zakona o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske (NN 124/11 i 16/12), članku 3. točki 6. Uredbe o kriterijima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću za 2012. godinu (NN, 31/12), odredbama Kodeksa pozitivne prakse, standarda i mjerila za ostvarivanje financijske potpore programima i projektima udruga (NN, 16/07) te sukladno Odluci povjerenstva Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske za raspodjelu sredstava dijela prihoda od igara na sreću za programe Hrvata izvan Republike Hrvatske za 2012. godinu (Klasa: 023-01/12-01/03, Urbroj: 537-12-02)

raspisuje

JAVNI NATJEČAJ

**za prijavu programa i projekata nakladničke djelatnosti –
časopisa hrvatskog iseljeništva u svrhu ostvarenja financijske potpore za 2012. godinu**

1. VRSTE FINANCIJSKIH POTPORA

Udruge i zajednice hrvatskog iseljeništva mogu podnijeti prijave za dobivanje financijske potpore u svrhu provedbe prioritetnih programa i projekata koji nadopunjuju i proširuju zadovoljavanje općih i javnih potreba Hrvata u iseljeništvu kao što su:

- potpora nakladničkoj djelatnosti u izdavanju časopisa, publikacija i ostalih javnih glasila na hrvatskom jeziku koji promiču veze iseljene i domovinske Hrvatske.

Napomena: Iz ovih sredstava nije predviđeno financiranje programa i projekata prijavljenih od organizacija ovisnih o bilo kojem političkom usmjerenju ili stranci.

2. UVJETI ZA PRIJAVU

Na ovaj Natječaj se mogu prijaviti sve udruge i zajednice hrvatskog iseljeništva koje udovoljavaju sljedećim uvjetima:

- registrirane su sa Statutom udruge iz kojeg je razvidna osnovna djelatnost udruge
- ne obavljaju poslove iz djelokruga tijela državne uprave
- aktivno i kontinuirano djeluju najmanje dvije (2) godine, što treba biti razvidno iz Statuta udruge
- programi i projekti koje provode od osobitog su interesa za opće/javno dobro te usmjereni na stvarne potrebe Hrvata u iseljeništvu
- imaju ljudske i materijalne resurse potrebne za provedbu prijavljenih programa i projekata;
- vode transparentno financijsko poslovanje.

3. SADRŽAJ PRIJAVE

Sve zainteresirane udruge dužne su svoje programe/projekte prijaviti na propisanim obrascima uz detaljan opis programa/projekta kojeg prijavljuju za dobivanje financijske potpore iz dijela prihoda od igara na sreću planiranih u Državnom proračunu za 2012. godinu.

Prijava mora sadržavati:

- Obrazac za prijavu
- Presliku Plana i programa udruge za 2012. godinu
- Presliku važećeg Statuta udruge na kojem se nalazi ovjerena potvrda nadležnog registracijskog tijela

Napomena: Obrasci za prijavu dostupni su za preuzimanje na internetskoj stranici Ministarstva vanjskih i europskih poslova <http://www.mvep.hr/hmiu>.

4. NAČIN I ROK ZA PODNOŠENJE PRIJAVA

Prijavu treba poslati isključivo poštom uz napomenu "Prijava na natječaj" na adresu: Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Trg Nikole Šubica Zrinskog 7-8, 10 000 Zagreb (prijave poslane na adrese drugih tijela državne uprave smatrat će se nevažećima).

Rok za podnošenje prijava počinje teći od dana objave Natječaja na web stranicama i traje do 19. studenoga 2012. godine.

5. PRIJAVE KOJE SE NEĆE RAZMATRATI

Povjerenstvo neće razmatrati prijavu:

- koja je poslana poštom nakon roka za podnošenje prijava (s poštanskim žigom nakon 19. studenoga 2012.)
- koja nije potpuna i nije napisana na propisanom obrascu za Natječaj te je podnesena na drugi način, suprotno uvjetima ovog Natječaja
- ako obrazac za prijavu nije čitko i u cijelosti popunjen elektronski.

6. ODABIR I NAČIN PROCJENE PRIJAVA

Povjerenstvo će razmotriti pristigle prijave i prema kriterijima navedenim u Javnom natječaju dati prijedlog odluke za financijske potpore.

Predstojnica Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske će, sukladno prijedlogu Povjerenstva i raspoloživim sredstvima, donijeti i konačnu Odluku o raspodjeli sredstava za prihvaćene programe/projekte.

7. ROK I NAČIN OBJAVE PRIHVAĆENIH PROGRAMA/PROJEKATA

Odluka o raspodjeli sredstava za prihvaćene programe/projekte bit će objavljena na internetskoj stranici Ministarstva vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske <http://www.mvep.hr/hmiu>.

8. DODATNE INFORMACIJE U SVEZI OVOGA NATJEČAJA

Za sva dodatna pojašnjenja u svezi ovoga natječaja udruge se mogu javiti na e-mail adresu: hrvati.izvanrh@mvep.hr

Sveto Trojstvo

Vrijeme je Svih svetih, dijela godine kada ljudi više posvećuju pažnju svojoj duhovnosti i promišljanju o duhovnim temama. Možda je ovo prava prigoda zapitati se zašto u centru našeg grada nema više spomenika Svetom Trojstvu, svojevremeno podignutom, prema predaji, u Božju slavu što je grad Suboticu pošteđela kuga.

Fotografija pred vama je iz privatnog fundusa *Petra Skenderovića*, pasioniranog kolekcionara iz Subotice, zaljubljenika u fotografiju i bibliofila, koji ju je ustupio za ovu priču o spomeniku Svetom Trojstvu podignutom u 18. stoljeću na prostoru današnjeg Trga slobode, tj. na obodu parka ispred Gradske kuće, odnosno danas Plave fontane. Standardne je veličine dopisnice u crno-bijeloj tehnici, a napravio ju je foto studio Foto »Coral« iz Subotice, s mađarskim nazivom imena grada »Szabadka«, koji je otisnut na donjem dijelu fotografije.

MJESTO ZAHVALE

Radi se o spomeniku klasičnog baroknog kiparskog djela, elegantnog, gracioznog, visoko uzdignutog kamenog stupa na čijem je vrhu stajao kip Svetog Trojstva, dok su u podnožju na omanjim prostorima bile postavljene figure Djevice Marije i apostola Petra i Pavla. Spomenik Svetom Trojstvu, prvih godina kada je postavljen, bio je mjesto gdje su održavane katoličke mise i propovijedi. Spomenik je bio ograđen niskom željeznom ogradom s jednim otvorom za prilaz u podnožje spomenika radi polaganja cvijeća i upaljenih svijeća, koje su vjernici ostavljali povodom svih većih katoličkih blagdana, počevši od Uskrsa, Velike Gospe, Male Gospe, Svih svetih, Božića i drugih prigoda. U blizini spomenika na fotografiji koja potječe iz razdoblja Austro-Ugarske Monarhije, tj. prije početka II. svjetskog rata i stara je oko 100 godina, naziru se konture i gabariti

okolnih zgrada – bivše tzv »Crvene name«, Narodnog magazina, danas banke Intesa, gostionice »Elza«, tornjeva franjevačke crkve, i zgrade na uglu Trga slobode, koja je upravo ovih dana restaurirana s oličenom fasadom. Što se, pak, tiče ekološkog zelenila, naziru se mladi celtisi (gelegunje) na tzv »Malom korzu«, koji su tih godina mogli imati oko desetak godina starosti od dana sadnje, jer su im krošnje niskog rasta, nasuprot današnjim koje natkriljuju kafiće i slastičarnu »Pelivan«, koja se nalazi na tom potezu »Malog korza«. Isto tako, urađeno je nerazumno preseljenje i spomenika sv. Florijanu - zaštitniku od požara, odnosno vatrogasaca, s Trga cara Jovana Nenada, koji se nalazio ispred franjevačke crkve sv. Mihovila, i također je smješten u neposredno susjedstvo spomeniku Svetom Trojstvu u parku pokraj katedrale odlukom tadašnjih struktura komunističkih, odnosno socijalističkih vlasti Subotice.

BURZA RADA

Okolica spomenika Svetom Trojstvu je desetljećima između dvaju svjetskih ratova, kao i nakon toga do sedamdesetih godina dvadesetog stoljeća, bila stjecište tzv »ručnih pilača« ogrjevnog drveta koji su obavljali usluge piljenja drva i njihovog unošenja u podrume, odnosno dvorišne šupe, kao i nekoliko dvokotačkih kolica za prijenos manjih tereta prema zahtjevima naručitelja neposredne pogodbe sa zainteresiranim sugrađanima.

Također, tamo su se okupljali i »kubikaši«, koji su po potrebi bili angažirani za: kopanje vrtova, kanala, bunara, temelja stambenih zgrada, čišćenja snijega u zimskom razdoblju i za druge teške poslove. Takozvani nadničari su od tih prihoda dobivenih od nadnica prehranjivali svoje mnogobrojne obitelji. Slična »mala mini burza« radne snage nalazila se i na današnjem prostoru ispred Gradske kuće, pokraj zgrada današnjeg Fonda PIO i Muzičke škole, koja se također spontano ugasila uvođenjem mehanizacije u obradu zemlje (traktora i kombajna). Naime, radilo se o nadničarima, najčešće iz BiH i pasivnih krajeva Hrvatske, koji su tijekom godine dolazili u berbu kukuruza i drugih žitarica, i s ovdašnjim paorima se pogađali o visini nadnice, bilo u naturi ili novcu.

Tako je to bilo nekada, a lijepo bi bilo kada bi sada odgovorne gradske strukture vratile ovaj lijepi spomenik na njegovo originalno mjesto.

U sljedeći petak XI. pokrajinska smotra recitatora na hrvatskom jeziku u Subotici

Stiholjupci, za tjedan dana bit će vaš dan. U organizaciji Hrvatske čitaonice, u petak 9. studenoga u čitaonici Gradske knjižnice u Subotici s početkom u 10 sati bit će održana XI. pokrajinska smotra recitatora na hrvatskom jeziku.

Kao i svake godine, ova prekrasna dvorana bit će puna djece i mladih, koji vole kazivati poeziju na svom materinskom hrvatskom jeziku, ili nekom od njegovih narječja – bunjevačkom ili šokačkom govoru. Sudionici smotre koja ima natjecateljski karakter su recitatori iz cijele Vojvodine koji nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku ili fakultativno izučavaju ovaj predmet, ili su članovi neke hrvatske udruge te kulturno – umjetničkog društva gdje se njeguje hrvatska riječ.

Ziri će kao i svake godine imati, sasvim sam sigurna, ni malo lak posao, na trima razinama: nižoj (učenici od I. do IV. razreda osnovne škole),

srednjoj (učenici od V. do VIII. razreda osnovne škole) i stariji uzrast (učenici srednjih škola i mladi) odrediti najbolje, koji će za nagradu putovati na nagradni izlet u Osijek gdje će između ostalog pogledati kazališnu predstavu.

S nestrpljenjem čekam ovaj dan, jer organizatori najavljuju i novu knjigu koju će tada predstaviti. U godini jubileja 100. obljetnice postojanja Gradske kuće, Hrvatska čitaonica je tiskala prekrasnu slikovnicu »Naša Gradska kuća« autorice Ružice Miković-Žigmanov, koja je napisala tekst i ilustrirala ovu knjižicu.

Bit će ovo, kao i uvijek, dan za pamćenje, pa tko se još nije prijavio može to učiniti do ponedjeljka, 5. studenoga. Svi sudionici smotre bit će darovani knjigom, što je, vjerujem kako znate, ustaljeni običaj. I »Hrcko« će biti na smotri te možete očekivati reportažu s ovog natjecanja, kao i popis pobjednika.

Učenici OŠ »Matija Gubec« iz Tavankuta na XXIV. smotri učeničkih zadruga Republike Hrvatske u Primoštenu

Učenici OŠ »Matija Gubec« Tavankut s voditeljima sudjelovali su kao gosti na XXIV. smotri učeničkih zadruga Republike Hrvatske, koja je ove godine održana u Primoštenu od 15.-17. listopada 2012. Smotra je bila natjecateljskog karaktera, pa su svoje radove, inovacije i baštinu prezentirali učenici iz 85 učeničkih zadruga Republike Hrvatske. Predstavljajući svoje radove, učenici zadrugari i njihovi voditelji pokazali su svoje umijeće u izradi različitih predmeta i poduzetničke kompetencije, ali i spremnost njegovati i čuvati kulturnu baštinu i običaje svog zavičaja. Predstavljeni su i istraživački radovi škola, koje su uradili učenici zadrugari sa svojim voditeljima.

A naši su Tavankučani sve zainteresirane, a bilo ih je puno, podučili radu u tehnici slame, koja je tradicija u našem mjestu i u našoj školi. Bila su to tri prekrasna dana koja su obogatili šumovi mora i predivni radovi raznih učeničkih zadruga.

VESELI LISTOPAD

Aktivni hrvatski odjeli OŠ »Ivan Milutinović« iz Subotice

Tko kaže da ne može biti lijepo u školi, nama je protekli mjesec listopad bio više nego interesantan.

Počevši od Dječjeg tjedna, prvog tjedna u listopadu, u OŠ »Ivan Milutinović« bilo je veoma zabavno. Aktivnosti su se same nizale, a mi smo uživali u njima. Učenici nižih odjela, koji nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku, po drugi su puta obilježili Dan kruha. Toga smo dana posjetili pekara »Europek« u Subotici, gdje su nam vrijedni pekari pokazali kako se pravi, mijesi i peče kruh. Čak su i neki od nas pokušali biti pekari. Vjerujte, nije ni malo lako! Ostatak dana proveli smo u školi pišući izreke, pjesme i igrokaze o kruhu i drugom pecivu. Učili smo o tome i na satu engleskog i mađarskog jezika, a na matematici smo zbrajali i oduzimali kifle, perece, krafne... bilo je sve u znaku kruha.

Sljedeći veliki događaj za nas bili su XI. dani Balinta Vujkova. Ove smo godine mi priredili dramatizaciju pripovijetke »Ko je propio jorgan, pokriva

se šeširom«. Htjeli smo pokazati kako Balintove pripovijetke i danas žive i kako se vrlo lako mogu preslikati na suvremeno doba. Mislimo kako nam je to uspjelo i da se publika lijepo zabavila i nasmijala. No, o tome je bilo riječi u prošlom broju, a većina vas je i bila prisutna.

Još jedan tematski dan u našoj školi u listopadu bio je Dan jabuka. Ovaj je dan bio baš ukusan i sladak. Gotovo na svakom satu častili smo se jabukama, na tjelesnom smo se natjecali u prenošenju jabuka, na matematici računali s jabukama, na glazbenom pjevali o jabuci, a onda plesali s jabukom između noseva, na hrvatskom pisali o jabukama... bilo je zdravo baš kao i jabuke kojima smo posvetili ovaj dan.

I na koncu, mislili smo i na naše bake i djedove, te smo sudjelovali na priredbi »Za sunčanu jesen života« u Mjesnoj zajednici »Ker«. Mi smo njima darovali lijep program, a oni nama slatkiše. Više nego uspješna trampa, moglo bi se reći.

Ovaj je listopad bio baš zanimljiv, s puno tematskih dana, pa se nadamo da će biti još takvih mjeseci. Možda je sljedeći neki Dan čokolade... mmmmmm... jedva čekamo!

**Učenici od I. do IV. c
OŠ »Ivan Milutinović«, Subotica**

Kreativne radionice u Gradskoj knjižnici 10. studenoga

Draga djeco, iz Gradske knjižnice najavljuju kako će nove kreativne radionice za djecu biti održane u subotu, 10. studenoga. Početak prve radionice je u 9, a sljedeće u 11 sati. Istodobno si možete posuditi i neku dobru knjigu za čitanje.

Kako je broj sudionika u radionici ograničen, na vrijeme rezervirajte svoje mjesto pozivom na broj 553-115, ili osobno na Dječjem odjelu. Cijena je nepromijenjena i iznosi 150 dinara, a ono što napravite, vaš uradak, nosite sa sobom kući.

**PETAK
2.11.2012.**

06:20 Tema dana
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
08:35 Vijesti
08:40 Dobro jutro, Hrvatska
10:12 Mitskim putovima 3: Amazona - od Belema do Tabatinge, dokumentarna serija
11:07 Preuredi pa prodaj! 6, dokumentarna serija
11:29 Preuredi pa prodaj! 6, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik
12:40 Prkosna ljubav, telenovela
13:30 Dr. Oz 2, talk show
14:13 Skica za portret (R)
14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:30 Jelovnici izgubljenog vremena: Sredozemlje se zgusnulo u puri (R)
14:53 Drugo mišljenje
15:30 Znanstvena petica
16:03 Luda kuća, humoristična serija (R)
17:00 Vijesti
18:00 Kontakt: Na dobrom putu
18:23 Iza ekrana
18:55 manjinski Mozaik
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 Pjevaj moju pjesmu
21:43 Carstvo poroka, serija
22:45 Dnevnik 3
23:05 Vijesti iz kulture
23:25 Filmski maraton: Plesačice, američko-francuski film
01:30 Filmski maraton: Dnevnik s motocikla, američko-njemačko-britansko-argentisko-čilenasko-peruansko-francuski film
03:30 Filmski maraton: Diana, kraljica srca - britanski film (R)
05:00 Regionalni dnevnik
05:20 Dnevnik 3
05:40 Vijesti iz kulture
05:53 Kontakt: Vaše priče
06:13 Kontakt: Na dobrom putu

05:50 Kulturna baština: Mirogoj (R)
06:20 Prkosna ljubav
07:05 Mala TV:

--:-- TV vrtić: Cvrčak
--:-- Oblutak šalje pismo
--:-- Tajni dnevnik patke Matilde: Nevolje s računalom
07:35 Batman i hrabri super junaci, crtana serija (R)
07:57 Teletubbies
08:22 Djevojčica iz budućnosti 1, serija(R)
08:46 Olujni svijet, serija (R)
09:10 Školski sat: Kako stare filmski junaci
10:00 San za životom, britansko-američki film
11:35 Idemo na put s Goranom Milićem: Turska
12:20 Jelovnici izgubljenog vremena: Sipa crna kraljica (R)
12:40 Globalno sijelo
13:05 Indeks
13:35 Diana, kraljica srca - britanski film (R)
15:10 Školski sat: Kako stare filmski junaci
16:00 Regionalni dnevnik
16:20 Županijska panorama
16:40 Direkt: Manje je više
17:10 Briljanteen
17:55 Dutch, američki film
19:40 Cocco Bill 2, crtani film
20:00 Djeca sunca, znanstveno-popularna serija
20:50 Knjiga ili život
21:15 In memoriam: Nada Ruždjak
23:12 Nijemi svjedok 14, mini-serija
00:55 Retrovizor: 24 (8), (R)
01:37 Retrovizor: Kojak 2, serija (R)
02:25 Retrovizor: Dharma i Greg 1, serija(R)
02:46 Noćni glazbeni program

06:40 Astro Boy, crtana serija
07:05 Monsuno, crtana serija
07:30 Polja nade, serija R
08:30 TV izlog
08:45 Moja majka, serija
09:45 TV izlog
10:00 Izgubljena čast, serija R
11:00 Walker, teksaški rendžer, serija R
12:00 Zauvijek susjedi, R
12:40 IN magazin R
13:25 Larin izbor, serija R
14:25 Walker, teksaški rendžer
16:25 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Polja nade, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Larin izbor, serija
21:00 Masterchef, reality show
22:10 Žene s Dedinja, serija
23:10 Muškarac u kući, film
01:05 Oči širom zatvorene, igrani film

04:05 Ezo TV, tarot show
05:35 Dnevnik Nove TV R
06:25 Kraj programa

06:10 RTL Danas, (R)
06:45 Moji džepni ljubimci, crtani film
07:00 Yugioh, animirana serija
07:25 Ben 10: Ultimate Alien
07:50 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
08:40 TV prodaja
08:55 MacGyver, serija(R)
09:55 MacGyver, serija (R)
10:50 TV prodaja
11:15 Ekkluziv Tabloid, (R)
11:40 Krv nije voda, serija (R)
12:30 TV prodaja
12:45 Ruža vjetrova, serija (R)
13:45 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
14:55 Cobra 11, akcijska serija
15:55 Cobra 11, akcijska serija
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
18:05 Ekkluziv Tabloid, magazin
18:30 RTL Danas
19:10 Krv nije voda, serija
20:00 Ruža vjetrova, serija
21:00 Budva na pjenu od mora, humoristična serija
22:00 Šakal, film, akcijski
00:25 Planet tame, igrani film, znanstveno-fantastični
02:25 Astro show, show
03:25 RTL Danas, (R)
04:05 Kraj programa

**SUBOTA
3.11.2012.**

06:25 Tema dana
06:43 Najava programa
06:57 Knjiga ili život
07:22 Iza ekrana
07:52 Hrvatska kronika BiH
08:10 Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Hombre, američki film (R)
10:00 Vijesti
10:14 Kućni ljubimci
10:45 Noć vještica, emisija pučke i predajne kulture
12:00 Dnevnik
12:35 Veterani mira
13:25 Duhovni izazovi, međureligijski magazin
13:55 Prizma
14:45 Merkatka dinastija 1, dokumentarna serija
15:15 Reporter: Povratak Nadiji
16:15 Eko zona
17:00 Vijesti
17:23 Odmori se, zaslužio si 4 - humoristična serija
18:05 Lijepom našom: Čitluk
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 Loto 7/39
20:15 Ples sa zvijezdama
22:00 Dnevnik 3
22:20 Vijesti iz kulture
22:40 Inspektorica Irene Huss 2, serija
00:20 Filmski maraton: Edison, američki film (R)
01:55 Filmski maraton: Božićni gradić, kanadsko-američki film (R)
03:15 Filmski maraton: Lepota poroka, crnogorsko-srpski film
04:55 Dnevnik 3
05:15 Vijesti iz kulture
05:28 Skica za portret
05:35 Kontakt
06:35 Najava programa
06:40 Drugo mišljenje
07:15 Poštar Pat, crtani film
07:30 Aladinove pustolovine, crtani film
07:45 Pipi Duga Čarapa
08:10 Mala princeza
08:20 Ružica Šarenić
08:35 Gladijatorska akademija, crtana serija
09:00 Merlin 4, serija za djecu
09:45 Mala TV
--:-- TV vrtić: Kornjača
--:-- Danica u bolnici
--:-- Tajni dnevnik patke Matilde: Nevolje s računalom
10:15 Teletubbies
10:40 Božićni gradić, kanadsko-američki film za djecu
14:10 Navrh jezika
14:11 Briljanteen
14:51 Navrh jezika
14:55 To je moj život, američki film
16:25 Pozitivno
17:00 Plivanje: Miting mladosti, prijenos
18:05 Rukomet, kvalifikacije za EP (M): Latvija - Hrvatska, prijenos
19:40 Crtani film
20:00 Facing Ali, dokumentarni film
21:45 Lepota poroka, crnogorsko-srpski film
23:25 Peti dan, talk show
00:25 Reporter: Povratak Nadiji
01:20 Glazbeni specijal
01:45 Retrovizor: 24 (8), serija
02:30 Retrovizor: Kojak 2, serija (R)
03:20 Retrovizor: Dharma i Greg 1, serija
03:40 Noćni glazbeni program

06:25 Nad lipom 35, show
06:50 Gormiti, crtana serija R
07:15 TV Izlog
07:30 Pokemoni, crtana serija
07:55 Beyblade metal
08:20 Winx Club
08:50 Lalaloopsy
08:55 Bratz, crtana serija
09:20 Power Rangers Samurai, serija R
09:45 Power Rangers Samurai
10:10 Larin izbor, serija R
13:15 Muškarac u kući, igrani film R
15:15 Masterchef, reality show R
16:25 Okusi Hrvatske, pustolovni gastro show
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Provjereno, R
18:20 Lud, zbunjen, normalan, serija R
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Prvi vitez, igrani film
22:35 Prljavi igraju prljavo, igrani film
00:40 Prljavi Harry, film
02:40 Anakonda 4: Trag krvi, igrani film R
04:15 Ezo TV, tarot show
05:45 Dnevnik Nove TV R
06:35 Kraj programa

05:30 Jezikova juha, reality show
06:20 Moji džepni ljubimci, crtani film
06:35 Yu-Gi-Oh!, animirana serija (R)
07:25 Ben 10: Ultimate Alien
07:55 Učilica, kviz za djecu
08:30 TV prodaja
08:45 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
09:40 TV prodaja
09:55 Bibin svijet, serija
11:20 TV prodaja
11:35 Velika namještaljka, igrani film, triler
13:45 Lažna igra, igrani film
16:00 Budva na pjenu od mora, humoristična serija (R)
17:10 Smrtonosnih 60, dokumentarna serija
17:50 Smrtonosnih 60, dokumentarna serija
18:30 RTL Danas
19:10 Galileo, emisija
20:00 Nevjerojatni Hulk, film, znanstveno-fantastični
22:10 Izravni napad, igrani film, akcijski triler
23:55 Billy Madison, igrani film, komedija
01:40 RTL Danas, (R)
02:15 Kraj programa

**NEDJELJA
4.11.2012.**

06:43 Tema dana
07:01 Najava programa
07:15 Odmori se, zaslužio si
4 - humoristična serija
07:53 Zlatna kinoteka: Čovjek
sa snježne rijeke,
australski film
09:50 Vijesti
10:00 ni DA ni NE: Nadzor
interneta
10:57 Istrage gospođice
Fisher, serija
12:00 Dnevnik
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Rijeka: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:40 Zaleđeni planet,
dokumentarna serija
16:42 Skica za portret
17:00 Vijesti
17:15 Vrtlarica
17:47 Volim Hrvatsku,
show program
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 Loto 6/45
20:15 Sve u 7!, kviz
21:12 Stipe u gostima 5,
humoristična serija
21:48 Nedjeljom ujutro,
subotom navečer -
humoristična serija
22:20 Damin gambit, talk
show
23:10 Dnevnik 3
23:30 Vijesti iz kulture
23:50 Nedjeljom u dva
00:50 Istrage gospođice
Fisher, serija
01:43 Punom snagom cure:
Borite se do kraja!,
američki film (R)
03:21 Prizma
04:06 Dnevnik 3
04:26 Vijesti iz kulture
04:39 Skica za portret
04:47 Zaleđeni planet,
dokumentarna serija
05:35 Sve u 7!, kviz

05:45 Najava programa
05:50 Veterani mira, emisija
06:35 Duhovni izazovi, (R)
07:05 Normalan život, emisija
07:35 Moomini, crtana serija
08:00 Animanijaci
08:20 Tomislav Mužek -
recital
09:20 Mary Higgins Clark:
Sjećanje na umorstvo,
kanadsko-britansko-
američki film
10:50 Biblija
11:00 Gradići: Misa, prijenos
12:00 Fotografija u Hrvatskoj
12:17 Punom snagom, cure:

Borite se do kraja!,
američki film
14:30 Pepeljugin družina,
američki film
16:00 Olimp - sportska emisija
16:55 Rukomet, LP (Ž):
Podravka - Cluj, prijenos
18:30 Plivanje: Miting
mladosti, prijenos
19:34 Magazin Lige prvaka
20:00 Ciklus filmskog spektakla:
Egipćanin, američki film
22:22 Ciklus festivalskih
pobjednika: Ovsyanki,
ruski film
23:38 Neno Belan, snimka
koncerta
00:59 Noćni glazbeni program

06:35 Gormiti, crtana serija
07:00 TV Izlog
07:15 Pokemoni, crtana serija
07:40 Beyblade metal
08:05 Winx Club, R
08:35 Lalaloopsy, crtana serija
08:40 Bratz, crtana serija
09:05 Power Rangers Samurai,
serija R
09:30 Power Rangers Samurai
09:55 Larin izbor, serija R
12:00 Moj prijatelj Willy 2,
igrani film
13:50 Mi smo Marshall, film
16:15 Prvi vitez, igrani film R
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Prvi vitez, igrani film
R - nastavak
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Lud, zbunjen, normalan
21:00 Masterchef, reality show
22:35 Red Carpet
23:35 Žene s Dedinja, serija R
00:35 Prljavi igraju prljavo,
igrani film R
02:40 Prljavi Harry, film R
04:25 Drugo lice planine, serija
05:20 Red Carpet, showbiz
magazin R
06:05 Dnevnik Nove TV R
06:55 Kraj programa

05:50 RTL Danas, (R)
06:25 Bibin svijet, serija (R)
07:40 Moji džepni ljubimci
07:55 Yu-Gi-Oh!, serija (R)
09:10 Ben 10: Ultimate Alien
09:35 TV prodaja
09:50 Galileo, emisija
10:45 TV prodaja
11:00 Jezikova juha, reality show (R)
12:00 TV prodaja
12:15 Smrtonosnih 60,
dokumentarna serija (R)
12:55 Smrtonosnih 60, (R)
13:30 Billy Madison, igrani
film, komedija (R)
15:10 Nevjerojatni Hulk, film,
znanstveno-fantastični (R)

HTV 1 03.11.2012 20.15 PLES SA ZVIJEZDAMA

Ove subote na Prvom programu HTV-a počinje nova sezona najgledanijeg glazbeno-plesnog showa u Hrvatskoj PLES SA ZVIJEZDAMA. Sedma sezona donosi nekoliko noviteta: umjesto osam, ove se godine natječe 10 parova, a u finale umjesto dva ulaze tri najbolja para. Zvijezde sa svojim partnerima, profesionalnim plesačima, svoje će plesno umijeće pokazati u standardnim i latino plesovima među kojima su: cha cha cha, jive, foxtrot, samba, rumba, tango, paso doble, quickstep, bečki i engleski valcer.

Plesni parovi su:

ANA BEGIĆ I HRVOJE KRAŠEVAC
NIKA FLEISS I MARKO HERCEG
MIRNA MEDAKOVIĆ I DAMIR HORVATINČIĆ
BARBARA RADULOVIĆ I ROBERT SCHUBERT

BLAŽENKA LEIB I PATRIK MAJČEN
DAVOR RADOLFI I ANA HERCEG
FRANO DOMITROVIĆ I ANA DOMIŠLJANOVIĆ

SAŠA LOZAR I MARIJA ŠANTEK
DARKO JANEŠ I MARIJA STOŠIĆ
NIKO PULIĆ I TAMARA DESPOT
Neposredno nakon izvedbe natjecatelje ocjenjuje stručni žiri u kojem su i ove godine Milka Babović, Elio Bašan, Dinko Bogdanić i Davor Bilman.

Kao i do sad, gledat ćemo osam emisija. U prve dvije nastupaju svi parovi, a u drugoj emisiji započinju eliminacije, odnosno jedan od parova napušta natjecanje.

Uz žiri, natjecatelje telefonskim glasovanjem ocjenjuju i televizijski gledatelji, čije glasovanje počinje po završetku prve emisije i traje tijekom cijelog tjedna.

U prvoj emisiji natjecatelji plešu cha-cha-cha i engleski valcer, a kao gošća nastupit će SEVERINA.

Voditelj: Barbara Kolar i Duško Ćurlić

17:25 Ljubav je na selu,
dokumentarna sapunica
18:30 RTL Danas
19:10 Galileo, emisija
20:00 Sulejman Veličanstveni,
povijesna serija
21:10 Sulejman Veličanstveni
22:20 CSI: Miami, serija
23:15 CSI: Miami, serija
00:10 CSI: Miami, serija
01:05 Izravni napad, film,
akcijski triler (R)
02:35 Astro show, show
03:35 RTL Danas, (R)
04:10 Kraj programa

PONEDJELJAK 5.11.2012.

06:25 Tema dana
06:43 Najava programa
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
10:10 Mitskim putovima 3,
dokumentarna serija
11:10 Preuredi pa prodaj! 6,
dokumentarna serija
11:33 Cle Sur Porte 1,
dokumentarna serija
12:00 Dnevnik
12:40 Prkosna ljubav
13:30 Dr. Oz 2, talk show
14:10 Skica za portret
14:20 Vijesti uz hrvatski
znakovni jezik
14:30 manjinski Mozaik
14:55 Treća dob, emisija
15:35 Glasa domovine
16:05 Luda kuća, serija
16:58 Hrvatska uživo
17:00 Vijesti
18:00 Kontakt: Građanske
minute
18:20 8. kat, talk-show
19:10 Tema dana

19:30 Dnevnik
20:10 TV Bingo
20:35 Potrošački kod
21:10 Nulta točka, politički
talk show (američki izbori
+ dokumentarni film')
22:25 Dnevnik 3
22:45 Vijesti iz kulture
23:05 Na rubu znanosti
00:00 Seks i grad 6,
humoristična serija
00:30 Regionalni dnevnik
00:50 Jednogoče, američki
film (R)
02:25 Dr. Oz 2, talk show
03:05 Dr. House 8, serija
03:50 Dnevnik 3
04:10 Vijesti iz kulture
04:23 Mitskim putovima 3,
dokumentarna serija
05:15 Nulta točka, politički
talk show

05:40 Najava programa
05:45 Mir i dobro
06:15 Prkosna ljubav
07:00 Mala TV
--:-- TV vrtić: Bundeve
--:-- Brlag: Mladunci
--:-- Čarobna ploča: Sedam
kontinenta - Srednja
Europa
07:30 Hotel Zombi, crtana
serija
07:55 Teletubbies
08:20 Djevojčica iz
budućnosti 1, serija
08:45 Olujni svijet, serija
09:10 Školski sat: Ljepote
Afrike
10:00 Strani igrani film
11:55 Idemo na put s Goranom
Milićem: Turska
12:40 Plodovi zemlje
13:30 Jednogoče, američki
film
15:10 Školski sat: Ljepote
Afrike

16:00 Regionalni dnevnik
16:20 Županijska panorama
16:40 U uredu 6, serija
17:05 Rijeka: More
17:35 Princ Valiant, irsko-
britansko-njemački film
19:05 Teletubbies
19:30 Toskana na tanjuru 1,
dokumentarna serija
19:43 Toskana na tanjuru 1,
dokumentarna serija
20:00 Prekid, američki film
21:50 Dr. House 8, serija
22:35 Whitechapel 3, serija
23:20 Zaštitnica svjedoka 2
00:05 Bitange i princeze 5
00:40 Retrovizor: 24 (8), serija
01:25 Retrovizor: Kojak 2,
serija (R)
02:15 Retrovizor: Dharma i
Greg 1, serija
02:35 Noćni glazbeni program

06:40 Astro Boy
07:05 Monsuno, crtana serija
07:30 Polja nade, serija R
08:30 TV izlog
08:45 Moja majka, serija
10:00 Walker, teškaški
rendžer, serija R
10:55 Zauvijek susjedi, R
12:05 IN magazin R
12:45 Larin izbor, serija R
13:45 Masterchef, R
15:25 Walker, teškaški rendžer
16:25 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Polja nade, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Larin izbor, serija
21:00 Izgubljena čast, serija
22:00 Masterchef
23:10 Večernje vijesti
23:30 O za osvetu, igrani film
02:00 Skandal u Las Vegasu,
igrani film
03:35 Flash Gordon, serija

04:20 Ezo TV, tarot show
05:20 Dnevnik Nove TV R
06:10 IN magazin R
06:40 Kraj programa

05.20 RTL Danas, (R)
05.55 Moji džepni ljubimci
06.10 Yu-Gi-Oh!
06.35 Ben 10: Ultimate Alien
07.00 Galileo, emisija
07.50 Flashpoint, serija (R)
08.45 Flashpoint, serija (R)
10.00 Ekkluziv Tabloid, (R)
10.25 Krv nije voda, serija (R)
11.20 TV prodaja
11.35 Ruža vjetrova, serija (R)
12.45 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
13.55 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
15.00 Flashpoint, serija
16.00 Flashpoint, serija
16.55 RTL 5 do 5
17.10 Galileo, emisija
18.05 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.10 Krv nije voda, serija
20.00 Ruža vjetrova, serija
21.00 Sulejman Veličanstveni
22.10 RTL Vijesti
22.25 Nepobjedivi 2: U posljednjoj rundi, film
00.15 CSI: Miami, serija (R)
01.10 CSI: Miami, serija (R)
02.00 Astro show, show
03.00 CSI: Miami, serija (R)
03.50 RTL Danas, (R)
04.25 Kraj programa

UTORAK 6.11.2012.

06:24 Tema dana
06:42 Najava programa
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Mitskim putovima 3, dokumentarna serija
11:10 Dokumentarci stila života
12:00 Dnevnik
12:40 Prkosna ljubav
13:30 Dr. Oz, talk show
14:10 Skica za portret
14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:30 Kulturna baština
14:55 Među nama
15:35 Šalter, dok.film
16:05 Luda kuća, humoristična serija
16:58 Hrvatska uživo
17:00 Vijesti
18:00 Kontakt: Slova do krova

18:20 8. kat, talk-show
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 Paravan
21:05 Američki izbori - specijal
22:30 Dnevnik 3
22:50 Vijesti iz kulture
23:10 Ledena žetva, američki film
00:35 Vijesti - američki izbori
00:45 Seks i grad 6, serija
01:15 Regionalni dnevnik
01:35 Domaći dok.film
02:05 Reprizni program
02:25 Dr. Oz, talk show
03:05 Dr. House 8, serija
03:50 Vijesti - američki izbori
04:00 Skica za portret
04:10 Dnevnik 3
04:30 Vijesti iz kulture
04:43 Mitskim putovima 3, dokumentarna serija
05:35 Paravan

05:40 Treća dob, emisija
06:15 Prkosna ljubav
07:00 Mala TV:
07:30 Hotel Zombi, crtana serija
07:55 Teletubbies
08:20 Djevojčica iz budućnosti 1, serija
08:45 Olujni svijet, serija
09:10 Školski sat: Trema pred javne nastupe i kako je suzbiti
10:00 Strani igrani film
11:40 Idemo na put s Goranom Milićem
12:25 Glas domovine
13:30 Sarah, neugledna i visoka: Na kraju zime, američki film
15:10 Školski sat: Trema pred javne nastupe i kako je suzbiti
16:00 Regionalni dnevnik
16:20 Županijska panorama
16:40 U uredu 6, serija
17:05 Potrošački kod
17:35 Devet mjeseci, američki film
19:15 Crtani film
19:30 Toskana na tanjuru 1, dokumentarna serija
19:43 Toskana na tanjuru 1
20:00 Lov na zeleni dijamant, američki film
21:50 Dr. House 8, serija
22:35 Whitechapel 3, serija
23:20 Zaštitnica svjedoka 2
00:05 CSI: Miami 9, serija
00:50 Retrovizor: 24, serija
01:35 Retrovizor: Kojak 2, serija (R)
02:25 Retrovizor: Dharma i Greg 1, serija
02:45 Noćni glazbeni program

06:40 Astro Boy, crtana serija
07:05 Monsuno, crtana serija
07:30 Polja nade, serija R
08:30 TV izlog
08:45 Moja majka, serija
09:45 TV izlog
10:00 Izgubljena čast, serija R
11:00 Walker, teksaški rendžer, serija R
12:00 Zauvijek susjedi, R
12:35 IN magazin R
13:20 Larin izbor, serija R
14:20 Masterchef, R
15:25 Walker, teksaški rendžer
16:25 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Polja nade, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Larin izbor, serija
21:00 Izgubljena čast, serija
22:00 Masterchef, reality show
23:10 Večernje vijesti
23:30 Tko sam ja?, igrani film
01:20 Izvan kontrole, film
03:00 Flash Gordon, serija
03:45 Ezo TV, tarot show
04:45 Flash Gordon, serija R
05:30 Dnevnik Nove TV R
06:20 IN magazin R
06:40 Kraj programa

06:25 RTL Danas, (R)
07:05 Moji džepni ljubimci, animirana serija
07:20 Yu-Gi-Oh!, serija
07:45 Ben 10: Ultimate Alien, animirana serija (R)
08:05 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
09:00 TV prodaja
09:15 Flashpoint, serija (R)
10:10 Flashpoint, serija (R)
11:05 TV prodaja
11:30 Ekkluziv Tabloid, (R)
11:50 Krv nije voda, serija (R)
12:45 TV prodaja
13:00 Ruža vjetrova, serija (R)
14:00 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
15:00 Flashpoint, serija
16:00 Flashpoint, serija
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
18:05 Ekkluziv Tabloid, magazin
18:30 RTL Danas
19:10 Krv nije voda, serija
20:00 Ruža vjetrova, serija
21:00 Sulejman Veličanstveni, povijesna dramska serija
22:15 RTL Vijesti
22:30 Lopovi, igrani film, triler
00:20 Nepobjedivi 2: U posljednjoj rundi, igrani film, akcijski (R)
02:15 Astro show, emisija uživo
03:15 RTL Danas, (R)
03:40 Kraj programa

SRIJEDA 7.11.2012.

06:24 Tema dana
06:42 Najava programa
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Mitskim putovima 3, dokumentarna serija
11:10 Dokumentarci stila života
12:00 Dnevnik
12:40 Prkosna ljubav
13:30 Dr. Oz, talk show
14:10 Skica za portret
14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:30 Fotografija u Hrvatskoj
14:55 Riječ i život
15:35 Indeks, emisija
16:05 Luda kuća, serija
16:58 Hrvatska uživo
17:00 Vijesti
18:00 Kontakt: Druga strana medalje
18:20 8. kat, talk-show
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 Loto 7/39
20:15 Globalno sijelo
20:50 Povratak otpisanih, dokumentarni film
21:45 Horizonti specijal - američki izbori, vanjsko politička emisija
22:55 Dnevnik 3
23:15 Vijesti iz kulture
23:35 Drugi format
00:25 Seks i grad 6, serija
00:55 Regionalni dnevnik
01:15 Više od usputne veze, američki film (R)
02:50 Dr. Oz, talk show
03:35 Jelovnici izgubljenog vremena:
03:55 Dnevnik 3
04:15 Vijesti iz kulture
04:28 Mitskim putovima 3, dokumentarna serija
05:20 Horizonti specijal - američki izbori, vanjsko politička emisija

05:35 Najava programa
05:40 Među nama
06:15 Prkosna ljubav
07:00 Mala TV:
--:-- TV vrtić: Lopta
--:-- Baltazar: Zrak, crtani film
--:-- Čarobna Lilly, njemačka drama za djecu
07:30 Hotel Zombi
07:55 Teletubbies

08:20 Djevojčica iz budućnosti 1, serija
08:45 Olujni svijet, serija
10:00 Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
13:35 Više od usputne veze, američki film (R)
15:10 Školski sat: Spavanje i snovi
16:00 Regionalni dnevnik
16:20 Županijska panorama
16:40 Crtani film
17:55 Tragač i sile tmine, američki film
19:30 Toskana na tanjuru 1, dokumentarna serija
19:43 Toskana na tanjuru 1, dokumentarna serija
20:00 Nogometna Liga prvaka - emisija
20:40 Nogometna Liga prvaka: Chelsea - Šahtar, 1. poluvrijeme
21:40 Nogometna Liga prvaka: Chelsea - Šahtar, 2. poluvrijeme
22:35 Nogometna Liga prvaka - emisija
23:25 Zaštitnica svjedoka 2, serija
00:10 CSI: Miami 9, serija
00:55 Retrovizor: 24 (8), serija
01:40 Retrovizor: Kojak 2, serija (R)
02:30 Retrovizor: Dharma i Greg 1, serija
02:50 Noćni glazbeni program

06:40 Astro Boy, crtana serija
07:05 Monsuno, crtana serija
07:30 Polja nade, serija R
08:30 TV izlog
08:45 Moja majka, serija
09:45 TV izlog
10:00 Izgubljena čast, serija R
11:00 Walker, teksaški rendžer, serija R
12:00 Zauvijek susjedi, R
12:35 IN magazin R
13:20 Larin izbor, serija R
14:20 Masterchef, reality show R
15:25 Walker, teksaški rendžer
16:25 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Polja nade, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Larin izbor, serija
21:00 Izgubljena čast, serija
22:00 Masterchef, reality show
23:10 Večernje vijesti
23:30 Staklena kuća 2, film
01:25 Tko sam ja?, film R
03:05 Flash Gordon, serija
03:50 Ezo TV, tarot show
04:50 Flash Gordon, serija R
05:35 Dnevnik Nove TV R
06:25 IN magazin R
06:40 Kraj programa

06.20 RTL Danas, (R)
06.55 Moji džepni ljubimci
07.15 Yu-Gi-Oh!
07.40 Ben 10: Ultimate Alien, animirana serija (R)
08.00 Galileo, emisija
08.55 TV prodaja
09.10 Flashpoint, serija (R)
10.00 Flashpoint, serija (R)
10.55 TV prodaja
11.20 Ekkluziv Tabloid, (R)
11.45 Krv nije voda, serija (R)
12.40 TV prodaja
12.55 Ruža vjetrova, serija (R)
13.55 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
15.00 Flashpoint, serija
16.00 Flashpoint, serija
16.55 RTL 5 do 5
17.10 Galileo, emisija
18.05 Ekkluziv Tabloid,
18.30 RTL Danas
19.10 Krv nije voda, serija
20.00 Ruža vjetrova, serija
21.00 Sulejman Veličanstveni
22.10 RTL Vijesti
22.25 Mentalist, serija
23.20 Mentalist, serija
00.20 Lopovi, film, triler
02.05 Astro show, show
03.05 Otkvačeni detekti, igrani film, komedija
04.40 RTL Danas, (R)
05.20 Kraj programa

ČETVRTAK 8.11.2012.

06.24 Tema dana
06.42 Najava programa
07.00 Dobro jutro, Hrvatska
07.05 Vijesti
07.10 Dobro jutro, Hrvatska
07.35 Vijesti
07.40 Dobro jutro, Hrvatska
08.35 Vijesti
10.00 Vijesti
10.10 Mitskim putovima 3, dokumentarna serija
11.10 Dokumentarci stila života
12.00 Dnevnik
12.40 Prkosna ljubav
13.30 Dr. Oz, talk show
14.10 Skica za portret
14.20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14.30 Hrvatska kronika BiH
14.55 Trenutak spoznaj
15.35 Pozitivno
16.05 Luda kuća, humoristična serija
16.58 Hrvatska uživo
17.00 Vijesti
18.00 Kontakt: Vaše priče
18.20 Znanstvene vijesti
18.25 8. kat, talk-show
19.10 Tema dana
19.30 Dnevnik
20.10 Kič?, dokumentarna serija
20.45 Spektar, unutrašnje politički magazin
21.40 Paralele
22.10 Pola ure kulture
22.50 Dnevnik 3
23.10 Vijesti iz kulture
23.30 Ciklus kulturnih filmova: Nepodnošljiva lakoća postojanja, američki film
02.15 Regionalni dnevnik
02.35 Majčin dar, američki

film (R)
04.10 Dnevnik 3
04.30 Vijesti iz kulture
04.43 Mitskim putovima 3, dokumentarna serija
05.35 Spektar, unutrašnje politički magazin

05.35 Najava programa
05.40 Riječ i život, religijska emisija
06.15 Prkosna ljubav, telenovela
07.00 Mala TV:
--- TV vrtić: Lijepe riječi
--- Fleks: Muke sa sijenom, crtani film
--- Baltazar: Oblačno sa svađevinama, crtani film
07.30 Hotel Zombi, crtana serija
07.55 Teletubbies
08.20 Djevojčica iz budućnosti 1
08.45 Olujni svijet, serija
09.10 Školski sat: Ljudi i praljudi
10.00 Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
13.35 Majčin dar, američki film
15.10 Školski sat: Ljudi i praljudi
16.00 Regionalni dnevnik
16.20 Županijska panorama
16.40 U uredu 6, humoristična serija
17.05 Globalno sijelo
17.35 Recept za život, američki film
19.20 Crtani film
19.30 Duet, dok.serija

20.00 Život ide dalje 2, serija
21.00 Nogomet: Europska liga, prijenos
22.55 Nogomet: Europska liga, emisija
23.25 Zaštitnica svjedoka 2, serija
00.10 CSI: Miami 9, serija
00.55 Retrovizor: 24, serija
01.40 Retrovizor: Kojak 2, serija (R)
02.30 Retrovizor: Dharma i Greg 1, humoristična serija
02.50 Noćni glazbeni program

06.40 Astro Boy, crtana serija
07.05 Monsuno, crtana serija
07.30 Polja nade, serija R
08.30 TV izlog
08.45 Moja majka, serija
09.45 TV izlog
10.00 Izgubljena čast, serija R
11.00 Walker, teksaški rendžer, serija R
12.00 Zauvijek susjedi, R
12.35 IN magazin R
13.20 Larin izbor, serija R
14.20 Masterchef, reality show R
15.25 Walker, teksaški rendžer
16.25 Zauvijek susjedi, serija
17.00 Vijesti Nove TV
17.25 IN magazin
18.05 Polja nade, serija
19.15 Dnevnik Nove TV
20.05 Larin izbor, serija
21.00 Izgubljena čast, serija
22.00 Provjereno
23.10 Večernje vijesti
23.30 Mala djeca, igrani film
01.35 Staklena kuća 2, film R

03.20 Klub otpisanih, serija
03.50 Ezo TV, tarot show
04.50 Flash Gordon, serija R
05.35 Dnevnik Nove TV R
06.25 IN magazin R
06.40 Kraj programa

06.30 RTL Danas, (R)
07.05 Moji džepni ljubimci
07.20 Yu-Gi-Oh!, serija
07.45 Ben 10: Ultimate Alien, animirana serija
08.10 Galileo, emisija
09.00 TV prodaja
09.15 Flashpoint, serija (R)
10.10 Flashpoint, serija (R)
11.05 TV prodaja
11.30 Ekkluziv Tabloid, (R)
11.50 Krv nije voda, serija (R)
12.45 TV prodaja
13.00 Ruža vjetrova, serija (R)
14.00 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
15.00 Flashpoint, serija
16.00 Flashpoint, serija
16.55 RTL 5 do 5
17.10 Galileo, emisija
18.05 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.10 Krv nije voda, serija
20.00 Ruža vjetrova, serija
21.00 Sulejman Veličanstveni, povijesna dramska serija
22.15 RTL Vijesti
22.30 CSI, serija
23.25 CSI, serija
00.30 Mentalist, serija (R)
01.20 Mentalist, serija (R)
02.10 Astro show, emisija uživo
03.10 RTL Danas, (R)
03.45 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Starišća emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18i30 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljkom od 14,40 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • Popularne melodije - zabavna glazba (ponedjeljkom) • Na valovima hrvatske glazbene tradicije - narodna glazba (utorkom) • Veliki majstori glazbe - ozbiljna glazba (srijedom) • Rock vremeplov' (četvrtkom) • Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • 'Aktualije' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA: Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18,15 'Vojvodanski tjedan'
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
• 20,00 Divni novi svijet
• 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
• 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
• 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

NOGOMET

MEĐUOPĆINSKA NOGOMETNA LIGA SOMBOR

Neodlučeno u šokačkom derbiju

BAČKI MONOŠTOR – U 10. kolu Međuopćinske nogometne lige Sombor u Bačkom Monoštoru je odigran šokački derbi između domaćeg Dunava i sončanskog Dinama. Po vrlo hladnom, kišovitom vremenu, pred malim brojem gledatelja, odigrana je vrlo dobra utakmica, kojoj su nedostajali samo zgodići. U prvom dijelu igralo se obostrano napadački. Monoštorci su više vremena imali loptu u nogama, ali su Sončani iz brojnih kontri stvorili izglednije prigode za zgoditke. U drugom dijelu igre domaćini pojačavaju pritisak na gol Durakovića i stvaraju nekoliko stopostotnih prigoda, koje ostaju nerealizirane, a Sončani su svega nekoliko minuta prije kraja utakmice propustili najzreliju prigodu za osvajanje cijeloga plijena. Nakon sjanoga pasa Smiljanica D. Vidaković se sam pred vratarem Ivkovim spetljao i potpuno neometan, jednostavno pao. Tako je pravda zadovoljena i stari sportski prijatelji podijelili su bodove. Ovo je već druga utakmica zaredom u kojoj Dinamova obrana na čelu sa sigurnim kapetanom Barunovim i vratarom Durakovićem nije primila zgoditak. U 11. kolu Dinamo je u Sonti favorit protiv ekipe OFK Metalca iz Sombora, a Dunav gostuje kod posljednjeplasirane ekipe Jedinstva iz Ribareva.

I. A.

Poraz Zrinjskog

SUBOTICA – Momčad Solida svladala je Zrinjski 1932 na njegovom terenu u Aleksandrovu (2-1) u 10. kolu Gradske nogometne lige Subotice. U sljedećem kolu »plavo-bijeli« gostuju kod Poljoprivrednika u nedjelju, 4. studenoga, u 13 sati.

Petlići »Zrinjskog« igrali su na turniru u Bajši i osvojili 5. mjesto, dok su pioniri poraženi na svom terenu od momčadi Champions 0-1.

RUKOMET

ŽRK Sonta ekspresno

SONTA – U prvenstvenoj utakmici 6. kola Prve srpske lige Vojvodine ekipa ŽRK Sonta deklasirala je gošće iz Bača, ekipu ŽRK Eret, rezultatom 25 – 7. Bačanke su doputovale hendikepirane izostankom nekoliko standardnih prvotimki, pa su cijelu utakmicu odigrale s igračicom manje, tako da Sončanke nisu imale težak posao. Prva postava domaćih zaigrala je ozbiljno, vrlo angažirano, pa je do odmora stvorila nevjerovatnu prednost od 18 – 0. U drugom dijelu utakmice trener prof. Goran Matić u igru uvodi pričuve, koje su održale rezultatsku prednost. Konačni skor bio je 25 – 7 za domaćina. Ovom pobjedom Sončanke su trenutačno plasirane na četvrtom mjestu prvenstvene tablice.

I. A.

KARATE

Zlatni Nidanovi karatisti

APATIN – Karate turnir pod nazivom »Apatinski pobjednik 2012.« održan je u Apatinu u nedjelju, 28. listopada. Organizatori iz Karate kluba »Partizan« iz Apatina i Karate federacije Vojvodine okupili su petnaest klubova s ukupno 276 natjecatelja.

KK »Nidan« iz Bačkog Monoštora predstavljalo je šestoro natjecatelja, koje slobodno možemo nazvati i »zlatnom dječom«. Naime, svaki od njih vratio se kući sa zlatnom medaljom u svojoj kategoriji: Nikola Čizmar osvojio je zlato u kategoriji poletaraca, Miloš Štranger, Boris Francuz i Kristina Čizmar nose po zlatnu medalju u kategoriji pionira, među nadama Tamara Kljajić sija na vrhu, a Jovana Mikić nosi zlato među kadetima.

Treneri zlatnih karatista Dejan Kubatov i Vlada Cerovčević, kao i predsjednik kluba Stevan Šimon, oduševljeni su ovako dobrim rezultatima.

Z. M.

JP SUBOTICA-TRANS
TURISTIČKA AGENCIJA

BEČ Zlatni vikend
Šoping tura
Božićni vašar

024 555 466
www.turizam.sutrans.rs

U cijenu je uračunato:
- prijevoz turističkim autobusom na relaciji Subotica -Beč -Subotica
- smještaj u hotelu »Klosteneuburg« na bazi noćenja s doručkom (švedski stol)
- obilasci po programu putovanja i lokalni vodič
- pratitelj grupe
- osiguranje prtljage
- zdravstveno putničko osiguranje

Moramo još mnogo učiti

Do ove godine boćanje je u Subotici bilo posve nepoznato, izuzev nekolicini entuzijasta koji godinama igraju svakog nedjeljnog popodneva uz obalu jezera Palić. Ali zahvaljujući *Franji Olmanu* i njegovom entuzijazmu, ovaj sport koji je svojevrsni brand najvećih mediteranskih zemalja i iznimno je popularan u Hrvatskom primorju, u samo nekoliko mjeseci dobio je brojne nove pristalice na sjeveru Bačke. Subotičanka *Ana Zolotić* jedna je od njih, a za njom je već prva odigrana sezona Gradske boćarske lige u majici njene ekipe Mornari.

»Boćanjem sam se počela baviti prije nekoliko mjeseci skupa s mojom prijateljicom *Zdenkom Sudarević* i odmah mi se dopalo. U pitanju je sport u kojemu žene i muškarci mogu biti posve ravnopravni, što je upravo slučaj s našom ekipom i Gradskom boćarskom ligom u kojoj nastupaju brojne mješovite ekipe«, rekla je na početku ovog razgovora boćarska novakinja Ana Zolotić.

MORNARI

Uz Anu i već spomenutu prijateljicu Zdenku, u ekipi Mornari, koja svoje ime duguje vezi boćanja i Dalmacije, nastupaju još i: *Vicko Marko*, *Danijel Sudarević*, *Josip Francišković* i *Tugomir Dulić*.

»Ekipa je službeno formirana za potrebe nastupa u Gradskoj boćarskoj ligi u Subotici, ali njen začetak datira od prije, kada smo Zdenka i ja, nastupajući na jednom zonskom natjecanju, pobijedile u konkurenciji žena i praktično uvidjele kako imamo smisla za boćanje. Pojačavši se s muškim članovima, osobito Vickom, naša ekipa Mornari se može suprotstaviti i znatno jačim ekipama koje se natječu u Gradskoj ligi«.

Težina boća

Boće za igranje su jednake težine i za muške i za žene, što potvrđuje činjenicu ravnopravnosti koja je znakovita za ovaj sport.

PRVENSTVO

Nakon završenog prvog dijela prve sezone Gradske boćarske lige u prvenstvu je odigrano 12 kola, a kakav su Mornari zabilježili rezultat upoznaje nas Ana, ujedno i kapetanica ekipe.

»U konkurenciji znatno jačih i uigranih ekipa, sastavljenih i od samih muškaraca, uspjeli smo zabilježiti četiri pobjede i osam poraza, što je za debitantski nastup u subotičkoj ligi posve zadovoljavajuće. Ipak smo mi još novi u ovom sportu i trebamo još mnogo učiti, a svaki novi meč, osobito službeni, natjecateljski, prava je prilika za obogaćivanje boćarskog iskustva.

Sada je nastupila zimska pauza, a nastavak natjecanja je planiran za proljeće kada ćemo, sigurna sam, još više popraviti naš rezultat«.

BOĆANJE

»Još od prvih pokušaja, potom i prvih mečeva, uvi-

**Zabilježili smo
zadovoljavajući rezultat
u prvoj sezoni
Gradske lige**

djela sam ljepotu ovog interesantnog sporta koji datira još iz davnina, ali je, nažalost, na našim prostorima još uvijek nedovoljno poznat i afirmiran. Boćanje je sport za koji ne treba neka velika tjelesna pripremljenost i kondicija, ne iziskuje neke veće pripreme, no ipak traži određenu vještinu u preciznom valjanju boće i primjerenu snagu kod izbijanja. Upravo je izbijanje najatraktivniji dio ovoga sporta i čini ga izuzetno atraktivnim za gledatelje.«

RAZVOJ

Entuzijazam ljudi koji su počeli razvijati boćanje u Subotici i okolici prvi je korak u omasovljavanju ovoga sporta na ovim prostorima. Ipak, za razvijanje kvalitete i za bolje rezultate potrebno je uložiti još puno truda.

»Moramo još mnogo učiti i vježbati, ali, nažalost, nemamo adekvatnih uvjeta za trening i igranje, jer je još uvijek nedovoljno igrališta na teritoriju grada. Također, nastupila je zimska pauza, zatvorenih terena nema, pa ćemo se morati strpjeti sve do proljeća.

Želje i volje imam, kao i ostali članovi naše ekipe Mornari, i dat ćemo sve od sebe da u nastavku sezone popravimo rezultate i zabilježimo još više službenih, natjecateljskih pobjeda«, zaključila je na kraju priče o boćanju kapetanica ekipe Mornari Ana Zolotić.

POGLED S TRIBINA

Povratak Ivana

Tri Ivana, točnije dvojica plus jedan Ivica, obilježili su prošli vikend i svatko u svom sportu ponovno skrenuo pozornost javnosti na sebe.

Najbolji hrvatski skijaš svih vremena Ivica Kostelić započeo je svoju 15. sezonu u natjecanjima Svjetskog kupa (kojeg je osvojio 2010.) i tijekom sljedećih jesensko - zimskih mjeseci imat ćemo prilike ponovno uživati u njegovim majstorijama na snježnim stazama diljem ski globusa. Hoće li biti uspješan kao i prijašnjih godina vidjet ćemo već ubrzo...

Cijelu tekuću godinu tenisač Ivan Dodig se muči s rezultatima na ATP touru i sunovrat na ljestvici najboljih svjetskih igrača bio je neminovan. Nakon par godina stanovanja u društvu najboljih 100 igrača, prije mjesec dana je ovaj stariji Međugorac (Čilić je mlađi) izletio iz elitnog kluba ATP-a. No, turnir u Valenciji (500), plasman u polufinale, u kojem se odlično držao s kasnijim pobjednikom Španjolcem Ferrerom, donio mu je veliki skok (110 - 67) i trijumfalni povratak na pozicije koje po svojoj neospornoj kvaliteti zaslužuje.

Doveden u Dinamo kao veliko pojačanje i napadač koji će donijeti brojne golove, Ivan Krstanović je zablistao samo na početku i od tada je njegova modra karijera poglavito u silaznom stanju. U posljednjih nekoliko ligaških kola 1. HNL gorostasni centarfor ponovno dokazuje svoj golgeterski talent, njegov gol nakon samo tri minute po ulasku u igru u Vinkovcima donio je pobjedu branitelju naslova. Možda je vrijeme da ga trener Čačić već u Parizu pusti u vatru Lige prvaka, jer se dosadašnji izbori u Dinamovoj špici nisu baš pokazali...

D. P.

NOGOMET

Hajduku splitski derbi

Golom Vršaljevića bili (Hajduk) su na gostovanju svladali Crvene (Split) u gradskom derbiju (1-0) i ponovno se uspjeli na tablici 1. HNL. Minimalcem protiv Cibale (1-0) Dinamo je nastavio niz suverenosti u domaćem nogometnom natjecanju.

Ostali rezultati 13. kola: Lokomotiva - Inter 2:3, Zagreb - Osijek 2:1, Istra 1961 - Slaven 0:0, Zadar - Rijeka 2:4
Tablica: Dinamo 32, Slaven 23, Hajduk, Osijek, Rijeka 21, Split 20, Lokomotiva 19, Istra 1961 16, Inter 14, Cibalia 11, Zagreb 9, Zadar 7

KOŠARKA

Zadar bolji od Cedevite

Pomalo iznenađujuće Zadar je slavio na gostovanju kod Cedevite (83-67) u 6. kolu ABA lige, dok je Cibona doma

bila bolja od Širokog (69-63). Četvrti hrvatski predstavnik Split poražen je u Mađarskoj protiv Szolnoki Olaja (75-67). Nakon 6 odigranih kola Cedevita ima 10 bodova i zauzima treće mjesto, Cibona i Split imaju 9 bodova, a Zadar ima 8 bodova.

HOKEJ

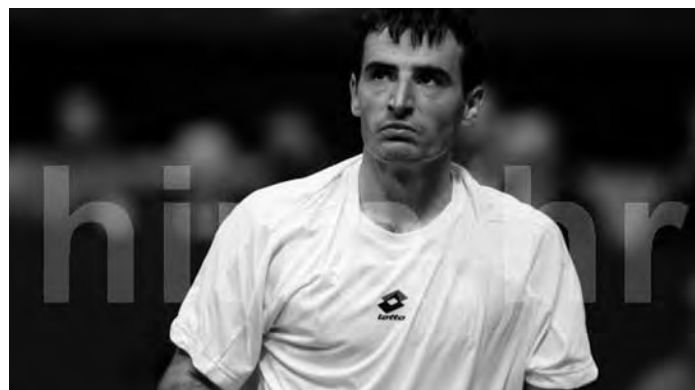
Medveščak treći

Zagrebački medvjedi nižu nove pobjede i jedni su od glavnih favorita za osvajanje naslova pobjednika nove sezone regionalne EBEL lige. Poslije 16 odigranih kola, Medveščak ima 10 pobjeda, 3 neodlučena i 3 izgubljena susreta.

TENIS

Dodig u polufinalu Valencie

Zahvaljujući odličnim igrama u Valenciji (ATP 500), u kojoj je u četvrtfinalu svladao najboljeg hrvatskog tenisača sadašnjice Marina Čilića i bio zaustavljen u dramatičnom polu-

finalnom susretu protiv kasnijeg pobjednika Davida Ferrera, Ivan Dodig je skočio na 67. mjesto ATP ljestvice. Povratkom u društvo 100 najboljih tenisača svijeta Dodig je ponovno drugi hrvatski reket.

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Prodaje se kuća na Makovoj sedmici sa svim sporednim prostorijama i zidanim bazenom u dvorišnom dijelu, dimenzija: 7 x 4 m i placem od 3 motike, s mogućom zamjenom za odgovarajući stan i doplatu. Tel.: 063/538-639.

Prihvatila bih čuvanje i održavanje stambene zgrade na užem i širem području grada Subotice, uz plaćanje svih režijskih i komunalnih troškova, bez plaćanja zakupnine. Tel.: 064/121-85-48.

Izdajem jednosoban komforan namješten stan – studentima ili mladom bračnom paru u Novom Sadu – blizu sportskog centra na Klisi! Tel.: 063/718-90-33.

Prodajem sliku ulje na platnu slikara Gustava Matkovića. Portret djevojčice s psom. Cijena 500 eura. Tel.: 061-4338-102.

Izdajem kompletno opremljen dvosoban apartman s četiri ležaja, čajnom kuhinjom, kupaonicom, velikom terasom i parkirnim mjestom 150 m od plaže, u Kraljevici na hrvatskom primorju. Tel.: 00381 63/7400209.

Prodajem potpuno novu motornu prskalicu STIHL SR 420. Cijena po dogovoru. Tel.: 064/4088979 ili 063/7246417.

Izdajem jednosoban namješten stan kod Vatrogasaca i VTŠ, pogodan za studente ili radnike. Tel.: 024-562-512 i 064-1485229.

Prodajem katnicu 110 m² i dvosoban stan od 45 m² istom dvorištu s garažom i nusprostorijama, 3

kupaone, centralno grijanje (2 kombibojlera), s voćnjakom i kompletnim namještajem. U obzir dolazi i zamjena za dvosoban stan u Subotici uz doplatu po dogovoru. Nekretnine se nalaze na Senjaku, blizu gradskog vrta u Osijeku. Interesirati se u poslijepodnevnom satima. Tel.: 00-385-31 570 355.

U najljepšem djelu Kertvaroša prodajem ulični odvojeni dio obiteljske kuće od cca 64 m², potrebna adaptacija. Cijena 15500 eura. Postoji sva infrastruktura. Tel.: 572-875 ili 063-8838747.

Izdajem apartmane blizu mora u Crikvenici. Tel.: 00-385- 51 241 053.

Kupujem, prodajem i mijenjam značke. Kupujem knjige i medalje nogometnih klubova. Tel.: 024/542-310 i 062/8-528-228.

Prodaje se sijačica OLT GAMA 18 (gumeni točkovi) s lulama i JEDNOBRAZNI PLUG IMT 14 COLI. Tel.: 024/528682.

Prodaje se polovna cigla malog i velikog formata (4 din/kom) i nova električna kosilica za travu. Tel.: 024/532570.

Prodajem kolica za blizance marke PEREGO. Tel.: 064/1142257.

Izdajem apartman u Novom Vinodolskom. Tel.: 00 385 51 241-610, 00 385 98 442-178.

Izdajem prazan dvosoban stan od 46 m² s grijanjem na plin. Tel.: 064-2394773.

Povoljno prodajem hrastovu kaku za vino cca 1500 litara, drvenu muljaču za grožđe, dvoredni šparač za kukuruz i razboj za tkanje. Tel.: 021-776372

Povoljno izdajem smještaj u Rovinju. Tel.: +385-52030007 ili +385-989277470, Jadranka.

Prodajem 4 slike 1x2 m ulje na platnu s ramovima – posljednja večera rad akademskog slikara. Jeftino. Tel.: 060 0242233.

Prodajem 600 kom. stare cigle velikog formata. Tel. 024 535 319.

Prihvatila bih čuvanje i njegu male djece ili starije osobe. Tel.: 064/0714938.

Apartman za dve osobe, pored mora u gradu Hvaru, luksuzno uređen. Popust u rujnu 50%! Tel.: +385 95 9056576.

Prihvatila bi se održavanja stambene zgrade uz plaćanje svih režijskih troškova. Tel.: 065/5319928.

Izdaje se namješten stan na Prozivci, bračnom paru ili studentima i učenicima. Tel.: 062/1789170.

Hitno izdajem sobu za jednu ili dvije ozbiljne učesnice, studentice ili uposlenice na Novom naselju, u Novom Sadu. Tel.: 021/496-014.

Prodajem potpuno novu motornu prskalicu STIHL SR 420. Cijena po dogovoru. Tel.: 064/4088979 ili 063/7246417.

Povoljno izdajem skladište kod autobusnog kolodvora u Subotici. Tel.: 064-9640745.

Izdajem novu garsonjeru soba, kuhinja, kupaonica. Centar Subotice, ulica Nikole Kujundžića (kod katedrale) kompletno namještenu novim stvarima i priključcima. Cijena 80 eura. Tel.: 754-650 ili 064/201-56-89.

Dvosoban stan od 60 m² Subotica – Zorka izdajem ili mijenjam za sličan u Novom Sadu. Tel.: 064 255 68 22.

Hrvatska likovna udruga »CROART« prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važiti će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo i urednica Hrčka)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić
Branimir Kuntić
Josip Horvat

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

SOBOSLIKAR I LIČILAC, ZALJUBLJENIK U POVIJEST, KNJIŽEVNOST I LIKOVNU UMJETNOST

Životni put Ivana Brože iz Plavne

Ivana Brožu znaju svi mještani Plavne, kao i mnogi žitelji okolnih mjesta pa i oni u Vukovaru, Bršadinu i drugim mjestima Hrvatske. Neki ga oslovljavaju po nadimcima Baja Broža ili majstor Lale. Baja Broža je prvi svršeni soboslikar i ličilac ili, kako se to u Plavni naziva, moler. Nema kuće u ovome selu u kojoj nije pokazao svoje umijeće, a tragovi njegova stručnog i kreativnog rada ostali su i u mnogim domovima u svim susjednim mjestima.

Ivana poznajem još od ranog djetinjstva, a u doba momaštva, sjećam se, svi su se voljeli družiti s njim zbog njegove duhovitosti i enciklopedijskog znanja te, u ono vrijeme, boemskog ponašanja. Nedavno je ovaj neumorni čovjek napunio sedamdesetu godinu života i gotovo je nevjerojatno kako je sačuvao svoju memoriju i duhovnu vitalnost. To je u našem razgovoru odmah i pokazao recitirajući stihove *Sergeja Jesenjina*: Pod mojim prozorom stoji breza bijela/ snijegom kao srebrom prekrivena cijela/i njiše se breza u tišini sama/a pahulje svijetle u zlatnim iskrama. (Bijela breza).

Tako je naša priča počela upravo od njegove velike ljubavi – književnosti: »Oduvijek sam volio čitati, oko 3 milijuna stihova znam napamet. Najviše volim Sergeja Jesenjina, a prva knjiga koju sam pročitao bila je 'Tom Sawyer' Marka Twaina. Osobito cijenim poeziju Šantića, Matoša, Tina Ujevića, a nadasve Shakespearea. Osim knjiga

često sam kao pučkoškolac i srednjoškolac čitao i pojedine novine. Sjećam se lista 'Pionir' u kome je u nastavcima izlazio roman Moreplovci. U srednjoj školi čitao sam i Slobodnu Dalmaciju te još neke novine«, istaknuo je Broža te dodao: »Dok sam bio u Splitu ili u nekom drugom gradu posjećivao sam likovne izložbe, a i sam sam svojevremeno ponešto naslikao, jer sam uvijek bio sklon svim vrstama umjetnosti.« Dodajmo ovome kako je Ivan u mladosti kao član dramske sekcije mjesnog KUD-a u Plavni pokazivao i glumačke sposobnosti za koje je i nagrađivan.

Ivan Broža je rođen u Plavni 15. listopada 1942. od oca Antuna i majke Ane, kao prvo od troje djece. Niže razrede osnovne škole pohađao je u Plavni, a završne u susjednom Bačkom Novom Selu, kamo su učenici išli pješice u neudobnoj obući, često u najobičnijim seoskim opancima. Pravo je čudo kako Ivan pamti sve svoje učitelje, a sjeća se i detalja iz njihovih životopisa (Hajduković, Bazler...). Već u osnovnoj školi Ivan je pokazao nadarenost u pisanju slo-

bodnih sastava, ali je redovito učio i sve ostale predmete, no pritom se nikad nije želio isticati.

Nakon završene osnovne škole Ivan se upisuje u Školu učenika u privredi u Bačkoj Palanci, a školovanje nastavlja u Splitu, gdje stječe diplomu soboslikara i ličioca. Prvi mu je posao bio u bolnici na Braču, potom je radio u Jugoplastici u Splitu, a sjeća se kako je radio u vili poznatog slikara Tabakovića, što mu je bila osobita čast. Jedno je vrijeme boravio u Zagrebu i Bjelovaru, ali se zbog ljubavi prema zavičaju vratio u rodnu Plavnu.

Ivan se u Plavni oženio, ali mu je brak kratko trajao. Žena mu je iz njegove kuće otišla čim je zatrudnjela, a on je ostao sve do danas sam. O tome sjetno kaže: »Živjeli

samo samo tri mjeseca. Iz toga kratkog braka imam sina koji je danas pravnik i ne živi u Plavni. Kad mi je žena otišla živio sam kao Robinson Crusoe. Od tada je moj život postao vrlo bremenit i gorak«, zaključuje Ivan.

Od 1973. do 1988. Ivan je samostalno obavljao svoju soboslikarsku i ličilačku djelatnost što je bilo veoma naporno. Bavio se i vrtlarstvom te je i prodavao svoje proizvode kako bi mogao preživjeti. Sada je već 7 godina umirovljenik, a mirovinu je zaradio u Srbiji i djelomice u Hrvatskoj.

»Pedeset punih godina radio sam soboslikarske i ličilačke radove. Gotovo da nema kuće u Plavni gdje nisam 'molo-vao'. Moj samački život ispunjavao sam isključivo radom, a moj je životni moto: ja kad se saberem, onda se oduzmem«, završava svoju priču Ivan. To bismo trebali shvatiti kao rezultat njegova mukotrnog samačkog života.

Danas je Ivan Broža Lale član mjesne kulturne udruge »Matoš«, pomaže ovom društvu kupnjom umjetničkih slika iz njezina fundusa, čita novine Blic, prati i Hrvatsku riječ, a u svojoj privatnoj zbirci, pokraj umjetničkih slika, ima i stotinjak knjiga.

Zvonimir Pelajić

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

Za dram sve pojeftinilo

Litos, za najveći žega svi prtili priko televizije da ide vruća jesen. I ne samo grebencijsi. Vi jutara udarijo mraz, a Bać-Ive ništa ladno i oko srca. Ko brež glave orca po dvoru, namrgodijo se i samo sa svi strana gleda u drnjak. Konda neće bit dosta ni panjeva, ni cipanica, jel kažu da će bit dugačka zima. A litos baš i ni prsnapijo na šumu, veli što je drva napravijo, napravijo je, pa kad još malo kupi, biće taman koliko triba. Obide i marvu, pa već ni ne zna kuće sa sobom. U vojacu više ne mož, promaja ubija, pa se polako dovuko i u pridnju sobu. Samo, već je počo nosit cokule, pa se sad mora uvik izuvat. Ne smije u nji ni u gank unit, njegova oma ruke na bokove. Ne dade mu ni da vunene čerape nosi u pridnje sobe, kaže samo bi tribalo da ga kogod vidi u nji, pa da jim se oma naprdači. A on bi se mogo naprdačit svima što kupuju čerape na pijacu, pa kad ji jedamput navučesh u cokule, mož ji slobodno bacit, oma se na peta poderu. Eto ti onda jeftino. Ne volji ni gledat televiziju, već mu se omrazilo sve što divanu, vidi koliko zamajavu ne što jim viruju. Kuće, šta će, veli otiće malo kod komše i kuma Tuna na divan, brže će mu projt vrime. »Kume, fala Bogu što si se sitijo malo nait, baš juče moja donela piva, kaže pojeftinilo vo iz naše varoši. Ajdemo lipo sist prid televiziju i dunit po jedno!«, veli Tuna. »Ta idi, kume, u šuške! Pa odoma sam i pobigo da ne moram gledat u tu prokletu škatulju, a ti sad...«, odmane bać-Iva rukom i krene se za njim. Skinijo je cokule, al čerape ni. Ščim su unišli, Tuna je oma zapalijo televiziju. I baš se pogodilo, taman počo dnevnik od njevi. Oma ponovili sve što se već nedilju dana sluša kod svi, samo sad na matnomu. Tuna sluša, ni ne trepće. Samo se smeška kad su počeli divanit šta će sve pojeftinit i šta je već pojeftinilo. »Eto, kume, vidiš, dinar vamo, dinar tamo, baš će ispast po nomu, da ko više kupuje, taj više i šporuje. Eto, moja juče donela cilu škatulju ulja, pojeftinilo pet posto. Sad ošla u mesaru, javili da je meso pojeftinilo deset posto. A ošla lemuzinom, pa će oma i napunit rezervar, pojeftinijo i benzin. I ne mora ništa ni platit, digla u banke nikake cidulje, pa ji samo ostavi u dućanu, uzme što je kupila, a platiće za fritalj, jel za po godine«, veli Tuna i otvara nove boce piva. »E, kume, take oni i volju. Ti se sad zalipijo za ulje što je pojeftinilo pet posto, a zaboravijo si da su ga od pri misec dana do juče digli sa 120 na 190 dinara, pa sad spuščali na 180. Tako i meso, digli četrdest posto, pa spuščali deset. A taj tvoj benzin spuščali za dinar i po, a prija toga vraganajst put digli, uvik za tri-četiri. A i te vaše cidulje. Od čega ćete živit za po godine, kad ćete onda morat platit no što potrošite danas i no što ste potrošili juče?«, pita priko boce bać-Iva. Tuna se zableno u njega, pa ni ne trepće. »E, pa kume, dignićemo nove cidulje, pa ćemo no što onda potrošimo, platit na godinu, pa opet nove cidulje...« – tolmači mu, a u tomu njegova dojde i jedva vuče meso što je nakupovala. »E, kume, kako su ti lipo izobuvali, a ti još ne znaš koja čerapa na koju nogu ide. Vidiš, tako ćete morat dok ste živi, a onda će na kraj te vaše cidulje otplatit vaša dica!«, veli bać-Iva, za dram izdune pivo i krene se doma.

Piše: Ivan Andrašić

Ništa nije samo po sebi dobro, ni loše, ovisi samo što o njemu mislimo.

Stendal

Čitava tajna produženja života sastoji se u tome da ga ne skraćujemo.

Saltikov - Scedrin

Život je ono što ti se događa dok ti praviš planove za život.

Lennon

Vrijeme sjećanja!

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

Igor Emili

Koje je godine i gdje rođen hrvatski arhitekt Igor Emili? Gdje je stekao stručnu naobrazbu?

Što je bio njegov diplomski rad?

Koji su bili njegovi arhitektonski počeci?

U kojim je hrvatskim gradovima sudjelovao u uređenju urbanističkih cjelina?

Kako se zove njegovo najvažnije arhitektonsko ostvarenje?

Kada je i gdje umro velikan hrvatske arhitekture Igor Emili?

Roden je 9. kolovoza 1927. godine na Sušaku. Matuirao je u Rijeci, a diplomirao na Tehničkom fakultetu u Zagrebu. Projekt, organizacija i uređenje ljetnog kampinga na terenu uz more. Uredjenje starog grada u Rijeci. Umag, Izola, Omisalj, Baška, Senj i dr. Uvala Scott pokraj Kraljevice. Umro je u Rijeci 25. listopada 1987. godine.

Zove momak djevojku iz Njemačke:

- Halo ljubavi, što radiš?

- Halo ljubavi... A tko je to?

Momak pita djevojku u koju je nesretno zaljubljen već duže vrijeme:

- Reci mi iskreno, kakve su moje šanse kod tebe?

- Pa, eto, drugi si po redu.

- A tko je prvi?

- Bilo tko.

Ivica radi prvoga dana kao pilot i zovu ga iz kontrolnog tornja:

- Molimo vas, recite nam vašu visinu i položaj.

- Metar i osamdeset, sjedim.

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

ts tržnica AD
subotica

www.subotickatrznica.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA
I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATI

**KTC SUBOTICA :: SOMBOR ::
APATIN :: SENTA :: BEČEJ**

**- ODGODA PLAĆANJA
VIKEND AKCIJA * 2.11 - 5.11.2012. ***

ČEKOVIMA GRADANA DO 90 DANA

**Fileti soma pangasius
rinfuzno 1 kg**

239.90din

Grašak 1kg

-16 %

113.90din

Karfiol 1kg

-30 %

45.90din

Kumpir II klasa 1 kg

-16 %

29.90din

Kruška 1kg

79.90din

**Pjenušac Torley 0.75L:
Talisman, Gala**

295.90din

**Bref Duo activ 2x60ml:
Citrom, Ocean, Pine**

-18 %

179.90din

**Deterdžentizaručije
Merixlavanda &
patchouli 9kg**

-22 %

1.199.90din

**Auto set Law -
Komplet za prvu pomoć
Tip B Galenika +
Strugač leda**

Ponuda!

1.399.00din

HIT PONUDA!

**U srijedu
7.11.2012.**

-15 % popusta

**na
bijelu tehniku,
televizore
i male kućanske
aparate**

NOVO

PETAK-SUBOTA-NEDJELJA POPUST -10%

popust se odnosi i danima 10. i 11. studenog na svaku kupnju

Upis u sekcije »Bunjevačkog kola«

Hrvatski kulturni centar »Bunjevačko kolo« vrši upis novih članova u folklornu i tamburašku sekciju!

Djeca svih uzrasta koja žele naučiti plesove svojih baka i djedova, kao i drugih naroda, mogu se javiti Miljani Boić, svakog radnog dana od 19 sati ili prijedodne od 9 do 13 sati. Počinje s radom i tamburaška sekcija, a predavač je profesor glazbe Kristijan Vuković.